

Kondorosi Többsincs Óvoda és Bölcsőde

PEDAGÓGIAI PROGRAM

2025. augusztus

Tartalomjegyzék

BEVEZETŐ GONDOLATOK	4
A PEDAGÓGIAI PROGRAM JOGSZABÁLYI HÁTTERE	5
ÓVODÁNK ADATAI	7
II. A KONDOROSI TÖBBSINCS ÓVODA ÉS BÖLCSŐDE	8
II.1. Bemutatkozunk.....	8
II.2. Programunk küldetésnyilatkozata, célkitűzéseink.....	10
III. INTÉZMÉNYI TÜKÖR- NEVELÉSI ALAPELVEINK	11
III.1. Gyermekképünk.....	11
III.2. Intézményképünk	12
III.3. Pedagógusképünk	12
III.4. Nevelési alapelveink	13
IV. A PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSÁNAK SZEMÉLYI ÉS TÁRGYI FELTÉTELEI	16
IV.1. Humán erőforrás	16
IV.2. Óvodánk tárgyi feltételei:	21
V. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATA	24
V.1. Az egészség és környezeti nevelés alapelvei	24
V.2. A környezettudatos magatartás megalapozása – Fenntarthatóságra nevelés.....	29
V.3. Érzelmi és erkölcsi nevelés, értékorientált közösségi nevelés – szociális tapasztalatok biztosítása	33
V.4. Szervezeti és időkeretek – az óvodai élet megszervezése	37
V.5. Anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés	40

VI. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI	42
VI.1. JÁTÉK.....	42
VI.2. VERSELÉS, MESÉLÉS	48
VI.3. ÉNEK, ZENE, NÉPI JÁTÉK, TÁNC	51
VI.4. RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA.....	54
VI.5. MINDENNAPOS MOZGÁS.....	56
VI.6. KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE	60
VI.7. MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK.....	66
VI.9. SZLOVÁK NYELVI NEVELÉS	73
VII. ÓVODAI NEVELÉSÜNK KAPCSOLATRENDSZERE.....	82
VIII. INKLUZÍV PEDAGÓGIA - INTEGRÁCIÓ A SAJÁTOSÁGOK MEGŐRZÉSÉVEL, A KÜLÖNBBSÉGEKHEZ VALÓ ALKALMAZKODÁSSAL – A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK	93
IX. GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK.....	104
X. A PEDAGÓGIAI MUNKA DOKUMENTÁCIÓI - A GYERMEKEK FEJLETTSÉGÁLLAPOTÁNAK MÉRÉSE	110
XI. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE.....	114
IRODALOMJEGYZÉK.....	118

Bevezető gondolatok

A Pedagógiai Program jelenlegi módosításának elsődleges oka a 77/2025.(IV.15) Korm. rendelet alapján változott a 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet 1. sz. melléklete, vagyis az ÓNOAP.

Felgyorsult és változó világunkban a modern élet stresszhatásaival szemben különösen óvni és védeni kell gyermekeinket. Egyre nagyobb a szülők és az óvodapedagógusok felelőssége, hogy megőrizzük a gyermekkor nyugalmaát, derűjét, ugyanakkor felvértezzük a gyermekeket mindazokkal a tapasztalattal, amelyekkel eligazodhatnak a világban.

A mai gyermekek szükségletei, az egyén boldogulásához szükséges személyiségjegyek hangsúlyai a társadalmi folyamatok hatására változnak. A változásokhoz való ésszerű alkalmazkodás pedagógiai hangsúlyváltozásokat is eredményezett. Egyetlen óvoda sem hagyhatja figyelmen kívül az Óvodai nevelés országos alapprogramját (ONAP). Minden óvodában ehhez igazodva, azonos alapról indulva kell eleget tenni a világot ma jellemző sokszínűség elvárásainak. Programunk egy lehetőség a sok közül. Pedagógiai hangsúlyai: a gyermekek egyéni különbségei, a családi nevelést kiegészítő szocializáció egy sajátos természeti és társadalmi közegben, számítva a szülők együttműködésére.

Programunk a gyermekek egyéni szükségleteinek kielégítésére törekszik, épít tulajdonságaikra, viselkedésükre, érdeklődésükre, korábbi ismereteikre és tapasztalataikra.

Pedagógia koncepciónk kidolgozását messzemenően befolyásolta még, hogy gyermekeinket olyan kulturális örökség veszi körül, amely értékeinek átadását feltétlenül célul kell kitűznünk. „A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, melyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, néphagyományok, szokások, a családi, a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.” (ONAP)

Bízunk abban, hogy a hozzánk járó gyermekeknek életre szóló élményeket és ismereteket nyújtunk, és megalapozzuk azokat a képességekkel, melyekre szükségük lesz az iskolába történő sikeres beilleszkedésük és a tanulás során, valamint a gyorsan változó világunkban.

A Pedagógiai Program jogszabályi háttere

2011. évi CXC törvény a nemzeti köznevelésről (Nkt.)

2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról

401/2023. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII törvény végrehajtásáról

363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról

20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról

229/2012. (VIII. 28.) Korm.rendelete a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról

2003. évi CXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról

2011. évi CLXXIX. Törvény a nemzetiségek jogairól (a KÖÓ és a GÓ intézmények részére)

1997. évi XXXI. tv. a Gyermek védelemről és gyámügyi igazgatásról

48/2012. (XII.12.) EMMI rendelet a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről

419/2024.(XII.23.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzés rendszeréről

Az 1998. évi XXVI. Törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról

15/1998. (IV.30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről

Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (Eütv.)

Az Oktatási Hivatalról szóló 121/2013. (IV. 26.) Korm. rendelet

A Kondorosi Többsincs Óvoda és Bölcsőde hatályos Alapító Okirata

Az óvoda működési és szakmai tevékenységét meghatározó útmutatások (Oktatási Hivatal):

A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének irányelve

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/kerettanterv/A_Sajatos_nevelési_igényű_gyermekek_ovodai_nevelésének_irányelve.docx

Szakmai ajánlás a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel (BTMN) küzdő gyermekeket, tanulókat az óvodai és iskolai nevelésük-oktatásuk során megillető különleges bánásmódhoz; a fejlesztő pedagógiai ellátás gyógypedagógiai tartalmaira; a pedagógiai segítség céljaira, feladataira és módszereire; valamint a BTMN tanulói jogokhoz kapcsolódó joghasználatra

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/kerettanterv/BTMN_szakmai_ajanlas.pdf

A tartós gyógykezelés alatt álló gyermek köznevelési ellátásának irányelve

https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat/iranyelvek_alaprogramok/tartos_gyogykezeles_szakmai_iranyelv

A nemzetiség óvodai nevelésének és a nemzetiség iskolai nevelés-oktatásának irányelve

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/kerettanterv/nemzetisegi_iranyelvek/Nemzetisegi_iranyelv_alt.docx

Összevont Önértékelési kézikönyv, Nyolcadik, javított kiadás

https://www.oktatas.hu/kiadvanyok/onertekelesi_kezikonyvek

Útmutató a pedagógusok minősítési rendszerében a Pedagógus I. és Pedagógus II. fokozatba lépéshez Hetedik, módosított változat (2025. évi eljárás)

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/pem/2025/utmutatok/altalanos_utmutato.pdf

Útmutató a pedagógusok minősítési rendszerében a Pedagógus I. és Pedagógus II. fokozatba lépéshez Nyolcadik, módosított változat (2026. évi eljárás)

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/pem/2026/altalanos_utmutato_2026.pdf

Kiegészítő Útmutató az Oktatási Hivatal által kidolgozott, Útmutató a pedagógusok minősítési rendszerében a Pedagógus I. és Pedagógus II. fokozatba lépéshez c. dokumentumhoz (2025. évi eljárás)

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/pem/2025/utmutatok/ovodai_neveles_kiegeszito_utmutato.pdf

Kiegészítő Útmutató az Oktatási Hivatal által kidolgozott, Útmutató a pedagógusok minősítési rendszerében a Pedagógus I. és Pedagógus II. fokozatba lépéshez c. dokumentumhoz (2026. évi eljárás)

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/pem/2026/ovodai_nevelés_kiegészítő_utmutató_2026.pdf

Óvodánk adatai

Az óvoda hivatalos elnevezése:

Kondorosi Többsincs Óvoda és Bölcsőde

Az óvoda OM azonosítója:

028159

Az óvoda székhelye:

5553 Kondoros Csabai utca 25.

Az alapító megnevezése, címe:

Kondoros – Kardos Köznevelési Intézményfenntartó Társulás

5553 Kondoros, Hősök tere 4-5.

Az óvoda fenntartója és működtetője:

Kondoros – Kardos Köznevelési Intézményfenntartó Társulás

5553 Kondoros, Hősök tere 4-5.

Az óvoda illetékességi/működési területe:

Kondoros Város és Kardos Község közigazgatási területe

Államháztartási szakágazat besorolása:

851020 Óvodai nevelés

A költségvetési szerv alaptevékenységei, kormányzati funkciók szerinti besorolása:

041233 Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás

091110 Óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai

091120 Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának
szakmai feladatai

091130 Nemzetiségi óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai

091140 Óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai

096015 Gyermekeképzés köznevelési intézményben

104030 Gyermek napközbeni ellátása

104031 Gyermek bölcsődei ellátása

104035 Gyermekétkeztetés bölcsődében, fogyatékosok nappali intézményében

Óvodai férőhelyek száma:

135 fő

Óvodai csoportok száma:

6 csoport

Az óvoda főigazgatója:

Kalmár-Opauszki Anita

A programot átdolgozta:

Kalmár-Opauszki Anita, 2025. augusztus 27.

II. A Kondorosi Többsincs Óvoda és Bölcsőde

II.1. Bemutkozunk

Kondoros város, Békés vármegyében az Alföld délkeleti csücskében, Békéscsaba és Szarvas város között, félúton található. Településünk már az 1200-as években létezett, de a tatárok, majd a törökök pusztítása miatt sokáig csak a neve élt. 1875-ben alapították újra a környék földesurai, központjában a 8 út kereszteződésében álló híres Kondorosi Csárdával.

1898.-ban a település központjában a katolikus templom és a Polgármesteri Hivatal között épült meg az óvoda, mely kibővített formájában jelenleg is kisvárosunk egyetlen nevelési intézménye. Többek között erre is utal elnevezésünk a "Többsincs Óvoda". Az új nevet - Benedek Elek, ismert meseírónk játékos szóhasználatából merítve - 1998-ban, 100. évfordulónkon kapta óvodánk.

A századfordulón épült intézmény 1 csoporttal került kialakításra a Csabai úton, Marcsek Jolán okleveles kisdédóvónő vezetésével, majd 1904-ben őt követte Jancsovics Petronella göncruszkai állami óvónő.

Óvodánk az igényeknek megfelelően folyamatosan bővült, mígnem 1977-ben elérte 7 csoportos méretét. A demográfiai változások miatt a 2000-2001-es nevelési évet már csak 6 csoporttal kezdhettük.

Bölcsődénk is számos átalakítás során nyerte el végső formáját, mely minden igényt kielégítően 40 kisgyermek befogadására alkalmas. 3 bölcsődei csoportunk egész évben maximális kihasználtsággal működik.

2005-ben Kondoros és Kardos települések közoktatási Intézményfenntartó társulást hoztak létre, mely Kondorosi székhelyén 6 óvodai csoportot, kardosi telephelyén 1 óvodai csoportot működtetett. 2009 szeptemberétől a kardosi óvodai csoport alacsony létszáma miatt megszűnt, a további ellátás iskolabuszos szállítással Kondoroson valósult meg.

A csoportszobák 2 különálló épületben találhatók (a Hősök úti és a Csabai úti épület). Ezek évtizedekkel ezelőtt átalakítás során váltak óvodává lakásokból, iskolából. Intézményünk magán viseli a századforduló stílusjegyeit, különösen impozáns a főterre néző Hősök úti épületünk. Óvodánk épületei közrefogják udvarunkat, melyet hatalmas platánfák tesznek árnyassá.

Felszerelésénél a természetes anyagokat részesítjük előnyben. Játékeszközeink főként fából készültek, tetszetősek, jól szolgálják a gyermekek mozgásigényének kielégítését, emellett fejlesztő hatásuk is jelentős (kilátó csúszdával, fészekhinta, rugós játékok, libikókák, forgó, mókuskerekek, homokozóvár, stb.) Játékaink mosható, fertőtleníthető műanyag eszközök és természetes anyagú fa játékeszközök. Udvarunkon egy csobogós halastó is helyet kapott, a gyermekek nagy örömeire.

Pedagógia koncepciónk kidolgozásánál elsődlegesen abból indultunk ki, hogy gyermekeinket olyan kulturális örökség veszi körül, amely értékeinek átadását feltétlenül célul kell kitűznünk. Ebben erősítették meg bennünket az Óvodai nevelés országos alapprogramjában leírtak is, miszerint: „A gyermek miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, melyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, az összefogás, a nemzeti, a családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.”

Szlovák nemzetiségi nevelést folytató kétnyelvű óvodai csoportunkban, a Mókus csoportban, a nemzetiségi nevelés országos alapprogramjában meghatározottak figyelembevételével látja el a nemzetiséghez tartozók nevelését, ahol az óvodai nevelésben 50-50 százalékos arányban jelenik meg a magyar és a szlovák nyelv használata.

Nevelőmunkánkban fontos annak a tevékenységekkel összekapcsolt szemléletnek a megerősítése, amely támogatja a gyermekek egészséges fejlődését, hátrányainak csökkentését,

a tehetség kibontakoztatását, és – egyéni adottságaikra is figyelemmel – azoknak a képességeknek a folyamatos kialakulását, amelyek segítik a hozzánk járó gyermekek iskolai életre való alkalmasságát.

A hozzánk járó gyermekek nevelését és fejlesztését szakképzett óvodapedagógusok és a munkájukat segítő pedagógiai asszisztensek és szakképzett dajkák végzik. Az óvodapedagógusok munkáját gyogyepedagógus, óvodapszichológus és logopédus, sajátos nevelési igényű gyermekeink fejlesztését speciális szakemberek segítik. Fejlesztési folyamataink minőségét az óvodapedagógusok színvonalas továbbképzései, valamint az intézmény partnerközpontú működése garantálja.

Intézményünk többcélú, közös igazgatású, önálló költségvetéssel és bérigazgatási jogkörrel rendelkezik.

II.2. Programunk küldetésnyilatkozata, célkitűzéseink

- Biztonságot nyújtó, családi légkörben várjuk Kondorosi Többsincs Óvodánkba a 3-6-7 éves korú gyermekeket.
- Valljuk, hogy a gyermek fejlődésének alapja a féltő, óvó szeretet, az elfogadás. Olyan pedagógiai környezetet alakítunk ki, ahol a különbözőség, a sajátos egyéni eltérések felé fordulás mindenkinek természetessé válik.
- Hisszük, hogy valódi tudás az, amit a gyermek maga fejt meg, és cselekvésen keresztül sajátítja el, ezért a játékba integrált önkéntes és cselekvéses tanulás az óvodai tanulás útja.
- Kiemelten fontosnak tartjuk, hogy minden gyermek találja meg a helyét a közösségben, hiszen az együttélésből fakadó interakciókon keresztül fejlődik normarendszere, mely a további fejlődési szakasznak, az iskoláskornak az alapja, s egyben a felnőtté válás feltétele is.
- Bízunk a családdal való együttműködésben, az együttnevelésben, a gyermekek feltétel nélküli elfogadásában.
- A jövőre nézve fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek környezettudatos viselkedését, lakóhelyhez való kötődését megalapozzuk. Hisszük, hogy a környezet közvetlen tapasztalati úton történő megismertetésével lehet elérni, hogy a gyermek tisztelje környezetét, és bátran alakítsa azt anélkül, hogy kárt okozna benne.

Célkitűzéseink:

- Szeretetteljes, gondoskodó, nyitott nevelési légkör kialakítása.
- Az érzelmi biztonság megteremtése.
- A stabil szokás- és normarendszer kialakítása.
- Az inkluzív pedagógiai szemlélet erősödése, a különbözőségek tolerálása, a hátrányok csökkentése.
- A gyermekek önmagukhoz viszonyított fejlesztése.
- A hatékony testi és lelki egészségmegőrzés megvalósulása.
- A környezettudatos magatartás alapértékeinek megalapozása.
- A hazaszeretet kialakítása, megerősítése.

Pedagógiai Programunk épít arra, hogy a család a szocializáció elsődleges színtere, figyelembe veszi a gyermekek egyéni igényeit, és tiszteletben tartja a kulturális sokféleséget különös hangsúlyt helyezve:

- az élmények individualizálására,
- arra, hogy tervezett foglalkozások keretében segítse a gyermekeket döntéseik meghozásában,
- a család részvételére az óvodai nevelésben.

III. Intézményi tükrő- Nevelési alapelveink

III.1. Gyermekképünk

Óvodánkban a nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszünk, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, önmagához képest fejlődjön, s meglévő hátrányai csökkenjenek, előnyei kiteljesedjenek. Nevelőmunkánk során nem adunk helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

Érzelmekben gazdag gyermek, aki kötődik lakóhelyéhez, annak élő hagyományaihoz, aki jól tájékozódik környezetében, nyitott és befogadó. Olyan gyermek, aki ismeri képességeinek határait, társait, - a különbözőséget elfogadja.

III.2. Intézményképünk

Legfőbb törekvésünk, hogy az óvodát megőrizzük olyan nevelőintézménynek, ahol szeretetteljes, elfogadó, nyugodt és derűs légkörben segíthetjük gyermekeink személyiségfejlődését, egyéni képességeik kibontakozását. Fokozott figyelmet fordítunk a hátrányos helyzetű gyermekekre, intézményünk csoportba integráltan felvállalja a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztését is.

Hagyományápolásra épülő nevelési gyakorlatunkat az a szemléletmód szabályozza, amely tekintettel van településünk adottságokra, a gyerekek egyéni fejlettségére és életkorára, arra, hogy kialakítsa az együttéléshez szükséges szokásokat. Nagy súlyt fektetünk a gyerekek közvetlen tapasztalatszerzésére, az egyéni bánásmódra, differenciált fejlesztésre. A gyermekek tevékenység közben ismerik meg a néphagyományok, szokások és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulják ezek szeretetét, védelmét.

Kiemelt feladatunk a gyermekek számára közel hozni a környezet megismerését, szeretetét, védelmét és a néphagyomány értékeinek átadását.

A nevelőmunkánk megvalósításához jó, segítő kapcsolatot kívánunk kialakítani a szülői házzal. A szülői közösség támogatásával alapítvány működik, mely a programunkhoz kapcsolódó nevelési céloknak megfelelően segíti az óvodát.

A családokkal való együttműködést segítik a különböző közös programok: fogadóórák, kézműves-délutánok, közös ünnepi készülődés, családi kirándulások.

Meggyőződésünk, hogy – a gyermeki személyiség tiszteletben tartásával – a gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlesztését az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével lehet csak megvalósítani. Célunk, hogy jól kommunikáló, véleményalkotásra képes, nyitott, az iskolába jó esélyekkel induló gyermekek kerüljenek ki az óvodából.

III.3. Pedagógusképünk

Alapfeladatunk – az óvodai nevelés kulcsszereplőiként – mintát adni gyermekeink számára az értékes élethez.

Óvodásainkat, szeretetteljes, biztonságot nyújtó környezetben, az életkori sajátosságokat és az egyéni fejlettségi szintet figyelembe véve neveljük. Olyan légkört

teremtünk, amelyben az óvadás önmagát és társait megismerve többnyire önkéntesen válhat a kialakított, illetve kialakult helyzetek kreatív megoldójává.

Megértő, segítő, elfogadó, megengedő, barátságos és együtt érző beállítódásunkkal elősegítjük a gyermek pozitív viszonyulását önmaga és környezete iránt. Fokozott figyelemmel és törődéssel vesszük körül a különleges gondozást igénylő, a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodásokat. A gyermeki személyiség kibontakoztatásához lehetőséget biztosítunk.

Mivel az óvoda a család nevelésében kiegészítő szerepet vállal, ezért folyamatosan keressük az együttműködés módjait és lehetőségeit.

A szülők segítő szándéka, támogatása nagymértékben hozzásegít minket nevelési feladataink megvalósításához. A kölcsönös, egymás nevelőtevékenységét erősítő és kiegészítő fejlesztés a leghatékonyabb, így törekvünk is erre irányul.

Bízunk abban, hogy gyermekeink számára az óvodai életük teljes egészét átható tevékenységeken keresztül szép emlékeket, az iskolakezdéshez elengedhetetlenül szükséges készség és képességeket, további életükhöz pedig használható útravalókat tudunk adni.

III.4. Nevelési alapelveink

Óvodánkban a nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszünk, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, önmagához képest fejlődjön, s meglévő hátrányai csökkenjenek, előnyei kiteljesedjenek. Nevelőmunkánk során nem adunk helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

Az óvoda nevelési alapelvei és értékei

- A gyermek nevelése a család joga és kötelessége. Az óvoda kiegészítő, segítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be. Átmenetnek tekintjük az óvodai nevelést a családi, bölcsődei és az iskolai nevelés között.
- Pedagógusaink megismerik és figyelembe veszik a családok eltérő nevelési szokásait.
- A nevelőközösség alapelvnek tekinti a gyermek szeretetét, tiszteletét, elfogadását, fejleszthetőségét.
- Az elfogadó, segítő, támogató óvodai dolgozók személyisége és példaadása meghatározó.

- A dolgozók tetteiben összhangban van a kimondott szó és a cselekedet: biztonságot sugárzó felnőtt-gyermek, gyermek-gyermek kapcsolat, melyet pozitív megerősítés kísér.
- A közösségi szokások és szabályok kialakítása és erősítése során a gyermeki autonómia tiszteletben tartása.
- A gyermekek fejlődésének segítése az egyenlő hozzáférés biztosításával.
- Önállóságra nevelés.
- Az együttműködésre, kölcsönös tiszteletre, bizalomra, megértésre, türelemre és gyermeki aktivitásra épülő nevelés során a megfelelő kommunikáció elsajátíttatása.
- A gyermekek egyéni fejlettségének figyelembevétele, időt hagyva és adva mindenkinek a folyamatban történő fejlődéshez.
- Az előítélet-mentes pedagógiai környezet kialakítása, egymás elfogadására, a különbözőségek tiszteletére nevelés.
- A szülőkkel együttműködő segítő partnerkapcsolat kialakítása az óvoda teljes dolgozói körének részvételével.
- Egymás munkájának megismerése és megbecsülése, kölcsönös segítségnyújtásra való törekvés.
- Óvodánk az élmények és a változatos tapasztalatok színtere, tudatosan beépítve nevelőmunkánkba az óvodát körülvevő kulturális örökség értékeinek megismerését és átadását.
- Az alkotás, a kreativitás és közvetlen tapasztalás feltételeinek megteremtése és biztosítása.
- Közös tevékenységek során a gyermekek érzelmi-, erkölcsi-, értelmi-, és testi fejlesztése.
- A gyermek mindennapi tapasztalatszerzéseinek keretében a közösségi élet értékorientált szabályainak megtanulása és begyakorlása.

- Minden dolgozónkkal szemben elvárás, hogy előítéletektől mentesen közeledjen a családokhoz.
- A pedagógusok és a munkájukat segítő pedagógiai asszisztensek és dajkák az intézmény céljaival azonosulva, érdeklődési körüknek és tehetségüknek megfelelően saját képességeiket, kompetenciáikat folyamatosan fejlesztve képzik magukat.

Fejlesztő munkánk irányai

Nevelő és fejlesztő munkánk során segítünk a gyermekeknek feldolgozni és megérteni:

- a tárgyi világot a gyermekekhez közel álló tevékenységeken keresztül;
- az emberi környezet nyújtotta információt a játékokban, mesékben, szerepekben és közösségi eseményekben való részvételen keresztül;
- a logika és matematika világát játékos szituációkban mérésen, összehasonlításon, számoláson, sorba rendezésen, válogatáson és csoportosításon keresztül;
- a kimondott szót rajzoláson, dramatizáláson, szöveghallgatáson és a kifejező készség gyakoroltatásán keresztül;
- az életvitel alapszabályait;
- a napirend fontosságát.

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek:

- elég időt kapjanak tevékenységeikre;
- lehetőséget kapjanak egy-egy téma sokoldalú megközelítésére és megismerésére;
- biztonságos környezetben fedezhessék fel saját érzéseiket, követhessenek el hibákat (melyeket természetesnek tekintünk), és oldjanak meg konfliktusokat. Részt vehessenek a közösségi szabályok megalkotásában;
- lehetőséget kapjanak a választásra az egyes tevékenységek közül;
- helyet kapjanak munkáik kiállítására;
- bizalommal, jól, automatizmusként alkalmazzák a személyes higiénés tevékenységeket;
- figyeljenek a környezeti higiénére.

Kiemelt jelentőséget tulajdonítunk a gyermeki személyiség komplex fejlesztésének:

- a (tanult) motívumok kialakításának, mivel a motívumok segítik az embert döntései meghozatalában;

- a képességek fejlesztésének, mert a képességektől függ a döntések kivitelezésének eredményessége;
- a készségek megszerzésének, amikor a cselekvés folyamatába automatikusan funkcióba lép, így az egyén kisebb erőfeszítéssel lényegesen nagyobb teljesítményre lesz képes (mennyiség, minőség, időráfordítás).

IV. A program megvalósításának személyi és tárgyi feltételei

Óvodánk pedagógiai tevékenységrendszere, személyi és tárgyi, valamint pedagógiai környezete biztosítja a hozzánk járó gyermekek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit.

IV.1. Humán erőforrás

Minden csoportban két szakképzett, főiskolai végzettséggel rendelkező óvodapedagógus foglalkozik a gyermekekkel. Közvetlen segítők - munkarend szerint- pedagógiai asszisztensek, szakképzett dajkák, valamint szükség és igény szerint a Pedagógiai és az Egészségügyi Szakszolgálat utazó munkatársai.

Pedagógusok	Létszám adatok	
Pedagógus	– főigazgató	1 fő
	– főigazgató-helyettes	1 fő
	– Óvodapedagógus	10 fő
Pedagógiai munkát közvetlenül segítő	– Pedagógiai asszisztens	2 fő
	– Dajka	6 fő
	– Óvodatitkár	1 fő
Alkalmazotti létszám összesen:		21 fő

Szak-, és egészségügyi szolgálat külső segítő szakemberei <i>* Sajátos nevelési igényű gyermekek speciális fejlesztésének megfelelő aktuális szakterülettel és létszámban</i>	Logopédus Pszichológus Gyógypedagógus * Védőnő Fejlesztőpedagógus SZIT-terapeuta	
Szakvizsgát nyújtó képzettséggel rendelkezők	Mozgásfejlesztő/gyógytestnevelő óvodapedagógus Fejlesztőpedagógus Közoktatási vezető Szlovák nyelvi nevelő	4 fő 1 fő 3 fő 3 fő

A Békés Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Szarvasi Tagintézménye biztosítja gyermekeink számára a szükséges fejlesztő foglalkozásokat.

Az óvoda teljes nyitvatartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozásokat óvodapedagógus irányítja; ugyanakkor, ha reggel 8.00 óra előtt vagy a délutáni időszakban nem fejlesztő, iskola-előkészítő vagy más, kifejezetten nevelési jellegű foglalkozást szervez, ezen időszakokban a gyermekek felügyeletét a nevelő oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatott pedagógiai asszisztens, vagy dajka munkatársak is elláthatják.

A nevelőtestület és a pedagógiai munkát segítőik képzettségi mutatói és kompetenciáik megfelelően szolgálják a Pedagógiai Program cél-, és feladatrendszerének eredményes megvalósítását. Az óvodapedagógusi alapvégzettségen túl többen rendelkeznek egyéb egyetemi vagy főiskolai végzettséggel, szakvizsgával vagy azzal egyenértékű képzettséggel.

A pedagógiai munkát segítő pedagógiai asszisztensek és dajkák szakképzettek, közülük évente többen is folytatnak a szakmai munkát kiegészítő, vagy új pedagógiai végzettséget nyújtó tanulmányokat.

Az alkalmazotti kör egyéb kompetenciái meglehetősen színes képet mutatnak.

Pedagógiai asszisztensek - A gyermekek és a pedagógusok segítői

Intézményünkben az óvodapedagógusok mellett szinte nélkülözhetetlen segítséget nyújtanak a pedagógiai asszisztensek. A gyermekek szeretete mellett nagyfokú türelemmel és empátiával, valamint határozottsággal is kell rendelkezniük. Feladatkörük sokrétű, melyeket az óvodapedagógusok irányításával végeznek.

A pedagógiai asszisztensek általános feladatai:

- Felügyeli a gyerekek reggeli érkezését és hazabocsájtását, segít az öltözködésben és az érkezést/távozást megelőző és követő tisztálkodási teendők ellátásában.
- Figyelemmel kíséri a gyermekcsoportra, gyerekekre vonatkozó terveket, azok megvalósítását felelősségteljesen segíti.
- Az óvodapedagógus által vezetett tevékenység/foglalkozás során bekapcsolódik a párhuzamosan végezhető tevékenységek megszervezésébe és azok lebonyolításába.
- Segíti, bátorítja a gyermekeket az egyéni és csoportos feladataik megoldásában, szükség szerint egyes gyermekeknek egyéni segítséget nyújt, részt vesz a lassabban haladó, egyéni segítséget igénylő gyermekek támogatásában.
- Az óvodapedagógus más irányú elfoglaltsága idején felügyel a gyermekcsoportra. Tanulási tervhez kapcsolódó foglalkozásokat nem tarthat (ez nem tartozik a feladatai közé), de hasznos időtöltésre kell ösztönöznie a gyermekeket.
- Aktívan közreműködik a szülői értekezletek, a séták és kirándulások, valamint az óvodán belüli és kívüli programok szervezésében és lebonyolításában.
- Aktívan részt vesz a gyermekek környezeti, személyi higiénés szokásainak gondozási teendőinek ellátásában: étkezésnél, öltözködésnél, tisztálkodásban, levegőztetés előkészítésénél és a lebonyolításában.
- Ellátja az óvodai tevékenységekhez szükséges szervezési feladatokat: előkészíti a tevékenységekhez/foglalkozásokhoz szükséges tanulási környezetet, eszközöket és felszereléseket.
- Kisebb baleset esetén elsősegélyt nyújt, azonban erről mindenképpen értesíti a beosztott pedagógust vagy óvodaigazgatót.
- Kihaszználja és hasznosítja a kezűgyességét, kreativitását; dekorál, szemléltető eszközöket készít.

- Tevékenysége során alkalmazza a bátorítás, a példamutatás, a fokozatosság, a differenciálás, a meggyőzés, az ellenőrzés és értékelés módszereket.
- A szociális problémákat igyekszik felismerni, ezek eredményeiről az óvodapedagógust folyamatosan tájékoztatja.
- A gyermekek óvodai munkájáról a szülőknek tájékoztatást nem ad, hanem a megfelelő pedagógushoz irányítja őket.

A pedagógusok továbbképzési irányultsága – Részvétel továbbképzéseken

Óvodapedagógusaink a lehetőségek függvényében teljesítik továbbképzési kötelezettségeiket. A továbbképzések területei elsősorban a közös értékrendünkhöz kapcsolódó szakmai többletek megszerzésére irányulnak, így gyakorlati megvalósítását, képviselését.

Az elkövetkezendő években pedagógusaink tervezett akkreditált továbbképzéseinek irányultságát – az érintettek igényeire is alapozottan – Pedagógiai Programunk cél-, és feladatrendszere határozza meg.

Új és kiemelt irányultságok – Tartalmi megújító és szabadon választható képzési tartalmak

- az óvodapedagógusi munkát meghatározó központi szabályozó: az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja;
- iskolára készítő – a sikeres óvoda-iskola átmenet, az iskolaérettségi kritériumainak tartalma;
- élményorientált mozgásfejlesztés;
- fenntarthatóságra nevelés;
- ének, zene, rajzolás, festés, mintázás, kézimunka;
- szemléletváltás a család-óvoda kapcsolatában;
- a diabéteszes gyermekek ellátásához kapcsolódó továbbképzési kötelezettség, melynek érintettjei a pedagógiai munkát segítők is lehetnek;
- a fokozott kockázatú allergiás betegséggel diagnosztizált gyermekek egészségének megőrzése, ellátása;
- a gyermekek önértékelési és önérvényesítési képességeinek fejlesztése;
- a pedagógusok – különös hangsúlyt helyezve a kompetencia és teljesítmény alapú teljesítményértékelés szereplőire (igazgató, igazgatóhelyettes, szakmai munkaközösség vezető) értékelési/önértékelési kompetenciáinak fejlesztése;

- az oviKRÉTA tanulmányi rendszer alkalmazásához elengedhetetlenül szükséges informatikai kompetencia birtoklása;
- a nevelő-fejlesztő munkát közvetlenül segítő pedagógiai asszisztensek és dajkák pedagógiai kompetenciáinak megerősítése, bővítése – különös hangsúlyt helyezve az általuk biztosított felügyelet eredményes és hatékony ellátására – szervezett belső, valamint külső továbbképzések által;
- a mentori/segítői intézményi erőforrások folyamatos fejlesztése: a gyakornok és az újonnan belépő kollégák mentorálása és szükség szerinti megsegítése.

Alapvető céljaink

- Figyelmet kell fordítani többek között a tanulás szűkebb és tágabb környezetére, az infrastruktúrára, a személyzeti ellátottságra, az irányításra és a minőségbiztosításra.
- Kiemelt figyelem kell, hogy irányuljon a gyermekvédelemre, az iskolai életmódra történő felkészítésre, a diabéteszsel élő, valamint a fokozott kockázatú allergiás betegséggel diagnosztizált gyermekek egészségének megőrzésére.
- Az óvodai nevelésünk tekintetében integrált megközelítést kell alkalmazni, bevonva valamennyi érintett felet – így a családokat is –, és szoros együttműködést kell kialakítani a nevelőmunkát segítő közvetlen munkatársakkal, valamint a Szakszolgálatokkal.
- Célunk, hogy az óvoda optimális személyi és tárgyi feltételeket tudjon biztosítani a kisgyermek számára személyiségük kibontakoztatásához.
- Tudatos törekvés kell legyen a digitális technika lehetőségeinek beépítése a nevelési folyamatba, illetve szükség szerint az óvodán kívüli óvodai nevelés eredményes megvalósítása.

A különböző továbbképzéseken szerzett ismeretek és kompetenciák szervezeti egységeken belül történő átadásának módszertana, eljárása

Fontosnak tartjuk a Pedagógiai Program célkitűzéseit támogató továbbképzéseken való részvételt, valamint, hogy a különböző továbbképzéseken szerzett ismereteket és kompetenciákat a kollégák a gyakorlatban is alkalmazzák, hasznosítsák, és egymásnak is átadják.

Az óvodaközi szakmai munkaközösségek és munkacsoportok tevékenysége szakmai szervezetfejlesztésünk meghatározó bázisa. Munkaközösségeink valamelyikének lehetőség szerint minden óvodapedagógus tagja. A munkaközösségek vezetőit – akik a téma megalapozott ismerői, szakmai tudásukat továbbképzéseken és különböző írott anyagokból folyamatosan bővítik, és a nevelőtestület segítségére vannak – a nevelőtestület választja meg, működésüket pedig az SZMSZ szabályozza.

Az óvodai munkacsoportok irányultsága:

- Az ÓVODÁBÓL ISKOLÁBA történő átmenetet segítő, a sikeres iskolakezddést támogató szakmai munkacsoport
- Izgó-mozgó mozgáscsoport
- Néphagyományéltető munkacsoport

A 2025. szeptember 1-től működő Pedagógiai Program szakmai munkaközösség létjogosultságát egyrészt az Óvodai nevelés országos alapprogramja módosulása, másrészt az elmúlt évek humán erőforrás (fluktuáció) és a főigazgató személyében történt változások indokolják.

IV.2. Óvodánk tárgyi feltételei:

Tanulási környezet – Az óvoda szűkebb és tágabb környezete

Törekvésünk az egészséges és biztonságos környezet biztosítása. A gyermekeket körülvevő külső és belső környezet sajátosan igazodik az egyes óvodaépületekben folyó nevelési gyakorlathoz. Pedagógiai tevékenységrendszerünkben, és az épületenkénti sajátos környezetben segítenek az óvodapedagógusok és a munkájukat közvetlenül támogató dolgozók a gyermekeknek megérteni és feldolgozni a tárgyi - emberi világot, az abból származó információkat, a logika és a matematika világát, valamint a kimondott szavakat. A gyermekek óvodai életének színterei otthonosak, barátságosak, játékra motiválóak, amelyek alakításában a gyermekek adott szükségletük, tevékenységük szerint részt vehetnek.

Folyamatos elvárás a pedagógusok és a pedagógiai munkát segítő pedagógiai asszisztensek és dajkák irányába, hogy tegyék lehetővé a mozgás- és játéki igények kielégítését, és a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, lehetőleg természetes anyagokkal vegyék körül. A gyermekek által használt játékokat, eszközöket számukra is hozzáférhető módon és a biztonságukra figyelemmel szükséges elhelyezni.

Sajnos óvodaépületeink adottságai némiképp eltérőek, azonban igyekszünk megfelelő munkakörnyezetet biztosítani az óvodai munkatársaknak, egyidejűleg lehetőséget teremtve a szülők fogadására is

Régi épületeink folyamatos felújításra szorulnak, mindemellett jól szolgálják a gyermekek biztonságos óvodai életét. A gyermekeket körülvevő otthonos csoportszobai környezet esztétikus és tükrözi a benne folyó sajátos nevelést.

Az intézmény rendelkezik önálló tornaszobával, amely modern, jól felszerelt, minden mozgási igényt kielégítő helyiség.

Óvodánk jól megközelíthető, központi helyen, szép környezetben működik. Természetes eszközökből készült udvari játékaink, mozgásfejlesztő eszközeink megfelelnek a biztonsági előírásoknak. Óvodánk udvarát, kertjét, berendezését oly módon alakítottuk ki, hogy szolgálja a gyermekek kényelmét, megfelelően testméreteiknek, biztosítsa egészségük megőrzését, és a látvány nyújtson esztétikai élményt számukra.

A Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP_PLUSZ-3.3.1-21) keretében meghirdetett „Gyermeknevelést támogató humán infrastruktúra fejlesztése” című pályázati kiírásra benyújtott „Kondorosi óvoda férőhely fejlesztése, bővítése” projekt elnyerésének köszönhetően elindult az óvodánk Csabai u.-i épületének bővítése. A fejlesztés célja a meglévő férőhelyek bővítésével az óvodai és bölcsődei ellátás minőségének javítása. A csoportszobák eltérő méretűek, többségük szűkös.

A tervezett beruházás részeként a Csabai úti óvodaépületet bővítik a mellette lévő épület bevonásával, annak összeépítésével. Ennek eredményeként növekszik az intézmény alapterülete. Az új épületrészben két csoportszoba és a hozzájuk tartozó kiszolgáló helyiségek (gyermeköltözők, mosdók, gyermekátadó) kapnak helyet. A gyermekek számára kialakított vizesblokk a két új csoportszoba között lesz elhelyezve.

A bővítmény földszintjén továbbá akadálymentes WC, dolgozói öltöző és mosdó, teakonyha és raktár is kialakításra kerül. A meglévő épületben két, jelenleg 50 m² alatti csoportszoba helyén egy kb. 50 m²-es új csoportszoba, valamint egy fejlesztőszoba/logopédiai foglalkoztató létesül.

Az új épületrész udvarán füvesített területet és térkő burkolatot alakítanak ki, emellett szórt kavicsos parkoló is épül a bővítmény mellett.

A beruházás célja, hogy az egészséges és korszerű intézményi környezet megteremtésével biztosítsa a gyermekek számára a minőségi neveléshez való hozzáférést. A beruházás miatt átszervezésekre kényszerültünk, amely a nyári időszakot még nem érintette, de a következő nevelési évben sok rugalmasságot kíván meg kollégáktól, gyermekektől és szülőktől egyaránt.

Óvodánknak a program céljaihoz rendelt eszközrendszere:

A kötelezően előírt eszközkészlet rendelkezésünkre áll.

A költségvetési kereten kívül a szülők, vállalkozók, alapítványok segítségével biztosítjuk eszközeinket. Udvarunkon folyamatosan telepítjük környezetbarát ügyesség és mozgásfejlesztő játékaikat, további bővítésükre törekszünk.

Az egyes foglalkozási ágak eszközellátottsága különböző, de többnyire jónak mondható. Beszerzésük általában költségvetési keretből történik, de nagy segítséget kapunk a szülőktől is.

Mese és szakkönyv ellátottságunk:

Szakkönyv ellátottságunk jónak mondható. Könyvtárszobával rendelkezünk, ahol legújabb szakkönyvek, pedagógiai, pszichológiai, módszertani kiadványok állnak pedagógusaink rendelkezésére. A szülők részéről felmerülő nevelési problémák megoldását is segíteni tudjuk szakkönyvek ajánlásával.

A gyerekirodalmi könyvek beszerzésére a jövőben nagyobb hangsúlyt fektetünk, különös tekintettel a kortárs szerzők műveire.

Programunk eredményes megvalósításához szükséges, az egyéni fejlesztést szolgáló speciális fejlesztőjátékok beszerzése az udvari mozgásfejlesztő eszközök további bővítése, karbantartása, cseréje, IKT (infokommunikációs technológia) eszközállományunk kiegészítése, korszerűsítése, bővítése folyamatosan történik.

V. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATA

Az óvodás gyermekek egyéniségének kibontakoztatása, különös tekintettel a hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű és sajátos nevelési igényű gyermekekre. A gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése szeretetteljes, élménygazdag környezetben, eltérő fejlődési ütemük és egyéni sajátosságaik figyelembevételével.

Intézményünk integrált formában felvállalja és megoldja a különleges gondozást igénylő gyermekek ellátását.

Szeretnénk elérni, hogy óvodásaink testileg és érzelmileg megerősödvé, a megfelelő testi, szociális, érzelmi, értelmi szintet elérve kerüljenek iskolába.

Az óvodáskor végére alakuljon ki erős érzelmi kötődés a gyermek és szülőfaluja, közvetlen természeti környezete között.

V.1. Az egészség és környezeti nevelés alapelvei

Az óvodai egészségnevelés háttere a család. A gyermekek számára a szülők, valamint a közvetlen környezet jelenti a modellt. Tapasztalataink szerint a szülők számos esetben igénylik segítségünket a gyermekek egészséges szokásrendszerének, optimális magatartásának kialakításához. Ezért is nagyon fontos lehet a családokkal történő együttműködés, a családok szemléletformálásának vagy váltásának segítése, az egészséges és egészséget támogató, tudatos életmód szokásalakításának terén.

Célunk:

- A gyermek testi-lelki, biológiai-pszichikai-szociális jólét szükségleteinek kielégítése, ezen belül:
- Az egészséges életvitel igényének kialakítása, a testi fejlődés elősegítése.
- A gyermek és természeti, társadalmi környezete közötti pozitív viszony kialakítása

A gyermek óvodába lépése előtt környezettanulmány és anamnézis készül, amely kiindulópontja az egyéni fejlesztésnek.

A befogadás (beszoktatás) időtartama alatt a szülők nevelési ráhatásaival összhangban kezdődik el a gyermekek beintegrálása a közösségbe. Elfogadó szeretetteljes, tapintatos légkört alakítunk ki a gondozási teendők ellátása során.

A helyes életritmust fokozatosan, az életkori és egyéni fejlettségi mutatók szerint a dajka néikkel és szülőkkel együttműködve alakítjuk ki. A fokozatosság megvalósításával a gyermekek egyre önállóbban elégítik ki szükségleteiket.

Az étkezés terén kulturált szokásokat, esztétikus környezetet biztosítunk óvodás gyermekeink számára. Figyelemmel kísérjük a megfelelő tápanyag, vitamin, stb. és folyadékszükséglet kielégítését. változatos formákban a napi zöldség és gyümölcsfogyasztás biztosítása a szülők bevonásával (frissen, gyümölcssaláta, aszalt gyümölcs stb.).

A diabéteszes gyermekek intézményen belüli ellátását az ezzel a feladattal megbízott, a feladatkörhöz kapcsolódó eljárásrendnek megfelelően, a szükséges elméleti és gyakorlati tudással rendelkező személy végzi. A cukorbeteg gyermekek biztonságos ellátásához szükséges a szülők, szakorvos, óvodapedagógusok, pedagógiai asszisztensek, dajkák, konyhai dolgozó szoros együttműködése.

Az elmélyült, felszabadult játék (homokozás, csúszdázás, mászókézés, szánkózás, séta, stb.) akkor alakul ki, ha a gyermeket nem gátolja sem a ruha, sem a büntudat.

A személyi higiénia biztosítása: legintimebb része a WC-használat, ezért mind az óvodapedagógusoktól, mind a dajkáktól tapintatot és megértést igényel a gyermekek szükségletei szerint a WC használat tudatos kialakítása.

A helyes fogápolás és szájhigiénia (fogmosás): arra törekszünk, hogy gyermekeink minél egészségesebb fogakkal rendelkezzenek. Ennek érdekében fokozatosan válik igényük az étkezés utáni fogmosás. A fogkrém igazodjon a gyerekek fogzatához, a fogkefék cseréje szükségyszerűen, illetve időszakosan legyen biztosítva. Ismerkedjenek meg a helyes fogmosás technikájával.

A testápolás magába foglalja a testünk, ruházatunk gondozását, egészségünk védelmét, tisztaságigényünk kielégítését, továbbá a közvetlen és a tágabb környezetünk tisztántartására való törekvésünket. A testápolás igényének kialakítása modellkövetéssel az óvodapedagógus és a dajka segítségével, együttműködésével történik.

Óvodásainknak naponta szervezünk mozgásos tevékenységet a friss levegőn. Az év során a különböző tevékenységi formákat, legyen az játékkal, vagy tanulóval kapcsolatos, igyekszünk természetes környezetben, a szabadban biztosítani. Az évszakok adta lehetőségeket kihasználva gyakran szervezünk élményszerző sétákat, megfigyeléseket és kirándulásokat. Amennyiben az időjárás gátolja az udvaron való tartózkodást, az épületek közötti fedett részen biztosítunk mozgáslehetőséget. A bent tartózkodás idejére több

mozgásos játékot szervezünk, hogy az edzettség elérésének folyamatát ne szakítsuk meg. A mozgásigény kielégítését a csoportszobában felszerelt mozgásfejlesztő eszközök is szolgálják.

A délutáni pihenőidő nyugalma mesével, verssel, dallal, halk zenével teremtjük meg. Simogatással, otthonról hozott játékokkal segítjük hozzá az azt igénylő gyermekeket az

Az óvodapedagógusok feladatai az egészséges és kulturált életmódra nevelés, személyes fejlesztés céljainak feladatokba ágyazása kapcsán:

- az egészséges életmód megfelelő alakítása;
- a testi-lelki egészség védelme;
- az érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása;
- az értelmi nevelés, fejlesztés megvalósítása;
- együttműködés a családokkal, különös tekintettel a sajátos nevelést igénylő gyermekek vonatkozásában;
- segítségnyújtás, felvilágosítás az olykor felkészületlen és tanácstalan szülők számára, ösztönözve őket a helyes szokások kialakítására;
- a szülővel együttműködve a diabetesz, valamint a fokozott kockázatú allergiás betegséggel diagnosztizált gyermek napirendjének tervezése oly módon, hogy a gyermek a lehető legoptimálisabban és biztonságban vehessen részt a szervezett tevékenységekben.

V.1.2. Mindennapos mozgás

Véleményünk szerint a mozgásfejlesztés a tudás alapja. Hisszük, hogy a mozgásban szerzett tapasztalatok a gyermekek érzékelő apparátusára hatnak, értelmi fejlődésüket szolgálják.

- A mozgás sokoldalú tevékenység, mely a gyermekek számára életszükséglet. Egyéni fejlődésükben nagy jelentőséggel bír, mert az általános testi fejlődés mellett az értelmi és a szociális képességekre is hatással van.
- Óvodáskorban rendkívül fontos a rendszeres mozgás megszerettetése, a mozgásigény kielégítése, a helyes testtartás, a szép mozgás fejlesztése, a gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése játékos formában.

- Az óvodás kor kiváló lehetőség a mozgás-tapasztalatok bővítésére, a gyermekek alkalmazkodó képességének, a személyiség akarati tényezőinek, a testi képességek fejlesztésére. Fontos továbbá, hogy az óvodai környezet a gyermekeket olyan aktív, sokoldalú mozgásra készítse, hogy saját aktivitásukon keresztül jussanak újabb és újabb tapasztalatokhoz, melyek fejlesztik érzékszerveiket, szolgálják személyiségük fejlődését.
- Az óvodai élet minden napján szükséges biztosítani az aktív szabad játék mellett az irányított mozgásos tevékenységeket is, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.
- A gyermekek fejlődésében nagy szerepet játszik a tudatosan szervezett mozgás. Ez egyrészt a mindennapi fejlesztő mozgásban, a mozgásfejlesztő foglalkozásokon, másrészt a nagycsoportos gyermekek rendszeres mozgásprogramja.
- A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését.

Az óvodapedagógus feladatai:

- a gyermekek természetes mozgáskedvének megőrzése, a mozgás megszerettetése;
- a mozgáson keresztül értelmi és szociális képességek fejlesztése;
- középpontban a tartásjavítás és a mozgásügyesség fejlesztés (prevenciós szemlélet);
- képességfejlesztés a gyermekkor mozgásfejlődési jellemzőinek figyelembevételével;
- inger gazdag környezet biztosításával, sokoldalú és megfelelő intenzitású fejlesztés (mennyiség és minőség összhangjával);
- koordinációs képességek: a két test fél mozgásának összerendezése, a testtudat fejlesztése (testkép és testfogalom, testséma), az alakmozgások koordinációjának javítása, valamint a szem – kéz koordináció;
- a mindennapi, levegőn történő szabad mozgás biztosítása;
- a mindennapi szervezett fejlesztő mozgás biztosítása;

- mozgásos játékok a szabad levegőn és a tornateremben, kis-, és nagymozgásos játékok, mozgás koordináció, lábboltozat erősítő gyakorlatok, stb.;
- igény és lehetőség szerint különféle sport foglalkozások napirendbe történő illesztése;
- a térpercepció fejlesztése;
- életkornak megfelelő terhelés, állóképesség fejlesztése;
- óvodapedagógusi kompetencia függvényében tartásjavító, lábboltozat fejlesztő programok és gyakorlatok beiktatása, ez irányban történő önképzés fokozása.

A testi képességfejlesztés eredményei az óvodáskor végére:

Kondicionális képességek tekintetében: az életkori sajátosságoknak megfelelő erőnlét, gyorsaság, hajlékonyság és ügyesség jellemző a gyerekekre. Állóképességük jó, pszichés reakciókészségük átlagos.

A mozgáskoordináció fejlettségét: a megfelelő téri orientáció, ezen belül a testséma kialakulása, a személyes tér megfelelő észlelése jellemzi. Képesé válik a személyes és közös tér megélésére nagymozgásokon keresztül, érett mozgáskoordináció és megfelelő spontán dominancia jellemzi. A szem – kéz – láb – mozgáskoordinációja érett, a szem vagy kéz spontán dominanciája adott helyzetekben megfelelő.

V.1.3. Az óvoda egészségnevelési programja

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja az óvodai nevelés alapvető feladatának a gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítését jelöli meg. Ezeknek a szükségleteknek kielégítése biztosíthatja a kisgyermek egészséges fejlődését. Az egészségvédő potenciál fejlesztése megköveteli, hogy az óvodai nevelés segítse az egészséges életvitel iránti igény kifejlődését, az egészséges életmód választását, az egészséget károsító magatartások visszaszorítását, visszautasítását. Az egészségnevelés így válik az óvoda megalapozó jellegű feladatává.

Az óvodai általános nevelési feltételei közé az alábbi **egészségfejlesztő tevékenységek** sorolandók:

- a testi egészség (gondozás, ápolás, edzés, mozgás-fejlesztés);
- a lelki egészség (értelmi fejlesztés, érzelmi biztonság nyújtása, a kommunikáció és a konfliktuskezelés alapjainak elsajátítása);
- a szociális kapcsolatok harmóniája (közösségi élet, segítség stb.);

- az egészségvédő képesség fejlesztése;
- a gyermekek egészséges életmódjának, egészségvédő szokásainak kialakítása;
- az óvodapedagógusok, az óvodapszichológus és a pedagógiai munkát segítők viselkedésének szabályozása;
- a szülők otthoni egészségnevelő feladatai (higiénés szokások alakítása, egészségvédő példamutatás, meleg-engedékeny, tudatos és következetes nevelési módszer);
- az Iskola-egészségügyi Szolgálattal való együttműködés;
- egészséges étkezés- táplálkozás érdekében naprakész kapcsolat az ételmezési vállalattal, valamint mérsékeljük az édességek, chipsek behozatalát az óvodába, lehetőség szerint minden nap gyümölcsnap.

Óvodánkban hagyomány az évi egy alkalommal megrendezendő **ÓVODAI SPORT-ÉS EGÉSZSÉGNAP** szervezése és lebonyolítása és a **MOZDULJ TÖBBSINCS!** A jeles nap pontos időpontját és tartalmát a mindenkori éves munkaterv tartalmazza.

Ezekon a napokon lehetőség szerint a szülők és a tágabb környezet bevonásával az alábbi javaslatok szerint választhatnak az óvodapedagógusok, mely tartalmak folyamatosan bővíthetők:

- Családi egészségnap
- Túrakisrándulás – Turisztikai nap a családok bevonásával
- Mihály nap
- Egészség hét

Az éves tanulási terv elkészítése során javasolt, hogy az aktuális időszakhoz igazodóan a pedagógusok havonta tervezzenek egészségnapot.

A nagycsoportos korú gyermekeknek hetente egyszer szervezett mozgásfejlesztő foglalkozásokat tartunk.

V.2. A környezettudatos magatartás megalapozása – Fenntarthatóságra nevelés

A környezet-, és egészségtudatos magatartás kialakításának létjogosultsága van az óvoda intézményrendszerében. A gyermekek gondolkodásának, felfogásának megalapozása, illetve rajtuk keresztül a szülők szemléletmódjának alakításában nevelőtestületünk is sokat tehet. Részünkről az elkötelezettségnek és a gyakorlati megvalósításnak van kiemelkedő szerepe.

A fenntarthatóság pedagógiájának fontos értékei:

- az élet tisztelete;
- az egészség értéként történő megbecsülése, óvása;
- a tudatos döntések meghozatalának képessége és készsége;
- a hagyomány őrzése – átmentése a jövőbe.

Mindezeket a családok hatékony és folyamatos bevonásával, élethosszig tartó folyamattal és holisztikus szemlélettel tudjuk a leghatásosabban elérni.

A környezettudatos magatartás kialakításának fő színtere az óvodában, a külső világ tevékeny megismerése, mint tevékenységforma. Ez olyan nevelési folyamatot jelent, mely valamennyi nevelési területre kiterjed, azokkal kölcsönhatásban van. Komplex ismeret-, és tapasztalatszerzés, mely egységben mutatja, érzékelteti azt, ami a valóságban is egységesen érzékelhető.

A környezet megismerése nem korlátozódik csak a környezeti foglalkozásokra és a tervszerű, tudatos kezdeményezésekre, hanem átfogja az egész óvodai életet. Sokszínű, érdekes, izgalmas tevékenységrendszert biztosítunk. Az érzelmek, kifejezőképességek fejlesztésére nagy hangsúlyt fektetünk: szeretet, kötődés, élménybefogadás keltése. Támazkodunk a gyermekek családból hozott ismereteire, a családi kirándulások, nyaralások élményeire is. Ha szükséges, a hátrányokat kompenzáljuk.

A környezet-, és egészségtudatos magatartás kialakításának célja

- Környezettudatos, környezetre figyelő magatartásformák és szokások kialakítása: a szűkebb és tágabb környezet kulturális és természeti értékeinek megismertetése, megszerettetése és annak megóvására való nevelés.
- A társadalmi igények változásához igazodó, a gyermek életkorának megfelelő természeti, - emberi, és tárgyi környezetből szerzett tapasztalatok, melyek birtokában biztonságosan igazodnak el az őket körülvevő világban.
- Olyan szokások, szokásrendszerek, viselkedési formák megalapozása, melyek a környezettel való harmonikus együttéléshez szükségesek és a családok környezettudatos életviteléhez hozzájárulnak.
- Az életvezetési készségeken alapuló nevelés, mely hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához.

A célok elérését szolgáló legfontosabb feladatok, legjelentősebb tevékenységek

- A különböző képességfejlesztő tevékenységek során a környezettel, természettel kapcsolatos tartalmak feldolgozása.
- Környezettudatos életmód elemeinek szocializációja: természetbarát termékek használatára való ösztönzés, természeti környezet védelme, lakó- és óvoda környezet közös megóvása, újrahasznosítás a mindennapok során.
- Az egészség fogalmának, tartalmának megismerése.
- Az egészséget befolyásoló tényezők megismerése. Mit tehet az egyén a saját egészsége érdekében?
- A különböző egészségkárosító szerek egészségi kockázatának tudatosítása.
- Személyes higiéné elsajátíttatása.
- Az egészséget befolyásoló környezeti tényezők felismertetése.
- Anyag-, és energiatakarékos óvodaüzemeltetés és a pedagógusok példamutatása.
- Csoportszoba, folyosók, mellékhelyiségek, udvar tisztasága.
- Az óvodán kívüli ismeretterjesztés lehetőségeinek kihasználása.
- Baleset megelőzés.
- Segítségnyújtás baj esetén.
- Olyan életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, és a hatékony kommunikációhoz.

Az óvodás gyermekek életvezetési készségeinek, képességeinek fejlesztése nem csupán az óvoda kötelessége és felelőssége, hanem a szűkebb-tágabb családé, sőt a társadalomé, a médiáé is. Nekünk elsősorban - tiszteletben tartva a családi nevelés elveit – az egészséget befolyásoló tényezők, faktorok mentén haladva a családok bevonásával, bevonódásuk biztosításával, velük együtt kell kialakítanunk stratégiánkat, valamint az egyes csoportok és egyének fejlődését támogató gyakorlatot. Prioritási sort nem célszerű megállapítani, mert az alábbi faktorok mindegyike fontos, és olykor a körülmények alakítják a sorrendet:

- alvás,
- társas kapcsolatok,
- napirend,

- tanulás, tapasztalás, játék, beszélgetés és meghallgatás, ének, mozgás-zenére, dalolás, szabadtéri játék, a gyermek beavatása az otthoni teendőkbe stb.,
- táplálkozás és folyadékfogyasztás,
- környezetvédelem kérdései, környezettudatosság,
- testi és környezethigiéné,
- betegségek megelőzése,
- kommunikáció,
- a kulturált érzelemnyilvánítás,
- viselkedési etikett,
- káros szokások elkerülése, a nemet mondás „művészete”,
- viktimizáció elkerülése: ismerje fel a veszélyes, kockázatos helyzeteket, mit kell tenni ilyenkor-kitől kérhet segítséget,
- önismeret, önértékelés, önbizalom fejlesztése,
- megfelelő test és énkép.

A fenntarthatóságra nevelés tartalmi óvodánkban

- Takarékos víz-, papír-, és energiahasználat
- Környezetünk tisztántartásában való aktív részvétel, a tárgyi környezet megóvása
- Magaságysokban vagy az óvodakertben növények gondozása
- Esővíz gyűjtése
- Komposztálás
- Madárvédelem
- Palántázás a csoportszobákban is: hajtás, palántázás, csíráztatás
- “Természetsarok” kialakítása, gondozása
- Projekthetek, kirándulás, környezetvédelmi játékok, vetélkedők, virágosítás, stb.
- Újrahasznosítással készült játékeszközök, ajándékok, barkácsolása
- Intézményi rendezvények környezettudatos elvek alapján

Jeles Zöld Napok:

- **Autómentes** (szeptember 22.)
- **Állatok világnapja** (október 4.)
- **Víz világnapja** (március 22.)

- **Föld napja** (április 22.)
- **Madarak és fák napja** (május 10.)
- **Takarékossági „akciók”** és programok
- **Óvodakert** művelése
- **Egészségnap** (Munkaterv szerint)

Az óvodapedagógusok feladatai

- A gyermekek kíváncsiságára, érdeklődésére, megismerési vágyára és a megismerés okozta öröme építve sokszínű viszony kialakítása az objektív világhoz.
- A komplexitás érvényesítése a különböző tevékenységformák között.
- A differenciálás pedagógiai koncepciójának érvényesítése a nevelés folyamatában.
- A környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítása.
- Baleset megelőzés, a viktimizáció elkerülése.
- Baj esetén segítségnyújtás.
- A családi és tárgyi kultúra értékeinek, és a néphagyományok szem előtt tartása.
- Holisztikus szemlélet kialakítása.
- Az intézmény valamennyi dolgozójára vonatkoztatva a pedagógusok közösségében olyan értékrend kialakítása, mely az elődök értékteremtő és természetmegőrző munkáját helyezi előtérbe.

V.3. Érzelmi és erkölcsi nevelés, értékorientált közösségi nevelés – szociális tapasztalatok biztosítása

A közösségi normák és szabályok megalapozásával és megfelelő alakításával nevelőmunkánkban kulcskérdés – s e téren is szükség van a szülőkkel történő együttműködésre – hogy mennyire tudjuk engedni és elfogadni a gyermekek önálló törekvéseit. Hol vannak az ésszerű korlátok, melyeken túl a gyermek már sérti a mellette élő többiek, a csoport tagjainak érdekeit. Fontosnak tartjuk, hogy az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, én- tudatának alakulását és engedjen teret a gyermekek önkifejező törekvéseinek.

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Óvodánkban a gyermekeket családias, érzelmi biztonságot nyújtó és bizalmat

közvetítő, állandó értékrend, megnyugtatóan derűs és kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör veszi körül:

- A befogadás egyéni igényekhez igazított gyakorlatának (anyás-apás beszoktatás) és az óvodapedagógusok lehetőség szerinti családi környezetben történő első látogatásának köszönhetően is, a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érik.
- Az óvoda valamennyi alkalmazottját pozitív attitűd és érzelmi töltés jellemzi a gyermekekkel, egymással, valamint a szülőkkel való kapcsolat kialakításában és gyakorlásában, mely gyakorlat mintaként szolgál a gyermek-gyermek kapcsolatok alakulására is.
- Az emberek közötti különbözőségek tiszteletben tartására, elfogadására és megértésére nevelünk.
- Az óvodapedagógusok számára az allergiával élő gyermekek jelenléte egyfajta lehetőséget is kínál arra, hogy ne csak megtanítsák a figyelmes gyermekeket, de felhívják a figyelmet a “láthatatlan” fogyatékoságokra, az allergiákra is. Nagyon fontosnak tekintjük a valamiben más gyermekek önbizalmának erősítését.

Mindennapi pedagógiai tapasztalataink igazolják, hogy az azonos életkorú gyermekek között is lényeges eltérések lehetnek. Az individualizálás a gyermekek közötti különbözőségek felismerésére épülve minden gyermeket figyelembe vesz a maga fejlődési szintjén.

Az óvodai nevelést a családi nevelés alapozza meg. A családon keresztül találkozik először a társadalommal, annak szokásaival, értékrendjével a kisgyerek.

A családi és az óvodai nevelés tartalma közt jelentős az egybeesés, de nevelési hatásában általában van eltérés. A két nevelési szintér szoros kapcsolata és egymásra építettsége miatt elsődleges feladatunk, hogy a szülők ismerjék meg óvodánk nevelési céljait, funkcióit. Nem csak biztonságtudatot szeretnénk nyújtani a szülőknek azzal, hogy védeltséget adunk és gondoskodunk, hanem szeretnénk egymás partnerei lenni a nevelésben. Az óvodába lépő gyerekek szociális és érzelmi alakulása már megindult. Óvodánkban a befogadás pillanatától kezdve szeretetteljes, családias légkör veszi körül. A gyermekközösségben felgyorsul a szociális tanulás. Újfajta viselkedésmintákat erősítünk meg, pozitív

visszajelzésekkel segítjük a helyes önértékelés alakulását. Az óvodai nevelés így kiteljesítheti az elsődleges szocializációt.

Az óvoda új környezetet és életformát jelent, ennek elfogadását érdekes és örömteli élményekkel segítjük.

Otthonos környezettel fogadjuk a kicsiket. Már a rendszeres óvodába járást megelőzően lehetősége van a gyermeknek és a szülőnek hosszabb - rövidebb látogatásokra. Előre kialakítjuk a kicsik személyes helyét, találhatnak vonzó, érdekes dolgokat, elfoglaltságokat.

A kezdeti feszültségeket, az első napok nehézségeit oldja a nyugodt, barátságos, elfogadó légkör, biztonságérzetet adnak a személyes kapcsolatok. A kicsik magukkal hordhatják az otthon egy darabkáját (kedvenc játékot, alvókát, stb.).

Közvetve vagy közvetlenül minden és mindenki nevel. A környezeti hatások közül különösen jelentősek azok, amelyeket a gyermekcsoport gyakorol egyes tagjaira. Óvodánk, feladata az óvodás korúak szocializációjának szakszerű irányítása, a másodlagos szocializáció alakítása.

A közös tevékenységek során környezete megerősíti, vagy elutasítja a gyerek viselkedését. Ezekben a társas kölcsönhatásokban, interaktív kapcsolatokban (gyerek-gyerek, gyerek - óvópedagógus, gyerek-más felnőttek interakciói) kialakulnak, gazdagodnak a szociális viselkedés tartalmi és formái. Az óvodapedagógus és a dajka feladata a példaadás. A testre szabott életrend, szokásrendszer kialakítása, közös tevékenységek szervezése nem csak csoporton belül, hanem más, csoportbeli gyerekek bevonásával is történhet (pl.: nagyok énekes vagy mozgásos játéka) Az ismétlődő közös tevékenységek beépülnek a csoport és az óvoda hagyományrendszerébe, átélhetik a gyerekek mindannyiszor az összetartozás élményét.

Ahhoz, hogy aktív és kezdeményező tagjaivá váljanak a csoportnak, az kell, hogy jól érezzék ott magukat, meghatározott helyük legyen a társak között. Ez a hely az óvó-gyerek közti személyes kapcsolat révén alakul ki. Pozitív tulajdonságait megerősítve és kiemelve még a legpasszívabb gyerek sem tűnik el észrevétlenül a csoportban. Tudatosan alakítjuk azokat a nevelő hatásokat, amelyek során alkalom adódik az egymáshoz viszonyításra, és amelyek segítik az éntudat, az énhatárok, az önértékelés, az egyéniség kialakulását. A közösségi együttélés során természetessé válik, hogy eltérő tulajdonságokkal rendelkezik minden gyerek, mindenki másért szerethető, különbözőségében is elfogadható. Az együttműködés során megértik egymás jelzéseit (metakommunikáció), alakulnak erkölcsi

tulajdonságaik, türelmet, figyelmességet, önzetlenséget, őszinteséget, együttérzést, segítőkészséget tanulnak, fejlődik akartuk, önállóságuk, önfegyelmük, kitartásuk, feladat és szabálytudatuk.

Természetes, magától értetődő módon azonosulnak a gyerekek az óvodapedagógus által közvetített értékrenddel, ez elősegíti a csoport közösségé formálódását, az udvariassági szokások alakulását (pl.: kivárás, kérés, köszönés, stb.).

Feladatunk a szociális értékrend, a szociális motívumok fejlesztése

- A társak értékeit figyelembe vevő az önérdék és a társak érdekeinek kölcsönös, arányos érvényesülését szolgáló, szükség szerint a másik felet segítő magatartás kialakítása.
- A közvetlen és közvetett szociális kommunikációs képességek fejlesztése (beszélgetés, vita, színházi előadás, képeskönyv nézegetés stb.).
- A gyermekek kötődési hálójának megismerése, és szükség szerint segítség nyújtása az arra rászoruló gyermekeknek. Segítségnyújtás ahhoz, hogy a gyermekek képesek legyenek új kapcsolatok kiépítésére, kapcsolatrendszerük gazdagítására.
- A csoportlétre, szervezeti létre való képesség lehetőségeinek kiaknázása a különböző játékterekben történő közös játék, a kooperatív tanulási technikák, a csoportmunka alkalmazása, az ünnepek, valamint a különböző szerepek során.
- A vezetési képesség fejlesztését szolgálva a játékaikban és egyéb tevékenységeikben a gyermekek tapasztalják meg a „segítő felnőtt” magatartását.
- A szabályokhoz kötött mozgásos és értelmi képességeket igénylő játékok során fejlesszük gyermekeink segítő versengő képességét.
- Reális, az egyes gyermekekhez igazodó teljesítményértékeléssel alapozzuk meg és erősítjük gyermekeink önbecsülését és önbizalmát.
- A betartandó szabályok a gyermekek számára legyenek mindig világosak, betartatásukban a felnőttek következetesek.
- A szabályok kialakításakor mindig a megoldandó probléma kerüljön a középpontba, ne a problémát okozó gyermek.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- - A gyerekek ragaszkodnak az óvodánkhoz, társaikhoz és a felnőttekhez.

- - Betartják a helyes viselkedési szabályokat és kérik egymást azok betartására.
- - Konfliktushelyzetekben megegyezésre törekszenek.
- - Közös tevékenységekben aktívan és érdeklődéssel vesznek részt.
- - Társaik szokatlan megnyilvánulásait megértéssel fogadják
- - Érzelmileg elfogadják egymást.
- - Kialakul érdeklődésük környezetük, a környezetükben élők iránt.
- - A közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességeikben
- - A kapcsolatok alakításában használják a metakommunikáció és humor eszközét.
- - Mentálisan és szociálisan is éretté válnak az iskolába lépésre.

V.4. Szervezeti és időkeretek – az óvodai élet megszervezése

A napi és a heti rend tartalmi megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5–35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermekek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van az óvodaépületek helyi szokásokra, igényekre. Fontos a családdal is tudatosítanunk, hogy a rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek és jelentenek a gyermek számára.

A csoportok kialakításánál törekszünk az SNI-s gyermekek arányos, és fejleszthetőségük szempontjából a számukra leginkább ideálisnak mondható csoportban történő elhelyezésre.

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett – iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben kell, hogy részt vegyenek.

Az egyes csoportok napi és heti rendjének elkészítése és erről a szülők megfelelő tájékoztatása az óvodapedagógusok feladata.

Fontos, hogy ...

... a jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi, amely igazodik a gyermekek motiváltságához, aktivitásához és a változó környezethez.

... a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét.

... időjárástól függően a játék nagy részét a szabad levegőn élvezhetik a gyermekek.

... az óvodai élet megszervezése során előszavas mese és közösségi játékelmények biztosításával a pedagógus törekedjen a személyes interakciókra.

Javasolt napirend

Időpontok	3-4 évesek	4-5 évesek	5-6-(7) évesek
6:30 – 8:00	SZABAD JÁTÉK Mozgásfejlesztés (tervezett kötelező vagy kezdeményezett)	SZABAD JÁTÉK Mozgásfejlesztés (tervezett kötelező vagy kezdeményezett)	SZABAD JÁTÉK Mozgásfejlesztés (tervezett kötelező vagy kezdeményezett)
8.00-9.00	Felajánlott, választható tevékenység	Felajánlott, választható tevékenység	Felajánlott, vagy kötelezően választható tevékenység
9.00-9.30	TÍZÓRAI (kötött formában)	TÍZÓRAI (kötött formában)	TÍZÓRAI (kötött formában)
9:30 – 12:00	Felajánlott, választható tevékenység	Felajánlott, választható tevékenység	Felajánlott, vagy kötelezően választható tevékenység <i>Iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység</i>

Időpontok	3-4 évesek	4-5 évesek	5-6-(7) évesek
	JÁTÉK a levegőn	JÁTÉK a levegőn	JÁTÉK a levegőn
12:00 – 15:00	EBÉD (kötött formában) PIHENÉS	EBÉD (kötött formában) PIHENÉS	EBÉD (kötött formában) PIHENÉS és igény szerint felajánlott, vagy <i>iskola-előkészítő</i> <i>fejlesztő pedagógiai</i> tevékenység
15:00 – 17.15	UZSONNA (kötött formában) Felajánlott, választható tevékenység JÁTÉK a levegő	UZSONNA (kötött formában) Felajánlott, választható tevékenység JÁTÉK a levegőn	UZSONNA (kötött formában) Felajánlott, választható tevékenység <i>Iskola-előkészítő</i> <i>fejlesztő pedagógiai</i> tevékenység JÁTÉK a levegőn

A hetirendben – a napirendhez hasonlóan – vannak stabil, a rendszerességet, a szokásokat alapozó tevékenységek, ugyanakkor lehetőség van az óvodapedagógus döntése alapján rugalmasságra.

- **A hetirendnek naponta biztosítani kell a tervezett, és rendszeres mozgásfejlesztést.** A keret és az időtartam változó. Szervezhető kezdeményezett vagy kötött formában. A 3-4 éves gyermekek eltérő fejlettségét tolerálva vezetjük be a kötelezőséget.

- A vegyes összetételű csoportokban hetente egy alkalommal célszerű a nagyoknak más csoportokba járó, saját korosztályukkal közös, úgynevezett csoportközi szervezésben „kötelező” testnevelés és ének-zenei tevékenységet szervezni.

Fejlődési jellemzők az érzelmi-akarati tulajdonságok, valamint a szocializáció vonatkozásában az óvodáskor végére:

- Szüleiről leválik és bízik a vele foglalkozó felnőttekben, akikkel beszélgetéseket kezdeményez.
- Érdeklődő és könnyen bevonható a csoport napi tevékenységeibe, önként is kapcsolódik más gyermekek játékához.
- Az óvodai élet szokásait és szabályait ismeri és gyakorolja.
- Megérti és tiszteletben tartja a korból, és képességekből eredő különbözőségeket társai között.
- Szeret óvodába járni, ahol barátai vannak.
- Szívesen együtt dolgozik társaival egy-egy feladaton.
- Konfliktusait elsősorban a megbeszélés módszerével oldja meg, vagy konszenzust köt.
- Nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre.
- Szociálisan is érette válik az iskolára.
- Kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására.
- Képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtellel és gyermektársaival.
- Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni.
- Késleltetni tudja szükségletei kielégítését.
- Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

V.5. Anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés

Az anyanyelvi nevelés az óvoda valamennyi tevékenységi formájában megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése, és a kommunikáció különböző formáinak alakítása –

beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

A beszédfejlődés természetes színtere a játék, ahol a felvállalt szerepekben, élethelyzetekben kerülnek egymással kontaktusba a gyermekek. A szókincs bővülését, a beszédminőség alakulását segítik még a nyelvi játékok, a szabad önkifejezés a drámajátékban, a tevékenységeket kísérő beszélgetések és a közös társalgások.

Az óvodai életben az anyanyelv fejlesztésének három alaphelyzete van

- spontán helyzetekben és tevékenységekben,
- az irodalmi nevelés során,
- az óvodapedagógus által kezdeményezett helyzetekben,

A hallás, fonémahallás, hangképzés, beszédértés egyénekenkénti megismerése, játékos fejlesztése hangsúlyos feladat.

A „beszélő magatartást” akkor sajátítja el a gyermek, ha

- érzelmi biztonságban van,
- derűs a légkör,
- tapasztalja a személye iránti érdeklődést,
- ha türelmesen kivárjuk gondolatainak, érzelmeinek kifejezésére.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Szoktassa hozzá a gyermekeket ahhoz, hogy szabadon mondhassák el érzéseiket, gondolataikat.
- Teremtsen lehetőséget arra, hogy a gyermekek kreatívan rögtönözzenek, improvizálhassanak, a nyelvvel is játszhasanak.
- A gyermekek beszédaktivitását a teljes odafordulással, aktív figyelemmel és a gondolataikhoz kapcsolódó kérdésekkel tartsa ébren.
- Az óvodapedagógus magatartása minden helyzetben (tevékenységeket kísérő beszélgetések során, beszélgető körök, nyelvi játékok, szabad önkifejezés stb.) legyen érdeklődő.

Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) – alkotóképesség – fejlesztése. Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

Fejlődési jellemzők az óvodáskor végén

A nyelvi fejlettség, mint az artikuláció, mondatszerkesztés, beszédkedv, beszédértés, szókincs, metakommunikáció, valamint az írás és olvasás iránti érdeklődés vonatkozásában: Beszéde jól érthető, tisztán ejti a magán és mássalhangzókat. Mondataiban főnevek, igék, melléknevek, számnevek és névmások egyaránt szerepelnek. Az utasításokat megérti és követi azokat. Beszédében egyre gyakrabban jelennek meg az elvont fogalmak és az ok – okozati összefüggéseket jelölő szavak. Megfelelő tempóban, hangsúllyal, hangerővel és tempóban beszél, kifejezve érzelmeit és gondolatait. A miért kérdésekre magyarázatot ad. Elmondja a nap történéseit. Érdeklődést mutat az új és ismeretlen kifejezések iránt. Szűkebb és tágabb környezetében egyaránt bekapcsolódik a beszélgetésekbe. Érdeklődést mutat a könyvek iránt, szívesen nézegeti azokat és rajzol belőlük. Előfordul, hogy kéri a felnőtteket mondanivalójának leírására saját készítésű rajz történet mellé. Az írást rögzített beszédként fogja fel. Mondanivalóját megpróbálja a beszéden kívül mozgással is kifejezni.

VI. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

VI.1. JÁTÉK

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, és így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék – szabad képzetársításokat követő szabad játékfolyamat – a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszan tartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó benyomásait játékában jeleníti meg. Így válik a játék kiemelt jelentőségű, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt – a szülő és az óvodapedagógus. Utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. A felnőtt jelenléte teszi lehetővé a gyerekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő berendezésre, anyagokra, játékszerekre van szükség. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportlégkört, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz.

A gyermek által kezdeményezett játékok (gyakorló, szerep-, építő-, szabályjátékok) igen sokoldalúan járulnak hozzá tanulásukhoz (tapasztalataik bővüléséhez, viselkedésformáik alakulásához, képességeik fejlődéséhez). A gyermek által megteremtett játék helyzetek önmagukban – minden külső „megtámogatás nélkül” – hordozzák a tanulás lehetőségét. Ezért ezzel kapcsolatban az óvodapedagógusnak nincs különleges tanulást befolyásoló tennivalója, mert miközben megteremti a játék kibontakozásának feltételeit, egyben megteremtette a spontán játék adta spontán tanulás lehetőségeit is.

A játék folyamán a gyerekek ismerkednek az őket körülvevő közvetlen és tágabb környezetük tárgyaival, azok tulajdonságaival, jelenségekkel, eseményekkel. Mindezek nagy hatással vannak értelmi képességeik fejlődésére. Érzékszerveik működése pontosabb lesz, ebből következően észlelésük és megfigyelő-képességük is tökéletesedik. Az emlékezetbe vésés szándékos célként első alkalommal a játékban jelenik meg. A "mintha " helyzet gazdagítja a képzeletet és a gondolkodást.

A játékban nincs lehetetlen, a különböző megoldási módok a kreativitás fejlődését segítik. Fejlesztő hatását fokozzák a játéktevékenységet kísérő pozitív érzelmek. A játék vidámságán, derűjén, örömein átszűrve minden hatás felerősödik, a közlési vágy is fokozódik. Felerősödik a kommunikációs készség, erősödik a beszédkezdés. Lehetőség nyílik a viselkedési szokások gyakorlására.

Legváltozatosabban a játékban nyilvánulnak meg és fejlődnek a gyerekek közti társas kapcsolatok. Az egymás melletti, magányos játékból alakulnak ki a játszó párok, az együttműködő kis csoportok. A közös játék együttműködésre készíteti a gyerekeket, tapasztalatokat szereznek egymás szándékának megértésében, az egyetértésben. Képesek háttérbe szorítani saját kívánságaikat társaik kedvéért, sokszor konfliktusok árán. A közös

játékokban alakulnak a játékhagyományok, amelyek a " mi-tudat " erősödését, azaz a közösségi élet fejlődését tükrözik.

Lehetőséget adunk arra, hogy a gyermekek a saját elgondolásaikat megvalósíthassák a játékokban, hogy fantáziájuk, hangulataik, érzelmeik kifejezésre jussanak. Mindig figyelembe vesszük a játékokban a gyerekek fejlődésének egyéni sajátosságait, és azt, hogy játékaiknak színvonala különböző. A játék során mód nyílik a gyerekek szereplési vágyának kielégítésére, fantáziájuk, ítélőképességük, kitartásuk fejlesztésére, alakítására. Erősítjük szabálytudatukat, kudarcot elviselő képességüket.

A szabadban történő játékoknak legtöbbször az udvarunk a színtere, de sokszor sétálunk el a hozzánk közeli sportpályára, parkba, ligetbe. Udvarunkat folyamatosan úgy rendezzük be, hogy alkalmas legyen kisebb játszócsoportok igényeinek kielégítésére. A zugok, sarkok mindig kedvelt helyei a meghitt, elmélyült játékoknak. Lényegesnek tartjuk, hogy a gyerekek érdeklődéssel, aktivitással, igazi játékkedvvel vegyenek részt a személyiségük formálására legalkalmasabb tevékenységben. Meggyőződésünk, hogy a túlzott féltés és óvás helyett meg kell tanítanunk gyermekeinket a veszélyhelyzetek felismerésére, a csúszdán, váron való biztonságos játékokra, mozgásra.

A játék megfigyelése során értékes tapasztalatokat gyűjtünk a gyerekek érzelmi - hangulati állapotáról, az értelmi képességek és a beszéd alakulásáról.

Családlátogatások, beszélgetések, és más tapasztalatok alapján megismerjük a gyerekek otthoni játékfeltételeit. Megpróbáljuk a szülők igényét felébreszteni gyermekeikkel való együttjátszásra, hiszen az érzelmi fejlődés és a szülő - gyermek kapcsolatának alakulásában a közös játékok fő szerepe van.

A játék nevelési céljaink legfőbb eszköze, amelyhez megteremtjük a feltételeket.

- megfelelő légkör:

A közösségi élet fejlődéséhez, a kiegyensúlyozottsághoz a felszabadult játékokhoz szükséges a nyugodt, derűs légkör. Segítjük a gyermekeket abban, hogy a játékokban is szabadon dönthessenek, önállóak legyenek. Lehetőséget biztosítunk egész nap folyamán a játék kiválasztásához, kidolgozásához, elmélyítéséhez.

Viselkedésünk, türelmünk, együttérzésünk hozzájárul ahhoz, hogy a gyerekek bátrabban és őszintébben nyilatkozzanak meg, gondolataikat, érzelmeiket nem fojtják vissza, képzeletük szabadon szárnyal. Ilyen kapcsolatban ők is nyitottabbak ötleteink, megjegyzéseink elfogadására.

- megfelelő hely:

A különböző jellegű játékok más-más helyet igényelnek. A gyermekekkel együtt alakítjuk ki állandó és ideiglenes játszóhelyeinket. Gondolunk a nagy mozgásigénnyel rendelkező és a nyugodt beállítottságú gyerekekre, elegendő teret és helyet igyekszünk számukra biztosítani a csoportszobában és az udvaron is. A nagymozgást igénylő játékokra gyakran használjuk kedvenc kirándulóhelyeinket.

- megfelelő idő:

Rugalmas napirenddel biztosítjuk, hogy a játék_összefüggőbb, elmélyültebb legyen. Indokolatlanul nem szakítjuk félbe a játék menetét. Az étkezés, a tisztálkodás és az alvás kivételével csaknem minden időt játéokra fordítunk.

- megfelelő eszközök:

Az eszközök összeállításánál figyelembe vesszük a gyerekek életkori sajátosságait, egyéni fejlettségéből adódó játékfajtaikat, játéktémákat. Minden alkalomra olyan játékszerrel biztosítunk, amely az elmélyült játékot segíti, motiváló és fejlesztő hatása van. Arra ügyelünk, hogy esztétikusak, könnyen tisztíthatók, jó minőségűek legyenek. A játékokat a gyermekek számára elérhető helyen tartjuk, játék-fajtánként több hasonló vagy azonos darabot is. A kész játékszereken kívül különböző játszásra alkalmas anyagok, félkész és szimbolikus eszközök, kellékek gazdag választéka is megtalálható a csoportszobákban.

Az elromlott játékszereket, ha lehet, közösen javítjuk meg.

Játékfajták:

- Gyakorlójáték:

Ennek a játékfajtának a kiindulópontja a véletlen mozgásból, cselekvésből fakadó siker, amely újra és újra ismétlésre készíti a gyerekeket. Gyakori ismételtetés, megismerő tevékenység során fejlesztjük a szem-kéz koordinációt, a térérzékelést.

Kisebbségi korban a hangok, a szótagok, szavak, esetleg rövid mondatok és dallamok a halandzsai játékos szabályai szerinti ismétlés útján válnak játékká. Akik kevésbé közlékenyek, beszédkedvükben gátoltak, azokat a játék segíti a fejlődésben.

A nagyobbak esetében, ha a gyakorlójátékot, a játékszerrel való manipulálást nem váltja fel magasabb szintű szerepjáték, azaz ha a gyerek fejlődésében lemarad, képességei fejletlenek, tapasztalatai, élményei szegényesek, akkor igyekszünk átsegíteni őket ezen a fejlődési fokon.

- Szerepjáték:

Ebben a játékfajában a gyerekek a környezetükben tapasztalt élményeket szubjektív módon jelenítik meg. Képzeletük igen erőteljes, az érzéki tapasztalatokhoz kötött. A játék nem szakad el a valóságtól, inkább a gyerekek fantáziáját is a játék hozza működésbe. A szerepjátékban megfigyelhetőek a gyerekek közti társas kapcsolatok, az együttműködés. A hozzájuk közel álló felnőtteket és társakat utánozzák, esetleg újra átélnék számukra lényeges élményt tartalmazó pl. filmrészleteket. Kérésükre mi is részt veszünk a játékukban, szerepvállalással vagy irányítással, amelyben lényeges a természetesség.

Módunk nyílik arra, hogy fejlesszük viselkedéskultúrájukat, alkalmazkodóképességüket, aktivitásukat, segítőkészségüket, szervezőkészségüket.

- Barkácsolás:

A szerepjátékhoz sok eszközre van szükség. Ezek közül nem minden áll készen rendelkezésünkre. Arra ösztönözzük a gyerekeket, hogy amit tudnak saját maguk készítsenek el. Ehhez biztosítjuk a helyet, az anyagot és a megfelelő szerszámokat. A különböző anyagokat gyűjtögetéssel szerezzük be, kiváló lehetőség a barkácsolás, a hulladék anyagok újrafeldolgozására. Rászoktatjuk a gyermekeket a hasznos anyagok gyűjtésére, új életre kelnek kezünkben a feleslegessé vált holmik. Az egyszerűbb technikai fogásokat megmutatjuk, ha szükséges ötletekkel segítjük a barkácsolás folyamatát. Nagy hangsúlyt fektetünk a természetes anyagok felhasználására. Arra ösztönözzük őket, hogy az elkészült játékeszközt használják fel a játékban, bábozásban, dramatizálásban.

- Dramatizálás, bábozás:

Meseindíttatású élményeiket szabadon választott, kötetlen módon beleéléssel eljuttassák. Ehhez az szükséges, hogy az irodalmi alkotások érzelmileg úgy hassanak a gyerekekre, hogy motiválják őket az élmény újra átélésére. A mesék hőseinek cselekedeteit, a

cselekmény menetét, a szereplők mondanivalóját saját elgondolásaik alapján játszhatják el. Fejlődik, kifejező és empátia készségük, gazdagodnak érzelmileg. A bábót azért érzik közel magukhoz, mert még náluk is kisebb, sorsát ők irányítják. Negatív és pozitív élményeiket is ki tudják játszani magukból. Dramatizálásra és bábozásra a nap bármely szakaszában lehetőséget adunk. A közös barkácsolással készült bábokat tartjuk a legértékesebbnek.

- Építő, konstruáló játék :

A gyerekek kockákból, építő elemekből, különböző alkatrészekből, újrahasznosítható anyagokból tárgyakat hoznak létre, melyeket felhasználnak további játékok során. Ehhez biztosítjuk a feltételeket. Segítjük a több darabból való összerakás, az alkotás örömeinek kibontakozását. Az ötletek, elképzelések megvalósulása különös meglepedettséget, örömteli kielégülést vált ki a gyerekekből. Fejlődik szerkesztő képességük, finommotorikájuk, logikai készségük, kreativitásuk.

- Szabályjáték:

A játék menete pontos, meghatározott szabályok szerint folyik. Az ettől való eltérés vagy éppen a szabály betartása különös érzelmeket vált ki a résztvevőkből. Érzelmi szempontból fontosnak tartjuk, hogy ne egymás kudarcainak, hanem sikereinek örüljünk. Az egymásnak nyújtott segítség azt az érzést kelti a gyerekekben, hogy társa sikerének ő is részese lehet.

Sok mozgásos-, memóriát, logikát, stb. fejlesztő szabályjátékkal ismertetjük meg óvodásainkat és ösztönözzük őket hasonló játékok kitalálására.

Célunk:

- Vidám, tartalmas óvodáskor megteremtése, amelyben a kreativitás, az önállóság, a kitartás, az együttműködés és a fokozódó beszédkedv jelzik a személyiség fejlődését.

Feladataink:

- Az örömteli, elmélyült játék feltételeinek biztosítása.
- A kreativitás, a fantázia, a hangulat és az érzelmek szabad megnyilvánulásának elősegítése.
- Lehetőség biztosítása a negatív és a pozitív élmények kijátszására.
- A minél több tapasztalat és élmény gyűjtése, azaz a valóságról alkotott kép gazdagítása.
- Hagyjuk és engedjük játszani a gyermekeket.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- Megfelelő tapasztalatok és élmények birtokában önállóak a játék tervezésében, a szerepek kialakításában, a játékeszközök megválasztásában, a szabályok megalkotásában, betartásában.
- tudnak vezetni és játszótársaikhoz alkalmazkodni.
- Önálló alkotásokat képesek létrehozni.
- Egymás között tartós és szoros kapcsolatot tudnak kialakítani.
- Képesek olyan játékhelyzeteket létrehozni, amelyekben a felnőttek tevékenységét ábrázolják.
- A játék örömet jelent számukra.

VI.2. VERSELÉS, MESÉLÉS

A mondókák, dúdoló, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez, ezzel megalapozva a könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolatukat, ami elősegíti az olvasóvá válást. A mondókák, dúdoló, versek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak, eközben fejlődik emlékezetük, képzeletük, szókincsük.

1. A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában, a bábozás és dramatizálás eszközeivel is – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat. A meseválasztáskor szükség van tudatosságra, gyermekközpontú, korosztályos válogatásra, a csoport és az egyéni fejlettségi szintek figyelembevételére.

2. Az élőszavas mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének alakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, és egyben feloldást és megoldást kínál. A mese tárgyi világot is megelevenítő, átlelkesítő szemléletmódja és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe csodákkal és 2. Az élőszavas mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének alakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, és egyben feloldást és megoldást kínál. A mese tárgyi világot is megelevenítő, átlelkesítő szemléletmódja és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe csodákkal és

átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

3. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek érzelmi biztonságban érzi magát, és a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás során eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája. A mesélés szokásainak, rítusainak kialakítása segíti a gyermeket a ráhangolódásra és a mesék befogadására.

4. A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással, illetve ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

5. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

6. Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek, valamint más népek, nemzetiségek meséinek egyaránt helye van.

Célunk:

- A gyermekek érzelmi és értelmi fejlődésének elősegítése, erkölcsi ítéletalkotásuk megalapozása, az anyanyelv szépségének felfedeztetése, a csodákkal, tanulságokkal teli meseélmények segítségével és a versek zeneiségével, rímeik csengésével.

Feladataink:

- Az irodalmi anyagok igényes válogatása.

- A mesélés, verselés, dramatizálás, bábozás számára megfelelő hely, idő, nyugalmas, befogadó légkör biztosítása.

- Nyelvi fejlesztés az irodalmi művek által.

- Azoknak a képességeknek és készségeknek – a nagy és finommozgás koordinációjának, az auditív és vizuális észlelésnek, a belső kép készítésének a fejlesztése, amelyek előfeltételei az iskolai írás-olvasás elsajátításának.

A mesélés számára meghitt zugot biztosítunk a csoportszobában, ahová a gyerekek kényelmesen "befészkelhetik" magukat, teljes nyugalomban hallgathatják a történetet, ahová a nap bármely szakában visszatérhetnek élményeik felidézésére. A meseidő elérézését csoportra jellemző megszokott szimbólum jelzi.

Napi fejlesztő munkánk során a dramatikus tevékenységek kiemelt jelentőséggel bírnak a kommunikáció és metakommunikáció, a kifejezőképesség fejlesztésében. A dráma eszköztára segítségével a gyerekek könnyebben megértik – hiszen megfigyelik, átélik, létrehozzák – a verbális és nonverbális kommunikáció eszközeit, kódjait és összefüggéseit. Az irodalmi anyag, mese, kitalált vagy igaz történet a dramatizálás alapanyagát adhatja, illetve a dramatizálás segítheti az irodalmi anyag tapasztalati, emocionális megértését, feldolgozását. A dramatikus játék fejleszti az együttműködési és empátias készségeket, a kreativitást, kommunikációt, pozitívan hat az egész személyiségre és csoporttá szerveződésre.

Az óvodába lépés pillanatától szintén jelen van a gyerekek mindennapjaiban a mondóka, a vers. Az első otthon szerzett irodalmi élmények az ölbeli játékok, ezeknek testközelsége, játékos mozdulatai építik az óvó - gyermek kapcsolatot, kielégítik a háromévesek törődés és szeretet iránti igényét. Természetesen a nagyobbak számára is biztosítjuk az ilyen típusú mondókázást, az altatók, kiolvasók, állathívogatók, csúfolók, vidám rigmusok, rímes találós kérdések mellett.

A versmondás és vershallgatás hozzájárul a környező világ sajátos más módon történő láttatásához. Az emberi világ, a természet szinte minden jelenségére tartogatunk egy-egy kedves lírai vagy épp humoros alkotást. A kiválasztott művek elősegítik az élet dolgaihoz való pozitív viszonyulást, az egészséges, kiegyensúlyozott lelki fejlődést, alakítják a humorérzékét.

A délutáni pihenés is verssel, mesével, a nagyoknál esetenként folyamatos meseregénnyel kezdődik. A befogadás nyugalmas légköre, a figyelemösszpontosítás segíti a motorika kikapcsolását, az ellazulást, pihenést. Az irodalmi tevékenység tehát ott van mindennapjainkban. Igyekszünk a szülőket is meggyőzni az irodalmi élmények fontosságáról, lélek- és kapcsolatépítő hatásáról. Ha egy kisgyermek azt mondja: "Mesélj még!", akkor nem feltétlenül a mese cselekménye vonzza, hanem a mesélés közben érzett megnyugtató érzelmi- és testközelség, a törődés boldogsága. Az összetartozás erejét érzik az együtt kitalált történetekben, ezért ösztönözzük óvodásainkat az irodalmi jellegű alkotójátékokra, melyekbe beletartoznak a gyakorlójátékok ritmus- és szóismételgetései, a halandzsza szövegek éppúgy, mint a rímkereső játékok. A kedvvel végzett alkotótevékenységek is az irodalom szeretetére nevelnek, módot adnak a megnyilatkozási, szereplési kedv fokozására, önálló verselésre, mesélésre.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A gyerekeknek van kedvenc versük, meséjük, mondókájuk, a csoportnak saját, közösen alkotott meséje.
- Tudnak történeteket rögtönözni.
- Szívesen báboznak, dramatizálnak.
- Várják és igénylik a mesehallgatást, meseélményt.
- Hangzás, hangulat érzelem és alkalom egységében kezdik felfogni a mondott, hallott vers témáját, költői képeit.
- Kedvelt időtöltésük a gyermek-könyvespolcon való böngészés, otthonról hozott kedvenc könyveiket társaiknak szívesen megmutatják.
- Meseszereplők jellegzetes, szép, vagy mókás hangzású nevét megjegyzik, az érdekes, ízes szófordulatokat játékukba beleszövik.

VI.3. ÉNEK, ZENE, NÉPI JÁTÉK, TÁNC

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbéli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömeit. A népdalok éneklése, hallgatása, a néptáncok és népi játékok a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

A népi játékok és az igényesen válogatott magyar kortárs művészeti alkotások fontos eszközzel szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez fűződik.

A népi játék, gyermekdal, néptánc és a zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is.

Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú értékközvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve.

Az éneklés, zenélés, népi játékok, néptánc a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával.

Célunk:

- Örömteli és élménygazdag közös ének - zenei tevékenységeken keresztül bővüljenek a gyermekek művészeti ismeretei, alakuljon érdeklődésük és szemléletmódjuk.
- Fejlődjön esztétikai érzékük, zenei ízlésük, zenei anyanyelvük és színesedjen játékéletük.

Feladataink:

- A közös énekléssel, énekes játékkal igény kialakítása arra, hogy a gyerekek szeressenek énekelni, megszeressék a népi gyermekjátékokat, a néptáncot, mondókázást.
- Az ének - zenei neveléshez szükséges feltételek megteremtése.
- A zenei élmények befogadásának előkészítése, és az improvizációs próbálkozások támogatása.

A zenei anyagot a gyermekek életkori sajátosságainak, fejlettségének megfelelően válogatjuk az évszakok sajátosságaihoz, az óvoda hagyományos ünnepeihez igazítva.

A legkisebbeknél fontosnak tartjuk az érzelmi biztonság megteremtését. A pozitív érzelmi kapcsolat kialakítását segítjük a könnyed, vidám hangulatú ölbeli játékokkal: höcöggetőkkel, lovagoltatókkal, csiklandókkal, tenyérjátékokkal. A játékos mozdulatokkal feloldjuk a gyermekek feszültségét, testközelségünk segíti a szeretet-kapcsolatok kialakítását. A játékdalokhoz, mondókákhoz természetes módon illeszkedik a zenei képességfejlesztés:

- zenei hallás (környezetünk hangjai, zörejei, tiszta éneklés, dinamika és hangszín)
- a zenei emlékező és reprodukáló képesség
- belső hallás
- zenei formaérzék

A spontán dalolgatás és mondókázás alkalmaival kezdettől fogva érzékeltetjük az egyenletes lüktetést, biztosítjuk a gyakorlás lehetőségét.

Kellő motiválással irányítjuk a gyermekek figyelmét környezetünk hangjaira. Megteremtjük a rácsodálkozás lehetőségét. Felhívjuk figyelmüket a hangok sokszínűségére,

szépségére. Szűkebb és tágabb környezetünkben széleskörű a hangok tárháza, melyeket hallgathatunk, elemezhetünk, összehasonlíthatunk (pl. eső, szél, mennydörgés, kutyaugatás, tücsökciripelés, madárdal., repülő-, autózúgás ..., stb.)

Mindehhez szükséges az óvópedagógus érzékenysége, zenei műveltsége, hangszeres tudása. A gyermekek szívesen hallgatják és utánozzák a felnőtt örömteli énekét, mondókázását stb. - erre építünk! Változatos zenei eszközökkel keltjük fel érdeklődésüket, kialakítjuk bennük az együttjátás örömet, formáljuk közösségi magatartásukat.

Igényesen válogatjuk a zenei anyagokat építve a népi hagyományokra, lakóhelyünk népzenei örökségére, a magyar óvodapedagógia jeles zenepedagógusainak ajánlásaira és a modern gyermekzene színvonalas anyagaira.

Óvodába lépéskor a bensőséges kapcsolat leginkább a kétszemélyes, felnőtt - gyermek játéka során alakul, - egyszerű utánozó mozgású megszemélyesítő szerepjátékok, pl. simogató, tapsoló, lovagoltató stb.

Az óvodai játékos - táncos mozgások alkalmával az egyenletes ritmus és tempótartás kap kiemelt szerepet - fokozatosan fejlesztjük. Ebben segítenek a mozgások, térformák, - kiemelten a sor és a kör, mely a közös tevékenység legtermészetesebb szimbóluma.

A zenei alapfogalmak közül megismerik a halk-hangos, gyors-lassú, magas-mély fogalom párokat, felismerik a zörejeket, 2-3 dallamjátszó hangszeret. Felkeltjük érdeklődésüket a zenehallgatás iránt. Később a gyermekek megtanulnak új mondókákat, új játékdalokat, melyek hangkészlete bővül 1 - 2 hanggal. Érzékelik az egyenletes lüktetést és dalritmust. Megkezdett dalt önállóan is tudnak énekelni, különböző térformákat kialakítani (kaputartás, párcserélő, párválasztó, hullámvonal, járás irányváltoztatással, páros vonulás...) Játsszanak kérdés - felelet játékot, változatos szövegekkel, ritmusmotívumokkal, szabadon improvizálnak. Differenciáltabban érzékelik és próbálgatják a zenei fogalom párokat. Bővül hangszerismeretük, többféle ritmushangszeret használnak.

Iskolába lépés előtt új mondókákat és gyermekdalokat tanulnak, (m-r-d-l, l-s-m-r-d, r-d-l-s hangkészletű dalok is) Tovább bővítjük hangszerismeretüket, megismertetve azok alkalmazását is (népi hangszerek is).

A 2/4-es dalokban a negyed, páros, nyolcad, negyed szünet és szinkópa mellett a mondókák ritmusigénye szerint tizenhatod is szerepelhet.

A felnőtt gyermekkel együtt variálja az énekes játékok mozgásanyagát olyan egyszerű táncos lépésekkel, amit a felnőtt minta utánzásával követni tudnak. A népi gyermekjátékok egyszerű, természetes játékos mozdulatai a legalkalmasabbak erre a célra.

Megismertetésükkel közelebb kerülnek a népi kultúrához, esztétikusabbá, összerendezettebbé válik mozgásuk.

Ének-zenei nevelésünk tervezésében megjelennek hagyományos óvodai ünnepeink is (farsangi játékok, húsvéti köszöntés, Mikulás-járás, karácsonyi készülődés...). Az életkor, a csoport fejlettsége és a zenei feladat alapján szabadon döntjük el mikor, milyen formában valósítjuk meg feladatainkat.

Az udvari környezet kedvelt játszóhely, amely sajátos lehetőségeivel, örömteli együttlétek sokaságát biztosítja. A csoportok havonta szerveznek játékos-táncos összejöveteleket, ahol a vegyes korcsoportok azonos életkorú gyermekei "jól kijátszhatják" magukat, alakítva ezzel az együttműködést és társas kapcsolatokat is.

Szülők, nagyszülők, hagyományörző civil szervezetek bevonásával ismerkedünk községünk hagyományos népdalkincsével.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A gyermekek felismerik a környezetükben, hallható hangokat, felfedezik szépségét, zenei harmóniáját, illetve diszharmóniáját, felszabadultan, örömmel játszanak dalos játékokat.
- A gyermekek szeretnek énekelni, önállóan kezdeményezik a dalokat.
- Egyedül is tudnak tisztán énekelni, dallammotívumot visszaénekelni.
- Tevékenységeiket alkalmakként mondókával, dallal kísérik.
- Ismerik, és megfelelően alkalmazzák a zenei fogalom párokat.
- Érzik és kifejezik az egyenletes lüktetést és dalritmust.
- Mozgásuk koordinált, önmagukhoz és a csoporthoz képest. Élvezettel figyelik a zenehallgatást, az óvó és óvónő énekét, hangszeres játékát.

VI.4. RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Az óvodai nevelésben törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek felismerésére.

Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosít. Maga a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeletének gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

Az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézi munka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

Az óvodapedagógus előtérbe helyezi a természetes anyagok, termékek felhasználását. Feladata az új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelés.

Célunk:

- A gyermekek élményvilágának, érzelmi életének és képzeletének szabad képi önkifejezése.
- Tér, forma, színeképzetük gazdagítása, esztétikai érzékenységük alakítása.

Feladataink:

- A zavartalan tevékenykedés külső feltételeinek biztosítása.
- A tevékenységek tartalmának és minőségének differenciált fejlesztése.
- Az esztétikai élmény befogadásának és az alkotás képességének kialakítása.

A rajzoláshoz, mintázáshoz, festéshez és más alkotó tevékenységhez olyan elfogadó, támogató légkör szükséges, amelyben a gyerekek szívesen kezdenek munkába, mondanivalójuk sikeres kifejezéséig akár többször is nekirugaszkodhatnak, elrontott lépéseiket javíthatják. Addig munkálkodhatnak, amíg a tevékenység örömet jelent számukra. Az alkotáshoz nyugalmas helyre van szükség, ahol minden anyag és eszköz esztétikus rendben, elérhető közelségben van. Az eszközök célszerű és biztonságos kezelését egyéni és mikrocsoportos formában sajátítják el a gyerekek. A mindennapi szabad játékban is biztosítjuk a tevékenykedés lehetőségeit, kötetlenül rajzolhatnak, festhetnek, mintázhatnak, építhetnek, hajtogathatnak,

Az építés során különböző elemekből (dobozok, takarók, berendezési tárgyak, stb.) búvóhelyeket, kuckókat, labirintusokat állíthatnak össze, dramatizáláshoz díszletet készíthetnek, szerep játékokhoz játékeret alakíthatnak ki stb. Biztosítjuk a több napon át tartó építés lehetőségét is.

A csoportszoba díszítését úgy alakítjuk, hogy szemet gyönyörködtető, szemet pihentető legyen, és a képzelet szabad szárnyalását ne akadályozza. Ebbe a tevékenységbe bevonjuk a gyermekeket is.

Lehetőségük van játékeszközök, kellékek, bábok tervezésére, elkészítésükhöz segítséget adunk.

Az ajándékkészítés igényét kialakítjuk a gyermekekben. Készítenek ajándékot vendégfogadásra, ünnepekre de akár a hétköznapiakban a szeretet kifejezésére is.

Közös séták alkalmával és a szülők segítségével önállóan gyűjtik a gyerekek az alkotó tevékenységek anyagait.

A foglalkozásokat kötetlen mikrocsoportos formában szervezzük, de a nap bármely szakában, ha az időjárás engedi, a szabadban is biztosítjuk a vizuális tevékenységek feltételeit. Lehetőséget kapnak a gyermekek, hogy találkozhassanak az emberalkotta környezet esztétikus tárgyival, műalkotásokkal.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- Élményeiket, szorongásaikat, vágyaikat, stb. legyenek képesek kifejezni a képzőművészet vagy a plasztikai alakítás eszközeivel, legyen kedvenc technikájuk.
- Téralkításban, kollektív munkában legyenek együttműködők.
- Legyenek képesek munkájukban a lényeges jegyek, jellegzetességek kiemelésére.
- Tudjanak gyönyörködni a szépben

VI.5. MINDENNAPOS MOZGÁS

A gyermek legalapvetőbb szüksége, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához.

A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők:

- a) spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység,

b) irányított, mindennapos mozgásfejlesztés,

c) szervezett mozgásos tevékenység.

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltató és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása. Az óvodai élet minden napján biztosított aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelennek meg az irányított mozgásos tevékenységek, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok spontán és szervezett mindennapos alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás, tanulási képesség – fejlődésére.

Az egészségfejlesztő testmozgást az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára biztosítani kell. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széles körű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését. A mindennapos testmozgás az óvodai tornaszobában, a csoportszobában vagy a játszóudvaron is megszervezhető.

Célunk:

- A természetes mozgáskedv fenntartása, a mozgás megszerettetése
- Rendszeres, tudatosan felépített mozgásfeladatokkal egészséges életvitel kialakítása
- A gyermekek mozgásigényének maximális kielégítése

Feladataink:

- A szervezet sokoldalú, harmonikus, arányos fejlesztése:
 - a, a vázizomzat erősítése
 - b, helyes testtartás kialakítása
 - c, a motoros képességek fejlesztése
 - kondicionális (állóképesség)
 - koordinációs(téri tájékozódás, egyensúlyérzék, ütemérzék, mozgékonyág, hajlékonyság)
- A testi képességek fejlesztése.
- A mozgáskészség fejlesztése.
- A testrészek megismerése, testséma fejlesztés.

A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők:

1. Szervezett csoportos mozgásos tevékenység

A csoportos mozgás tervezésénél figyelembe vesszük a gyermek egyéni fejlettségét, az esetleges egyéni egészségügyi problémákat, a csoport mozgásigényét, mozgásvágyát is. Az egyéni képességfejlesztés szempontjából fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek saját fejlettségüknek és tempójuknak megfelelően gyakorolhassák a különböző mozgásokat.

A foglalkozásokhoz a kondicionális (állóképesség), a koordinációs képességek (téri tájékozódás, egyensúlyérzék, ütemérzék, mozgékonyág, hajlékonyság) testséma kialakítása, az oldaliság fejlesztését szolgáló képességet helyezük előtérbe.

A foglalkozás anyaga az atlétikai torna játékjellegű főgyakorlataiból tevődik össze. A játékot egy-egy foglalkozáson belül többször a feladattól függően megjelenítjük.

A foglalkozásokon önálló és örömteli mozgásra fordítjuk a rendelkezésre álló időt. A fokozatosság elvét érvényesítjük. A bemelegítést (amelynél gyakran alkalmazunk zenét) követik az előkészítő gyakorlatok. Ezek nyújtó és erősítő hatását tekintve valóban előkészítik

a főgyakorlatot. Az egyéni képességeket figyelembe véve összeállított főgyakorlatokat (több lehetőséget kínálunk) játékos formában oldjuk meg. Biztosítjuk a folyamatos gyakorlatvégzés lehetőségét megfelelő számú eszközzel és hellyel.

Fontos számunkra a vizuális minta állandó jelenléte az egész foglalkozás alatt. A bemutató személye az óvodapedagógus, vagy gyermek. Dicsérjük a szép kivitelezésű mozdulatokat, ezzel felhívjuk a csoport figyelmét a követendő mozgásmintára.

A játékokkal változatos gyakorlási lehetőséget biztosítunk, amelyek alkalmat nyújtanak az öntevékenységre. A térbeli tájékozódás, helyzetfelismerés alapján dönthet a gyermek, és hajthatja végre cselekvéseit.

Páros - sor - váltóversenyek, csoportjátékok beiktatásával segítjük a csapatszellem alakulását. A nagyobbaknak lehetőség szerint foglalkozást szervezünk a község sportcsarnokában.

2. Irányított, mindennapos mozgásfejlesztés

A nap bármely szakában biztosítunk lehetőséget a mindennapos, frissítő mozgásra. Ez időjárástól függően a szabadban, vagy a csoportszobában történik.

A mindennapos testnevelés megalapozza azt az igényt, hogy mindennap rendszeresen mozogni jó és szükséges.

Alapvetően fontosnak tartjuk a mindennapos testnevelés és a testnevelési foglalkozások összhangjának megtervezését.

Az örömteli közös zenés mozgás sokrétű személyiségfejlesztést biztosít és esztétikai élménnyel is megajándékozta a gyermeket.

3. Spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység

A gyermek napirendjét úgy alakítjuk ki, hogy egész nap biztosítunk számukra megfelelő helyet, eszközt a mozgásos tevékenységre.

Változatos lehetőség nyílik az udvaron a szabad mozgások gyakorlására.

Törekszünk arra, hogy minél több hagyományos népi mozgásos játékkal ismertessük meg a gyerekeket, hiszen ezek szociális, közösségformáló funkciója is jelentős.

A gyermekek által szabadon választott mozgások gyakorlására biztosítjuk a lehetőséget az egész nap folyamán, de előtérbe helyezük az udvaron (felügyelet és

segítségnyújtást biztosítva) történő mozgásfejlesztést, ahol a napfény, a friss szabad levegő és a mozgás együttes hatásaként biztosítható a testi nevelés a legteljesebb mértékben.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- Mindennap igényük van egyéni képességüknek megfelelő szervezett és szabadon választott mozgásra.
- Kifejlődik egyéntől függően a
 - téri tájékozódó,
 - differenciálási,
 - egyensúlyozó – idő - ritmusképességük.
- Életkoruknak megfelelően kialakul a gyors koordináció, állóképességi koordináció.
- Kialakul egészséges versenyszellemük, betartják a szabályokat.
- Erősödik figyelmük, koncentrációképességük, megszilárdul önfegyelmük.
- Öröm számukra a mozgás.

VI.6. KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti-emberi-tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, az összefogás, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatok, ismeretek birtokába jut, és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alakú, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségsszemlélete.

Az óvodapedagógus feladata, hogy lehetővé tegye a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és

szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, az ismeretek rendszerezésére, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására. Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt fenntarthatósági szemléletformálásra, a környezettudatos magatartás alakítására.

Célunk:

Aktivitáson és kíváncsiságon alapuló tevékenységek során alakuljon ki a gyermekek elemi ismerete a természeti – emberi – tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól. Jussanak olyan tapasztalatok birtokába, melyek segítik az életkornak megfelelő biztos eligazodást szűkebb és tágabb környezetükben, továbbá amelyek megalapozzák a szülőföld, a helyi hagyományok, az emberek, a család, a tárgyi kultúra szeretetét és megbecsülését.

- Kreatív gyermekek nevelése, akik a környezet megismerése során szerzett matematikai jellegű tapasztalataikat és ismereteiket képesek tevékenységeikben alkalmazni, Játékos szituációkban alakul ítélőképességük, fejlődik tér-, sík-, és mennyiség szemléletük, felismerik az alak-, mennyiségbeli, nagyságbeli és téri viszonyokat.

Feladataink:

- A környezeti témák feldolgozása a négy őselem fogalomköre kapcsán.
- Olyan helyzetek teremtése, amelyben az élményszerzés, tapasztalás és tevékenykedés közben ok-okozati összefüggések megláttatására is sor kerül.
- A spontán helyzetek kihasználása, amelyben építünk a gyerekek érdeklődésére, hatunk érzelmeikre, értelmükre.
- Az élőlények és az élettelen dolgok iránti tisztelet megalapozása, a természetvédelem fontosságának hangsúlyozása.
- Holisztikus látásmód kialakítása, amely szerint nincs semmi elhanyagolható, felesleges, lényegtelen elem és tényező a környezetben, hanem minden hálószerűen kapcsolódik össze.
- Elegendő alkalom, idő, hely, eszköz biztosítása a tapasztalat-, ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.
- A gyermekek önálló véleményalkotásának, döntési képességének fejlesztése a kortárskapcsolatok és a környezetalakítás terén.

- Jó példát adva, a családokkal együttműködve kezdeményezzük a környezetbarát életvitel kialakulását.
- Játékos módon, tevékenységekhez kötötten, természetes élethelyzetekben a megismerő képességek, az érzékelés, az észlelés, a megfigyelés, a problémameglátó és megoldó képességek fejlesztése.
- A matematikai képességek megszerzésében a feltételek biztosítása.
- Az önálló problémamegoldás iránti igény kialakítása.
- A gyermeki kíváncsiság fenntartása.

Az óvodába lépő gyermekekkel megismertetjük a csoportszobát, majd az óvoda közvetlen környezetét. Megfigyeljük a természet szépségét, színeit, jelenségeit, időjárását, növényeit, az öltözködést. Megfigyelő séták során tollakat, csigaházat, kavicsokat és egyéb "kincseket" gyűjtünk.

Beszélgünk gyerekeink családtagjairól, a gyerekekkel foglalkozó felnőttekről. A szülők munkáján keresztül megismertetjük őket foglalkozásokkal és munkahelyekkel.

Megismertetjük óvodánk helyét és közvetlen környékét.

Megfigyelünk néhány, a közelben lakó család gondozásában élő állatot, és a kertek növényeit.

Megismertetjük az óvoda kertjét, a kerti munkákat és szerszámokat. Közös befűzünk, savanyítunk, megkóstoltatjuk a gyümölcs és zöldségfélét.

A nagyobbaknál törekszünk a megfigyelések és a gyűjtőmunkák gazdagítására, differenciálására.

A gyermekek időjárástáblán jelzik a változásokat. Arra ösztönözzük őket, hogy keressenek összefüggéseket az időjárás és az emberek tevékenysége között.

Kerti munkánk során kipróbálunk néhány kerti szerszámot. Lehetőséget biztosítunk arra, hogy minél több tapasztalatot szerezzenek az őselemekről (tűz, víz, föld, levegő.).

Az otthonról hozott és az óvodában gyűjtött terméseket együtt hasznosítjuk.

A gyerekek rügyeztetést, csíráztatást, hajtatast végeznek. Megfigyelik a növények életfeltételeit.

Módot adunk a gyerekeknek arra, hogy bemutathassák családjukat, otthonukat.

Megfigyeljük közvetlen természeti és társadalmi környezetünket: az orvosi rendelőt, a gyógyszertárat, piacot, Kondorosi Csárdát, az autóbusz-pályaudvart, a postát, a ligetet, a tópartot stb.. Útközben gyakoroljuk a gyalogos közlekedés szabályait. Megfigyeljük, megismertetjük a személy- és teherszállító járműveket.

Az óvoda környezetében élő háziállatokkal, madarakkal, bogarakkal folyamatosan ismerkedünk.

A piacon megfigyeltetünk néhány zöldség-gyümölcs és virágféléket. Gyakoroljuk a vásárlási szokásokat.

Az iskolába készülőkkel megismertetjük óvodánk tágabb környezetét. Megfigyeltetjük az évszakok változatos szépségét. Törekszünk arra, hogy gyermekeink bátran vállalják megbízatásaikat, szívesen és biztonságosan mozogjanak az óvoda területén. Hangsúlyt fektetünk a hulladékgyűjtés és a takarékoskodás fontosságára.

Gyönyörködnek az évszakok növényeiben, gondozzák a csoportszoba növényeit. Csíráztatnak, növényeket ültetnek, magvakat hajtatnak, ágakat rügyeztetnek, miközben ok-okozati összefüggéseket fedezhetnek fel.

Megismertetünk velük néhány gyógyfűvet, mezei virágot, vadon termő ismertebb, védett növényt, és egyedüli termőhelyén a bókoló zsályát.

Olyan légkört teremtünk, amelyben örömmel tevékenykednek a kertben. Közösen befőzünk, savanyítunk.

Az állat- és növényhatározó könyvek segítségével összehasonlításokat végzünk és segítünk a gyermekeknek a földgömbön való tájékozódásban. Megismertetjük Magyarország térképét, - fővárosunk és Kondoros földrajzi helyét településünk térképén, - az óvoda és a saját lakóhely elhelyezkedését.

Meglátogatjuk a helyi általános iskolát, ismerkednek a tanítókkal és az iskolai élettel.

Megismerkednek a gyerekek a könyvtárral, sportcsarnokkal, egyéb intézményekkel és ellátogatnak néhány szülő munkahelyére.

Bővítjük ismereteiket a közlekedési eszközökről és a biztonságos, balesetmentes közlekedésről.

A családi házak udvarán a háziállatok életterét, életmódját, táplálékát és szokásait figyeljük meg és hasonlítják össze a gyermekek.

Filmeken keresztül több alkalommal is láthatják a vadon élő állatok életmódját, életterét.

A gyerekekkel közösen készítünk a tápláléklánc megértéséhez játékokat, egyéb eszközöket.

A téli madárvédelmet fontosnak tartjuk, ezért gondoskodunk a madáretető helyekről és az élelemről. (Madáretetőinket természetes anyagokból készítjük.)

Élményeink, tevékenységeink fontos mozzanatait fényképezőgép vagy kamera segítségével tesszük maradandóvá, időnként közösen nézegetjük az elkészült felvételeket.

A környezet tevékeny megismerésének szervezeti formája:

A tevékenység tartalmától függően választjuk meg a szervezeti formát. A hatékonyság érdekében a mikro csoportos és a kooperatív foglalkoztatási formát részesítjük előnyben. A tervezett fejlesztési tartalom és a hozzá kapcsolódó tevékenységek akkor válnak még élményszerűbbé, ha kapcsolat alakul ki a nevelés más területeivel. A környezet tevékeny megismerése során megvalósíthatunk vizuális, irodalmi, zenei és testi nevelési feladatokat is. A természetben végzett megfigyeléseink során számtalan lehetőség adódik matematikai jellegű tapasztalatok szerzésére. A kisebbek összehasonlításokat tesznek, csoportosítanak megnevezett, ismert tulajdonság, szubjektív szempont alapján. Sorba rendeznek mennyiségi tulajdonság szerint. A számfogalom kialakulását mennyiségek és halmazok összemérésével segítjük.

Megismerkednek az összemérés eszközeivel és módjával. A magasabb - alacsonyabb, hosszabb - rövidebb, nehezebb - könnyebb, több - kevesebb kifejezések tartalmát pontosabbá tesszük becslések, összemérések segítségével. A több, kevesebb, ugyanannyi mennyiségeket fokozatosan a tárgyaktól függetlenül is létrehozunk.

Lehetőséget biztosítunk tapasztalatok gyűjtésére a geometria körében.

Játékos tevékenységeket valósítunk meg tükör felhasználásával (_pl. tükör előtti mozgások, építések_).

A térben és a síkban való helyes tájékozódás érdekében gyakoroljuk az alá, fölé, elé, mögé, mellé, köré, jobbra - balra, alatt - fölött, előtt - mögött, mellett - között, kívül - belül, ki - be kifejezéseket.

A nagyobbak tárgyakat, személyeket, halmazokat hasonlítanak össze, válogatnak szét saját, megnevezett, illetve más által elkezdett szempont szerint. Sorba rendeznek mennyiségi tulajdonságok és felismert szabályosság szerint.

A számfogalmukat mennyiségek és halmazok összemérésével, geometriai tapasztalatok gyűjtésével alapozzuk meg. Tárgyakat mérünk össze magasság, hosszúság, szélesség, vastagság, tömeg, űrtartalom és terület szerint. Halmazokat mérünk össze, elemeiket párosítjuk. A több, kevesebb és az ugyanannyi fogalmát párosítás segítségével értelmezzük.

Elemeket rendezünk sorba, a sorszámok helyes sorrendjének felállításakor az irányt kijelöljük. Tárgyak kirakásával, darabszámmal kapcsolatos történeteket játszunk el. Építőelemeket és építményeket hasonlítunk össze különféle geometriai tulajdonságok szerint.

A térbeli változásokat tükör előtti mozgásokkal érzékeltetjük. (pl. közeledés, távolodás, hajlítások, kar- és lábmozgások, forgások,) Gyermekek párok, egymás mozgását tükörképszerűen utánozzák.

Irányokat azonosítanak és különböztetnek meg (alá, fölé, mellé, jobbra, balra, közé, alatt, fölött, mellett, jobboldalon, baloldalon, között kifejezések értése, használata). Labirintusban tájékozódnak.

A matematika jellegű tevékenységek szervezeti formája:

A matematika minden tevékenységben jelen van.

Tevékenységeink során figyelembe vesszük a komplexitás adta lehetőségeket, - amilyen játékba vagy tevékenységbe csak lehet, " belelopjuk " a matematikai tapasztalatszerzést is. A gyermekeket körülvevő környező valóság mennyiségi és térbeli viszonyai, formái a természetes napi szituációkban megfigyelhetőek. Tevékenykedés közben a megismerő képességeket (érezékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezés, tapasztalás, problémameglátás és megoldás) fejlesztjük.

A mozgás elképzelhetetlen lenne az irányok és téri viszonyok értelmezése nélkül, - az irodalom világának alkotásai a számosság és a relációk nélkül, - a képi és téri ábrázolás a síkban és térben való helyes tájékozódás nélkül, - a zenei fejlesztés a mennyiségek a tárgyaktól való függetlenítése nélkül (pl.: visszhangjátékok), - a környezeti nevelés, matematikai jellegű tartalom nélkül. A játék és a munka is olyan területei az óvodai életünknek, amelyeket átszönek a matematika elemei.

Önmagában csak akkor alkalmazzuk a matematikai képességek fejlesztésére a feladatok megoldását, ha óvodásaink gondolkodásában hiányosságokat fedezünk fel és ily módon kívánjuk pótolni azokat. 5-6-7 éves korban alkalmanként mikrocsoportos formában is tervezünk. A közös feladat közös élményt jelent, míg az egyéni feladatmegoldás egyéni sikert biztosít. Mindez hozzájárul gyermekeink külvilágról szerzett tapasztalatainak feldolgozásához.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- a gyermekek tudják lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását, munkahelyét, óvodájuk és csoportjuk nevét.
- Tudják saját születési helyüket, idejüket.
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, gyönyörködni tudnak szépségükben
- A gyermekek ismerik a környezetükben lévő intézményeket,

szolgáltató üzleteket, stb.

- Ismerik a háziállatokat, néhány vadon élő állatot, madarat, bogarat.
- Ismerik környezetük növényeit, azok gondozását.
- Ismernek néhány kerti szerszámot, azok használatát.
- Ismerik a természet alkotóelemeinek (levegő, víz stb.) főbb tulajdonságait.
- Kialakul a takarékoság, a hulladékkezelés fogalma, módjuk van a szelektív hulladékgyűjtésre, az újrahasznosításra.
- A tápláléklánc lényegét kezdik érteni. Kialakul bennük az élőlények, az élet tiszteletének érzése.
- Gyakorlottak az elemi (gyalogos) közlekedési szabályok betartásában. Ismerik a közlekedési eszközöket.
- Ismerik lakóhelyük múltbéli emlékeit, a helyi hagyományokat, szokásokat.
- Érdeklődésük felébred a számok világa iránt.
- Képesek meghatározott tulajdonságok szerinti válogatás folytatására, sorba rendezésre, soralkotásra, kiegészítésre
- Összehasonlításaikat szóban is kifejezik, értik és helyesen használják a mennyiségekkel és halmazokkal kapcsolatban az összehasonlítást kifejező szavakat.
- Össze tudnak mérni két halmazt párosítással (legalább 10-ig) az elemek különféle színe, nagysága, elrendezése esetén is. Elő tudnak állítani különféle elemekből különféle elrendezéssel, bontással ugyanannyit, többet, kevesebbet.
- Tárgyakat meg tudnak számolni legalább 10-ig.
- El tudnak mesélni egyszerű darabszámmal is kapcsolatos történeteket.
- Képesek különféle geometriai tulajdonságok szerint térbeli és síkbeli alakzatokat szétválogatni, egyes egyszerű tulajdonságokat meg is nevezni.
- Tükörrel képesek többféle tapasztalat - és élmény szerzésére.
- Értik és követni tudják az irányokat, illetve helyeket kifejező névutókat (alá, fölé, közé, alatt, fölött, között).

VI.7. MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenység: az önkiszolgálás, a segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal

együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás.

A gyermek munkajellegű tevékenységének sajátosságai:

- a) örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység,
- b) a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakításának fontos lehetősége és
- c) a közösségi kapcsolatok a kötelesség- és felelősségvállalás alakításának eszközei, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő pozitív értékelést igényel.

Célunk:

- A szívesen és örömmel végzett változatos munka során olyan képességek, készségek és tulajdonságok (pl. kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság) kialakítása, amelyek pozitívan befolyásolják gyermekeink környezethez való viszonyát, közösségi kapcsolatát és kötelességük teljesítését.

Feladataink:

- Tudatosan tervezett és szervezett játékos munka végzése útján olyan készségek kialakítása, melyek birtokában a gyermek képes a saját személyével kapcsolatos önkiszolgálásra, majd a társaiért végzett tevékenységre.
- A különböző élethelyzetekben való közös együttműködés során a munkaszervezés alapjainak kialakítása.
- A munkatevékenységek feltételrendszerének biztosítása, az eszközök használatának megismertetése.

A játék és munka óvodáskorban még sok rokonságot mutat. Speciális vonása azonban a gyermekmunkának, hogy célirányos, a gyermektől fegyelmet és kötelességvállalást igényel. Játékos elemekkel átszőve jelenik meg a kisgyermek életében, s mindvégig jellemző rá a

labilitás, azaz könnyen átmegy játékba. Közben azonban megszilárdul a munkatudat, s az ehhez járó felelősségtudat is. A munka külső szükségéből fakad: - ahhoz, hogy ebédelhessünk, meg kell teríteni, - hogy lefekhessünk, le kell vetkőzni, - a ruhát összehajtva elhelyezni a kijelölt helyre stb. Eredménye lemérhető. A gyermekeink szívesen vállalkoznak rá, mert utánozhatják a felnőttet, pszichikus ösztönzői ekkor még gyakran erősebbek, mint a munka célja. A munkára készítő indítékok megerősítésével a gyermekeink szinte mindent elvégeznek, amire képesek. Azonban csak olyan munkákat tervezünk, amely nem veszélyeztetni testi épségüket, kedvük van hozzá, örömmel végzik, sikerélményt nyújt. Az újszerű feladat motiváló hatása még elegendő a cél elérése érdekében. Közben a gyermek tapasztal, begyakorol, kialakul a tevékenységhez szükséges készsége és megismeri tevékenységének jelentőségét. Az ismétlésre már nem játékos kedvtelésből vállalkozik, hanem akkor, ha arra szükség van. Az elismerésnek ösztönző hatását alkalmazzuk céljaink elérésében. Balesetmentes, könnyen kezelhető a gyermekek méreteihez alkalmazkodó eszközöket és megfelelő időt biztosítunk arra, hogy saját tempójukban tevékenykedhessenek.

A szülőkkel való együttműködés során megbeszéljük gyermekük munkájának fontosságát, annak megbecsülését, tiszteletben tartását. Felhívjuk figyelmüket arra, hogy beszélgessenek velük saját munkájukról is. Érték el, hogy gyermekeik önállóan végezzék el önmagukkal kapcsolatos teendőiket. Otthon is erejükhez mérten vegyék ki részüket a munkából.

Önkiszolgálás:

A gyermek mindennapi szükségleteinek önálló kielégítésére fokozatosan válik képessé. Óvodába lépéskor különböző fejlettségi fokon vannak s egyénenként eltérő ütemben fejlődnek. Az optimális szint elérése érdekében támogatjuk, bátorítjuk őket.

Az önkiszolgálás területei: testápolás, öltözködés, ruháik rendben tartása, kulturált étkezési szokások elsajátítása, stb.

Közösségi megbízatás:

Az önkiszolgálás begyakorlása után válnak alkalmassá a gyermekek a csoporttársaikért végzett tevékenységre, amely valamilyen felelős, vagy segítő megbízatás. A gyermekek fejlettségétől függően vezetjük be, és fokozatosan bővítjük.

Területei: terítés, asztalok leszedése, növények, kisállatok gondozása, stb.

Alkalomszerű munkák:

Szabályosan ismétlődő és esetleges feladatok: Jellemükből adódóan egyénileg vagy csoportosan végzik a gyermekek. Az óvodai életben gyakran előforduló tevékenységforma.

Területei: környezet rendjének biztosítása, segítség az óvónak, dajkáknak, kisebbeknek, csoporttársaknak, ajándékkészítés, szelektív hulladékgyűjtés, stb.

Növény és állatgondozás:

Mind az óvodánk kertjében, mind pedig a csoportszobában folyamatosan biztosítjuk a lehetőséget ezekhez a tevékenységekhez, melyek fontos alkotóelemei a környező világunk megismerésének.

Csoportszobában: növénygondozás, csíráztatás, rügyeztetés, akvárium, gondozása stb.

Csoportszobán kívül: kertészkedés, kerti tó, facsemeték, madarak gondozása, stb.

Szükségleteket kielégítő munka:

A szerepjátékokban eljátszott élethelyzeteket (pl. házimunka: főzés, sütés, takarítás) gyakorolhatják a gyerekek a valós szükségletek kielégítése érdekében. Vitaminsaláták, gyümölcssaláták készítése, mézeskalács, linzertészta sütése, befőzés, savanyítás stb.

Környezet rendjének megőrzése:

Külső és belső környezetünk esztétikájának megőrzésében számtalan feladat adódik. Csoportszobán belül napi, heti rendszerességgel takarítunk, babát fürdetünk, babaruhát mosunk, babát öltöztetünk, szekrényt, játékpólcot rendezünk stb.

Csoportszobán kívül: Az óvoda udvarának rendben tartása, gereblyezés, lehullott levelek összegyűjtése, komposztálása, növények ápolása stb.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- Önmagukkal és társaikkal kapcsolatos tevékenységet, önállóan és szívesen végzik.
- Megismerik az eszközöket, rendeltetészerűen használják azokat,
- Szívesen azonosulnak a munka céljával, természetesnek tartják szükségességét, élvezik az elért eredményeket.
- Megfelelő beállítódás, ismeretek, készségek folytán kialakul felelősségérzetük.
- Igényessé válnak önmagukkal, környezetükkel szemben.
- Megszokják és fontosnak tartják a szelektív hulladékgyűjtést.

- Képesek a rájuk bízott feladatot kitartóan, türelmesen végezni.

VI.8. TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS

A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése a teljes óvodai életet átfogó, folyamatos és alapvető feladat. A gyermek adottságai, a családban és tágabb környezetében szerzett tapasztalatai, valamint az óvodai nevelés során biztosított tanulási formák meghatározzák a gyermek későbbi fejlődési lehetőségeit és alakuló motivációját. Az óvodapedagógus a tanulást biztosító feltételek megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben -az óvodapedagógus által kezdeményezett párhuzamos tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése, amely elsősorban játékba integrált tevékenységekben, cselekvésekben valósul meg.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, több érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során egyéni, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- a) az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása;
- b) a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- c) a játékos, cselekvéses tanulás;
- d) a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- e) az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés
- f) a gyakorlati problémamegoldás.

Célunk:

- A gyermeki gondolkodás fejlődésének irányítása, spontán és szervezett tevékenységek során, építve a kíváncsiságra, az érzelmi beállítottságra és az önkéntes figyelemre.

Feladataink:

- A tanulás játékos jellegének biztosítása.
- A spontán és a szervezett tapasztalatszerzés, ismeretszerzés során a fejlődés elősegítése.
- Az egyéni bánásmód elvének érvényesítése.
- A kötött és a kötetlen foglalkozások oldott, játékos és élményszerű légkörének megteremtése.
- A tevékenységek, problémaszituációk széles tárházának biztosítása.
- Digitális pedagógiai módszerek alkalmazása.

A tanulás, azaz a tapasztalat- és ismeretszerzés a játékba ágyazódva jelenik meg nevelésünkben. Az alapvető tevékenységhez, a játékhoz hasonlóan a tanulás is örömteli, segít a tevékenységi vágy kielégítésében. Megjelenik benne a felfedezés öröme. A vidám, elfogadó légkör az, amelyben a leginkább hatunk gyermekeink fejlődésére. Az egyes gyermekek fejlődési üteméhez alkalmazkodva szem előtt tartjuk az egyéni bánásmód elvét. Minden gyermeket önmagához képest fejlesztünk. A differenciált feladatadással könnyebb motiválni a tanulás aktív részesévé tenni a gyermekeket. A mikro csoportos forma és a kooperatív tanulás technikái erre a legalkalmasabbak. Figyelünk a kezdeményezéstől távol maradó gyermekekre, hogy játékuk zavartalan legyen, és ők se zavarják a foglalkozáson résztvevőket. Ügyelünk arra, hogy témakörökhöz kapcsolódó tevékenységekből sorozatosan ne maradjon ki senki sem.

A tanulás óvodai szinten a játék motivációs bázisára épül. A játékosság fokozza a gyermekek érdeklődését, kitartását, fejleszti gondolkodását. A gyerekekben az óvodán kívül is nagy mennyiségű spontán tapasztalat, élmény halmozódik fel. A falusi környezet, amelyben élünk, sok olyan ismerettel gazdagítja óvodásainkat, amely remélhetőleg az egészséges életmódhoz köti majd felnőtt korukban is. Ehhez segíti őket a növények otthoni kerti gondozása mellett a kedvenc állatok körüli tevékenykedés, a játékhoz való nagy tér, kert, udvar, a sok zöld- és mezőgazdasági terület. A tiszta levegő, a csend, a nyugalom, a növények illata, az állatok hangja és jellegzetes szaga, mind-mind hozzájárul a kellemes élményhez,

amelyre vágyik majd felnőtt életében is. Mi ezekre az élményekre építünk, mert a spontán és irányított tapasztalat és ismeretszerzés szoros kölcsönhatásban állnak egymással.

A tanulási folyamat alapja a gyerekekkel való közös tevékenységünk, amelyet előre megtervezett feladatok alapján egyéni fejlettségükhöz igazodva szervezünk és irányítunk. A tanulás irányításához a gyerekeket folyamatosan figyeljük. Észrevesszük a pozitív változásokat, felfigyelünk ötletességükre, önállóságukra, kitartásukra. Buzdítással növeljük önbizalmukat, differenciált értékeléssel segítjük önértékelésük fejlődését.

A tanulás tartalma a közvetlen környezetünkből származik. Magába foglalja azokat a magatartási formákat, viselkedési szokásokat, erkölcsi tulajdonságokat is, amelyek kialakítását már óvodás korban meg kell tennünk.

A tanulás spontán, illetve szervezett módon történik, de mindenképp tartalmazza a képességek, a magatartás, a tanulás iránti vágy, a motiváció fejlődését és az ismeretszerzést. A megfigyelés és az emlékezés tevékenységhez kötött. Gondolkodásukban a valóságos cselekvés mellett a fejlődés és a fejlesztés hatására egyre inkább helyet kapnak a tárgyról és a velük való cselekvésekről kialakult belső, gondolati képek. A megismerés fokozatosan áttevődik a képszerű, szemléletes gondolkodás szintjére. A fogalmi gondolkodás csak a nagycsoport végétől kezd kialakulni.

A szervezett tanulás formái a kötetlen és a kötött foglalkozások.

A kötetlen formájú tanulásban is érvényesítjük nevelői céltudatosságunkat, a tervszerűséget és pedagógiai önállóságunkat.

A kötetlenség a gyerek önkéntes részvételét jelenti, ezért nem zavarjuk a kialakult játékot. Az időpont és a hely kijelölésénél ezt is figyelembe vesszük. Az esetek többségében a tárgy vagy jelenség természetes környezetében foglalkozunk a gyerekekkel. A foglalkozás percei alatt az érdeklődők ki- bekapcsolódnak, ezért változó létszámú, és összetételű az a mikrocsoport, amellyel éppen tevékenykedünk, kommunikálunk.

A kötött foglalkozás esetében a gyerekek részvétele nem csak a belső szándéktól, hanem az általunk kitűzött feladattól is függ. A kötöttség azonban nem korlátozza a gyerek aktivitását, spontán érdeklődését.

A kötetlen és a kötött foglalkozások alakítják gyermekeink magatartását. Tapasztalják, hogy a tőlünk kapott feladatok eredményes megoldása érdekében alkalmazkodniuk kell társaikhoz és kéréseinkhez.

A kötött foglalkozások mindenki számára egyidőben kezdődnek és fejeződnek be. Ilyenkor olyan légkört (fegyelmet) alakítunk ki, amelyben lehetőség nyílik az együttes

tevékenységre. Arra szoktatjuk a gyerekeket, hogy türelemmel hallgassanak meg minket és társaikat. A foglalkozások oldottak, játékosak és élményszerűek.

A tanulás hatására a gyerekek tapasztalatai, ismeretei bővülnek, rendeződnek, fejlődik beszédük és gondolkodásuk, képessé válnak problémák felismerésére és megoldására.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- A gyerekek kíváncsiak, és igyekeznek kielégíteni tudásvágyukat.
- A társaikhoz és a felnőttekhez való alkalmazkodásukban segíti őket megfelelő érzelmi-, gondolkodási szintjük és nyelvi fejlettségük.
- Olyan mennyiségű tudás birtokába jutnak, amely segíti őket a környezetükben való eligazodásban.
- Felkészültté válnak az iskolai tanulás elkezdésére.

Programunkban a tevékenység időkereteit nem szabályozzuk, megteszik ezt a gyermeki fejlődés-fejlettség korlátai és a gyermek szükségletei.

VI.9. SZLOVÁK NYELVI NEVELÉS

Készült: a „Vystri slnko lúčiky Otvor zlaté púčiki” program felhasználásával

Óvodánkban 1959-óta folyik szlovák nyelvi nevelés. Ennek gyökerei községünk 1875-ös újratelepítésében rejlenek, amikor is többségében a felvidékről - jó munkalehetőség reményében - telepedtek meg ezen a környéken szlovák ajkú emberek. Írásos dokumentumok bizonyítják, hogy Kondoros lakóinak nagyobb hányadát a szlovák lakosság alkotta. Különösen piaci napokon az idősebbek körében ma is megszokott társalgási nyelv. Óvodánk ennek a nyelvi kulturális örökségnek a megőrzését, továbbörökítését vállalta fel szlovák csoportján keresztül.

Ma már egyre kevesebben használják a nyelvet - ők az idősebb korosztály képviselői, a fiatalok közül sokan értik, de nem beszélnek.

A szlovák nyelv óvodánk egy csoportjának ad sajátos jelleget. A csoportok önkéntes alapon szerveződnek. Gyermekeink a családtól kedvet kapva, örömmel próbálkoznak a verseken, dalokon, tárgyi emlékeken keresztül megismerni a kisebbségi kultúrát.

Nevelésünk rendszere

A Nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelve (a továbbiakban: kisebbségi nevelés irányelve) meghatározza a magyarországi nemzeti és etnikai kisebbségi nevelést biztosító óvodákban folyó sajátos pedagógiai munka alapelveit.

Óvodánk helyi nevelési programjával összhangban gyermekeink életkori sajátosságait figyelembe véve törekszünk a szlovák nyelv megismertetésére a kulturális hagyományok átörökítésére. Biztosítjuk a nemzetiségi önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét. Nevelési programunkban a tevékenység kereteit a természeti környezetünk és óvodánk jeles napjai adják. Az ünnepkörök és hagyományok jól illeszthetők ebbe a képbe.

Feladatainkat Matulai Sándorné, Mátrainé Gorján Mária és Alexander Mózi " Vystri slnko lúčiky Otvor zlaté púčiky " című programja alapján valósítjuk meg.

A szlovák nyelvi nevelés megszervezése

Szlovák nemzetiségi nevelést folytató kétnyelvű óvodai csoportunkban, a Mókus csoportban, a nemzetiségi nevelés országos alapprogramjában meghatározottak figyelembevételével látja el a nemzetiséghez tartozók nevelését, ahol az óvodai nevelésben 50-50 százalékos arányban jelenik meg a magyar és a szlovák nyelv használata. A Mókus csoport vegyes életkorú szervezése biztosítja, hogy a gyermekek igény alapján ismerkedhessenek a szlovák nyelvvel, melyet óvodába kerülésüktől gyakorolhatnak.

Személyi feltételek:

Intézményünkben szlovák nyelvi képesítéssel rendelkező óvodapedagógusok látják el a nyelvi nevelési feladatokat.

Ismerik a helyi szlovákság tárgyi kultúráját, hagyományait, szokásait. Elsődleges feladatuknak tekintik a kultúrkincs továbbörökítését. A csoportban dolgozó felnőttek folyamatosan egyeztetik nevelési elképzeléseiket, segítik egymás munkáját.

Tárgyi feltételek:

A csoport külső megjelenésében is tükrözi a benne folyó sajátos nevelést. Utalnak erre összegyűjtött és kiállított tárgyi emlékeik, a csoportszoba sajátos berendezése, a gyermekek számára hozzáférhető irodalmi és zenei anyag, stb. A csoportszoba a külsőségeken kívül rendelkezik azokkal a nyelvi nevelést segítő eszközökkel, melyek hatékonyan ösztönzik a gyermekeket a szlovák kultúrkincs befogadására.

A szlovák csoport programhoz rendelt eszközrendszere:

Mesekönyveink, verses, dalos gyűjteményeink az anyaországgal való kapcsolat eredményeként állnak rendelkezésünkre.

Pályázat útján sikerült gyermekeink ruhatárát szlovák népviseleti ruhákkal kiegészíteni.

Tárgyi feltételeink jelentős részét a nemzetiségi normatívából biztosítjuk.

Programunk eredményes megvalósításához szükséges még a szlovákság tárgyi emlékeinek további bővítése, szlovák hangzók és népi hangszerek beszerzése, népviseleti ruházat kiegészítése.

Gyermekképünk

Érzelmekben gazdag gyermek, aki kötődik lakóhelyéhez, annak élő hagyományaihoz, aki jól tájékozódik környezetében, nyitott és befogadó. Aki ismeri szlovák nemzetisége kultúráját - nyelvét, tárgyi emlékeit, szokásait. Olyan gyermek, aki ismeri saját képességeit, társait és a különbözőséget elfogadja.

Szlovák csoportunk nevelési céljai, feladatai

Az óvodánk egészére megfogalmazott célok mellett:

Célunk:

- A szlovák nyelv iránti érdeklődés felébresztése.
- Az óvodáskorú gyermek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének figyelembevételével, játékos módon a szlovák nyelv alapjainak elsajátítása, gyakoroltatása.
- A gyermekek felkészítése a szlovák nyelv iskolai tanulására.
- A kisebbségi identitástudat kialakítása.

Feladataink:

- A szlovák nyelv szeretetének megalapozása
- A szülői házból hozott szókincsre építve, szóbeli készség megalapozása, a tiszta kiejtés ösztönzése
- Játékos szituációk megteremtésével olyan alapszókincs elsajátíttatása, mellyel a gyermekek képesek az óvodapedagógus kérését megérteni, kérdéseire válaszolni.
- A kommunikációs helyzetek megteremtésével az utánzáson alapuló nyelvelsajátítás biztosítása
- A kisebbségi életmódhoz, kultúrához kötődő hagyományok és szokások ápolása, fejlesztése.

Nevelésünk keretei

Egészséges életmód alakítása, szocializáció és értelmi nevelés:

A tevékenységek tartalma megegyezik az óvodánk egészére megfogalmazottakkal. A különbség csupán abban nyilvánul meg, hogy a szokások gyakorlása közben a magyar és szlovák nyelvi megfogalmazást egyaránt alkalmazzuk. Pl.: A tisztálkodás, étkezés szokásainak elsajátítása és az öltözködés során ismerkedünk a velük kapcsolatos szlovák kifejezésekkel. Használjuk a szlovák nyelv udvariassági formáit, - napszaknak megfelelő köszönés, megköszönés, stb.

A tevékenységek keretei

Természeti környezetünk:

A nyelvgyakorlásra is számtalan lehetőséget biztosít közvetlen környezetünk. Óvodánk a gyermekeket esztétikus, szeretetteljes, kisebbségi kultúrát őrző csoportszobával várja. A családi légkörhöz kezdettől fogva járul a " nyelvköstolgotó " az ismerkedés, szoktatás a szlovák nyelvhez. Séta, megfigyelések és tevékenységek közben tájékozódnak az őket körülvevő környezetben. A tapasztalatszerzés során a nyelvi megfogalmazással ismerkednek. Hallják és gyakorolják az évszakok, állatok, növények, jelenségek (pl.: eső, villámlás, stb.) nevét, néhány jellemző tulajdonságát, a hozzájuk kapcsolódó kérdéseket, cselekvéseket. Beszélgetnek a családról és a tagjairól, a szülők munkájáról, stb.

Óvodánk egészére jellemző hagyományok mellett nagy hangsúlyt kapnak azok melyeket megőrzött a kondorosi szlovák kisebbség.

A szlovák csoportok hagyományai:

Szeptember	Aszalás, lekvár főzés, befőzés, Savanyítás
Október	Kukoricatörés és fosztás
November	Adventi koszorú és naptár készítése
December	Mikulás, - karácsonyi előkészületek Disznótor
Január	Pokrócszövés
Február	Tollfosztóka
Március	Sárkányeregetés
Április	Húsvéti előkészületek és locsolkodás
Május	Pünkösödölés Sütő-főző napok (hagyományos ételek)

Tevékenység formáink

Játék

A nevelés tartalma:

Tevékenységformáink helyi nevelési programunk alapján szerveződnek melyben kiemelt szerepe van a játéknak. Csoportunkban a játék során kihasználjuk a nyelv gyakorlására, az egyéni beszélgetésekre alkalmas lehetőségeket.. Felkutatjuk azokat a szabályjátékokat, amelyek kötődnek a szlovák hagyományokhoz, megismertetjük a gyermekekkel és gyakran játsszuk. Szerepjátékainkban megjelennek a helyi szlovákság fennmaradt hagyományai pl.: disznótoros játék során szlovák ételek készítése, stb. Játékeszközeink sorában fellelhetők a nemzetiség tárgyi kultúrájának darabjai pl.: népviseletes babák, köpülő, mozsár, stb.

Nyelvi nevelés

A nevelés tartalma:

Óvodánk szlovák csoportjában a magyar és szlovák nyelv fejlesztése egyaránt feladatunk. A gyermekek egy része az óvodáskor kezdetén minimális tájszólásos nyelvtudással és életkori beszédhibákkal rendelkezik, a beszédgyakorlatokat ezért mullszintről kiindulva tervezzük meg. Ezek vázát a kisgyermekek által leggyakrabban használt mondatszerkezetek alkotják. Az élő nyelvi szituációk mellett gyakran használunk szemléltető eszközöket, tárgyakat, képeket és legtöbbször bábokat.

A nap minden szakában minden tevékenységformában megtaláljuk a lehetőséget a szlovák szókincs gyarapítására, az egyszerű szerkezetű mondatok gyakorlására.

Az egészséges gyermek sok mindent eltanul a felnőttektől. A tanulás kitüntetett módja az utánzás, a mintakövetés spontán helyzetekben, amelyben sokféle tanulási forma és lehetőség bennfoglaltatik. A gyermek igényli az ismétlést, ezek segítségével, gyakori mondogatással sajátítja el a nyelvet.

Verselés, mesélés

A magyar nyelvű mesék, mondókák, versek mellett szlovák nyelvű irodalmi anyag segíti a kisebbség nyelvének megszerettetését és elsajátítását.

Az óvodáskor elején leporellók nézegetése közben ismerkedünk rövid mondókákkal. A szlovák nyelv jellegzetes zeneiségét ízlelgetik a rövid, ritmikus mondókák, versek tanulása során. Később verses mesékkel is ismerkednek melyet a nagyobbak változatos eszközökkel, örömmel el is játszanak.

Évente 5-6 mondókát, 5-6 verset, 2-3 verses mesét hallgatnak és tanulnak meg. Dramatizálás, bábozás, jelmezek, díszletek, kellékek, bábok tükrözik a szlovák népi kultúrát.

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Óvodánk egészére jellemző tartalmak mellett állandóan jelen van a szlovák nyelv. Különösen nagy hangsúlyt kapnak a népművészeti tárgyak, szlovák nemzetiségi emlékekből rendezett kiállítások.

Ének, zene, népi játék, tánc

A gyermekek kedvelt tevékenységi formája, ezért a nyelvtanulás könnyedén valósítható meg segítségével. Évente 5-6 új gyermekdallal és 3-4 énekes játékkal ismerkedünk meg.

Gyakran ismételtetjük, és változatos formában gyakoroltatjuk. A nemzetiségi ruhákat hozzáférhetővé tesszük a gyermekek számára, hogy bármikor beöltözve is kezdeményezhessenek népi játékokat. Szereplési vágyukat támogatjuk, bátorítjuk, ösztönözzük őket. A népi dalos játékokat utánzó mozgással, tánccal kísérjük. Tapintatosan javítjuk kiejtésüket. Zenehallgatás során megismertetjük őket a szlovák népzenevel a magyartól eltérő hangzásvilággal.

A megismert hangszerek köre bővül a citerával. A délutáni pihenés során is gyakran hallgatunk szlovák dallamokat, de ugyanezt tesszük ünnepeinken, születés és névnapok során is.

A külső világ tevékeny megismerése

Az óvodába lépő gyermeket, érdeklődést felkeltő, esztétikus, szeretetteljes környezet várja, kisebbségi kultúrát őrző tárgyi emlékekkel.

A környezeti nevelés óvodánk egészére jellemző tartalmainak megismerése közben állandóan jelen van a szlovák nyelv. Séta közben, tapasztalat útján ismerkednek a gyermekek az őket körülvevő környezettel, megtanulják az évszakok nevét, megismerik a kifejezéseket, állatok, növények nevét a szlovák kisebbség nyelvén. A tevékenységek során széles körben valósul meg a gyermekek nyelvi fejlesztése.

Mindennapos mozgás

Az óvodánk egészére jellemző mozgásfeladatok végzése közben, a mindennapos mozgásos játékok és a foglalkozások során is találkoznak a gyermekek a szlovák kifejezésekkel, utasításokkal.

A mindennapos szervezett mozgást színesítik a népi játékok - versengések.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A gyermek legfontosabb tevékenységének a játékot tekintjük, biztosítva a gyermek önállóságát, aktivitását. Olyan kommunikációs helyzeteket alakítunk ki, amely lehetővé teszi komplex módon, utánzásos alapon a differenciált nyelvelsajátítást.

Bizonyos cselekvések, mint pl.: munka közben, testápolási teendők végzésekor is változatos módon történik a nyelvelsajátítás (pl.: tisztálkodási eszközök nevének megtanulása az adott helyzetben). A nyelvtanulás mindig a gyermekek egyéni tevékenységének figyelembevételével az adott, spontán helyzetek kihasználásával történik. Sokoldalú tapasztalatszerzés közben az aktív és passzív szókinccs fejlesztése valósul meg. A megtanult játékeszközök nevéhez cselekvések kapcsolódnak, így a gyermekek játék közben sajátítják el az egyes cselekvési formákat, kifejező fogalmakat.

A nevelőmunka fontos részét képezi a tudatosan felépített tematika, amely mindig a spontán adódó szituációkra épül és az aktualitás határozza meg.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végén az óvoda egészére vonatkozó mutatók mellett:

Az óvodai szlovák nyelvi nevelés eredményeként

- a gyermekben pozitív viszony alakul ki a szlovákság kultúrája iránt
- életkorának és egyéni képességeinek megfelelően rendelkezik olyan szókinccsel, amely lehetővé teszi, hogy a megszerzett ismereteket tudja szlovák nemzetisége nyelvén közölni.
- kommunikációs helyzetekben tud tájékozódni
- megismerkedik a helyi szlovák nemzetiségűekkel, hagyományaikkal, a tárgyi kultúra értékeivel, tiszteli, megbecsüli azokat.
- ismeri a kisebbség kultúrájából merített dalokat, népi játékokat, meséket, verseket, mondókákat

Szlovák csoportunk kapcsolatrendszere

Óvodánk kapcsolatrendszerén túl szlovák csoportunk sajátos kapcsolatot tartanak fenn.

Szlovák klubbal:

Községünk Szlovák klubja rendszeresen szervezi hagyományőrző programjait, melynek szlovák csoportjaink is aktív résztvevői.

A különböző generációk közti kapcsolat jó táptalaja a nyelvgyakorlásnak - gyermekeink bátrabban vállalják a nyelvet, büszkék tudásukra. (Sütő, főző, hímző napok, Szilvanap, tollfosztóka, stb.)

Szlovák - Magyar Táj és Alkotóházzal:

A falumúzeumban megismerkednek gyermekeink a szlovákság tárgyi eszközeivel, korabeli életmódjukkal, öltözködési szokásaikkal, munkaeszközeikkel.

Az alkotóműhelyben népi kismesterségeket láthatnak és gyakorolhatják azokat - korongozás, kosárfonás, gyöngyfüzés, drótozás, kender és kötélfonás, szövés, stb.

Szlovák nyelvi nevelést folytató óvodával:

Békéscsaba Orosházi úti Mackó-kuckó óvoda ,

- Évente egy alkalommal találkozó szervezése. Játékos bemutatkozás, mely egyben kirándulás és tapasztalatcsere is.

Szlovák nyelvi nevelést folytató iskolával:

A szlovák nyelvet oktató tanító nénivel személyes kapcsolat ápolása. Évente rendszeres, kölcsönös látogatás - közös program tervezése a nemzetiségek napján (dec. 18. Szlovák nap)

Szlovák Önkormányzattal:

Beszámoló évente egy alkalommal intézményünk nyelvi neveléséről. A kapcsolattartás segítő, támogató jellegű. Előzetes egyeztetés alapján problémák megbeszélése.

MKM Nemzeti Etnikai Kisebbségi Hivatallal:

Kapcsolattartó az óvoda vezetője. Előzetes egyeztetés alapján problémák megbeszélése. Pályázati együttműködés.

Szent István Egyetem Pedagógiai Főiskolai Kar Kelet Európai Tanszékkal:

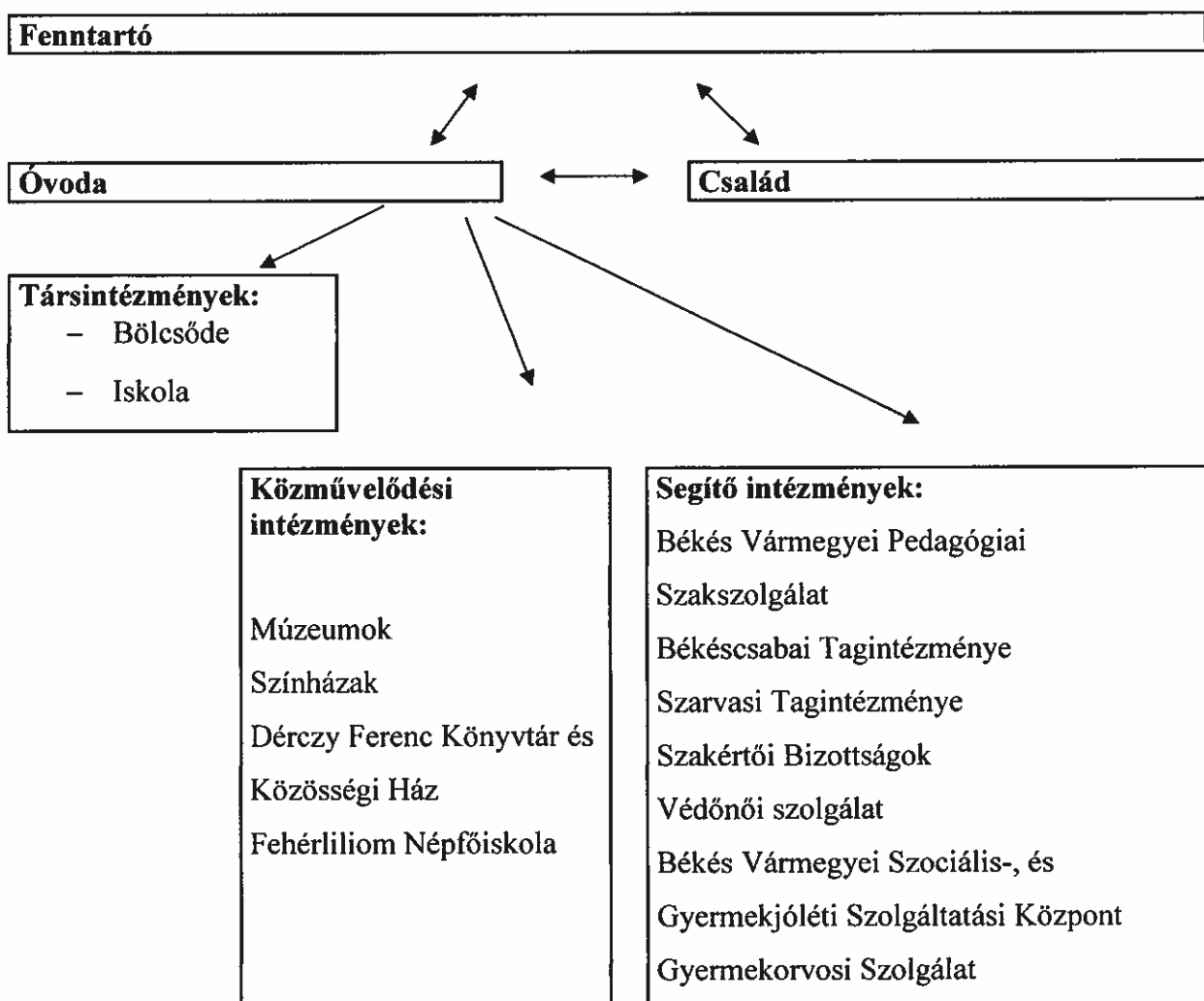
Naprakész szakmai tájékoztatás biztosítása.

VII. ÓVODAI NEVELÉSÜNK KAPCSOLATRENDSZERE

Intézményünk kezdeményező és nyitott a kapcsolattartásban elsősorban azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt, az óvodai élet során, valamint az óvodai élet után meghatározó szerepet töltenek be a gyermekek életében.

A kapcsolattartás formái, módszerei során alkalmazkodunk a feladatokhoz és az egyéni szükségletekhez.

A kapcsolattartás szinterei:

Óvoda - Család

A kisgyermek először kerül ki az őt védelmező, szerető családi környezetből, ezért fontos, hogy egy sajátos otthonos környezet várja őt az óvodában. Érzelmi, hangulati jellemzői hasonlítanak a szülői bánásmódra, testvéri kapcsolatokra, - ez teszi elfogadhatóvá a gyermek számára. A szülőket partnereknek tekintjük a nevelésben. A családi nevelést kiegészítve gondozzuk, védjük, neveljük, fejlesztjük gyermekeiket. Ahhoz, hogy megismerhessük a gyermeket, az őt körülvevő szociokulturális környezetet, a szülők nevelési gyakorlatát - óvodába kerülés előtt elengedhetetlen a családlátogatás. A szülőkkel nyílt, őszinte együttműködő kapcsolatot alakítunk ki, megismertetjük velük programunk alapelveit, célját és feladatait. Szeretettel és gyöngéd figyelemmel neveljük gyermekeiket. A szülőknek és a nagyszülőknek lehetőséget biztosítunk arra, hogy előzetes megbeszélés alapján betekinthessenek óvodánk életébe. A gyermekek egyéni fejlődéséről folyamatos tájékoztatást adunk. Közös programokkal erősítjük a család és óvoda kapcsolatát (Pl. Föld napja, Gyermeknap, kirándulások stb.) Arra törekszünk, hogy emberi magatartásunkban, szakmai felkészültségünkben egyaránt példamutatóak legyünk.

Az új gyermekek szüleit augusztusban összevont szülői értekezleten tájékoztatjuk intézményünk működéséről, tárgyi, személyi feltételeiről, pedagógiai programunk jellemzőiről. A negyedévenkénti szülői értekezleteket családias légkörben folytatjuk le, mely inkább esetmegbeszélő, mint kötött tájékoztató jellegű. A Szülői Szervezet képviselője révén részt vesz az érdekeit érintő döntések előkészítésében, meghozatalában, betekintést nyer a pedagógiai munka folyamatába.

A kapcsolattartás az óvodában - Az óvodapedagógus feladatai:

- Az óvodapedagógus folyamatosan tájékoztatja a szülőket az óvoda életéről, gyermekük óvodai helyzetéről. Fontos, hogy az óvodapedagógus információi a gyermekekről mindig reálisak legyenek. Az óvodapedagógus tiszteli az érzelmeket, segítőkészséget mutat, és magatartásával biztosítja a szülőt diszkréciójáról. Modell szerepe az óvoda-család kapcsolatban is érezhető kell, hogy legyen.
- Lehetőséget teremt a szülők gyermekeik fejlődésével és óvodai életével kapcsolatos problémáinak megbeszélésére, valamint a gyermek folyamatos nyomon követése eredményeinek megbeszélésére, melyre leginkább a családi beszélgetés (fogadó óra, családlátogatás) kerete alkalmas.

- A folyamatos kapcsolat alakulásában szerepet vállalhat a Szülői Közösség, mely szülői kezdeményezéseket tolmácsol.
- A családokkal közösen szervezett események, ünnepek során törekvés a családi hangulat kialakítására: örömteli érzelmi állapot biztosítása a felnőttekkel és a gyermekek szervezett közös tevékenységek révén.

Az együttműködés formái

A gyermek óvodába való lépése előtt:

- Nyitott napjainkon lehetőség szerint jelenléti formában a szülők bepillantást nyerhetnek az óvoda életébe, bekapcsolódhatnak a gyermeknek és felnőtteknek szervezett tevékenységekbe, feltehetik kérdéseiket az óvoda működésével, szokás és szabályaival kapcsolatosan.
- Óvodapedagógusok látogatása a bölcsődébe, leendő óvodások látogatása kisgyermeknevelőkkel az óvodába.
- Bölcsődei szülői értekezlet során a Pedagógiai Programunk bemutatása, igény szerint az óvodapedagógusok bemutatkozása.
- Óvodába érkező szülőknek az óvoda bemutatása, a Pedagógiai Program megismertetése.
- Az óvodapedagógus kezdeményezése alapján – egyeztetve a szülői igényekkel – óvodába lépés előtt a gyermekek meglátogatása családi környezetükben.
- A gyermek egészségállapotáról írásban tett szülői nyilatkozat megismerése.

A gyermekek óvodába lépése után:

- családi beszélgetések (szülői értekezletek) legalább félévenként;
- családlátogatások: a szülő és az óvodapedagógus igényei alapján;
- családi beszélgetések (fogadóórák);
- nyitott napok;
- családbevonással szervezett napok;
- Szülő Klub működtetése az igények függvényében;

- játszó-, tea-, munka-, és egyéb délutánok: ünnepekre közös készülődés – sütés, barkácsolás;
- faliújságon kifüggesztett információkon, valamint a kialakult online alkalmazásokon keresztül (pl. a nevelés-fejlesztés műveltségterületi, óvodai hírek, programok stb.);
- óvodai közös ünnepélyek, rendezvények;
- közös kirándulások;
- kiállítások a gyermekek produktumaiból, alkotásaiból;
- nevelési és működési folyamataink jobbításának céljából a szülők igény és elégedettségmérése → a mérési eredmények visszacsatolása.

Az együttműködés továbbfejlesztésének lehetőségei

- Az információ áramlás folyamatos javítása, fejlesztése.
- Közös programok szervezése.
- A szülői megbeszéléseken, szülői értekezleteken adjanak az óvodapedagógusok, védőnők tanácsot a szülőknek az óvodai táplálkozás otthoni kiegészítésére.
- Óvodapszichológusi és gyógypedagógusi támogatás nyújtása szükség vagy igény szerint.
- A segítséget igénylő szülők (anyagi, nevelési gondok stb.) minél szélesebb körű támogatása a szülőtársak bevonásával.
- Rászoruló gyermekek számára gyűjtési akció szervezése.
- Halmozottan hátrányos helyzetű és a hátrányos helyzetű gyermekek fokozott segítése.

Óvoda - Iskola

Célunk, hogy az iskola pedagógusai megismerjék pedagógiai gyakorlatunkat. Képet kapjanak arról, hogy óvodásainkat annak érdekében, hogy képesek legyenek az iskolai tanulmányok megkezdésére egyéni képességeiknek megfelelően fejlesztjük. Nevelő és fejlesztő tevékenységünk a gyermeki személyiség egészét érinti, - nyitott, együttműködő és jó kapcsolatteremtő gyermek alkalmas az iskolára kölcsönös érdeklődés segíti egymás megismerését, megértését, céljainak elérését. A jó kapcsolat alapja a tisztelet és megbecsülés egymás munkája iránt.

A kapcsolattartás formái:

- Tapasztalatcserék, látogatások.
- Szülői értekezletre az első osztályos tanítók meghívása.
- Egymás ünnepeinek, rendezvényeinek látogatása.
- Tanköteles korú gyerekek látogatása az iskolában - ismerkedés az iskolai környezettel.
- Emberi és szakmai kapcsolatok ápolása.

Óvoda – Fenntartó

Intézményünk részéről Pedagógiai Programunk egyfajta kötelezettségvállalás Kondoros-Kardos Intézményfenntartó Társulás– mint intézményfenntartó – felé arra vonatkozóan, milyen színvonalú óvodai ellátást biztosít állampolgárainak, az óvodát igénybe vevő családoknak.

Fenntartónk részéről az óvodai nevelésre fordított költségek a költségvetésének jelentős részét teszik ki, ezért jogosan merül fel az a kérdés, hogyan hasznosul a köznevelésre fordított pénz. Más szóval, mennyire működünk hatékonyan és eredményesen, teljesítjük-e alapvető funkcióinkat, el tudunk-e pénzügyileg és szakmailag számolni a rendelkezésünkre bocsátott forrásokkal.

Cél: az eredményes és hatékony együttműködés, kiemelten az alábbi tartalmak vonatkozásában:

- az intézményi dokumentumokkal szembeni fenntartói elvárások folyamatos pontosítása;
- a beszámoltatás szempontjainak és eljárásrendjének kidolgozása, működtetése;
- adatszolgáltatás rendjének szabályozása;
- partneri igény-, és elégedettség mérés eljárásrendjének egyeztetése;
- egyéb kapcsolattartási tartalmak.

Az óvoda és a Fenntartó kapcsolata elsősorban a következő főbb területekre terjed ki:

- az óvoda Alapító okiratának kialakítása, módosítására;
- pénzügyi-, gazdálkodási tevékenységére, az éves költségvetés jóváhagyása, elfogadása, módosítása;
- óvodánk ellenőrzése:
 - gazdálkodási szempontból,

- működési szempontból,
 - törvényességi szempontból,
 - a szakmai munka eredményessége tekintetében,
 - az itt folyó gyermekvédelmi tevékenységre,
 - a gyermekbalesetek megelőzése érdekében tett intézkedések tekintetében;
- az óvodában folyó szakmai munka értékelése;
 - jogszabályi elvárás szerint a szabályozó dokumentumok jóváhagyása, ellenőrzése;
 - kompetencia és teljesítményalapú vezetői teljesítményértékelési rendszer működtetésének támogatása.

A Fenntartóval való kapcsolattartás formái

- szóbeli tájékoztatás,
- írásban beszámoló évente egy alkalommal,
- egyeztető tárgyalások és megbeszélések,
- értekezletek,
- az óvoda képviseletének szükség és igény szerinti biztosítása a Képviselő testületi és Bizottsági üléseken,
- fenntartói rendeletek és határozatok átvétele azok végrehajtása céljából,
- szükség és igény szerint speciális információszolgáltatás az óvoda pénzügyi-, gazdálkodási-, szakmai tevékenységhez kapcsolódóan,
- a működésünkkel és eredményességünkkel kapcsolatos igény és elégedettség mérés.

Az óvoda - írásban történő – éves beszámolójának szempontjai az intézménnyel szembeni általános és fenntartói elvárások tükrében

Évente értékelendő területek és elvárások

1. Pedagógiai folyamatok – Tervezés – Megvalósítás – Ellenőrzés – Értékelés – Korrekció

1.1. Az éves munkaterv és a munkaközösségek terveinek cél- és feladatrendszere összhangban van a stratégiai dokumentumokkal

1.2. A nevelési év végi Beszámoló megállapításai alapján történik a következő nevelési év tervezése.

1.3. A teljes pedagógiai folyamat követhető a tevékenységi tervekben, a csoportnaplókban, valamint a gyermeki produktumokban, az esetleges eltérések indokoltak.

A gyermekek eredményeiről fejlesztő céllal folyamatosan visszacsatolnak szüleinek/gondviselőjének és az életkornak, fejlettségi szintnek megfelelő formában gyermeknek.

1.4. A teljesítményértékelés tények és adatok alapján, tervezetten és objektíven, dokumentáltan, határidőre történik.

1.5. Az óvodapedagógusok a gyermekek eredményeiről fejlesztő céllal folyamatosan visszajeleznek a, szülőnek/gondviselőnek és az életkornak, fejlettségi szintnek megfelelő formában a gyermeknek.

1.6. A megfigyelési eredmények éves elemzése alapján levonják a tanulságokat, szükség esetén korrekciókat hajtanak végre és meghatározzák a szükséges fejlesztéseket, figyelembe véve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztési igényeit is.

2. Személyiség- és közösségfejlesztés

2.1. Az intézmény vezetése és érintett pedagógusa információkkal rendelkezik minden gyermek szociális helyzetéről különös tekintettel a kiemelt figyelmet igénylőkre.

2.2. A nevelhetőségi, tanulási nehézségekkel küzdő és sajátos nevelési igényű gyermekek megkülönböztetett figyelmet kapnak.

2.3. A szülők a megfelelő kereteken belül részt vesznek a közösségfejlesztésben.

3. Eredmények

3.1. Nyilvántartják és elemzik az intézményi eredményeket:

- helyben szokásos megfigyelésen, vagy más alapon megszervezett mérések eredményei
- 6 éves kor után óvodában maradó mutatók, elégedettségmérés eredményei (szülő, óvodapedagógus, pedagógiai munkát segítők)
- neveltségi mutatók
- stb.

4. Belső kapcsolatok, együttműködés, kommunikáció

4.1. A pedagógusok szakmai csoportjai maguk alakítják ki működési körüket, önálló munkaterv szerint dolgoznak. A munkatervüket az intézményi célok, hatás- és jogkörök figyelembe vételével határozzák meg.

4.2. Az intézmény él az információátadás szóbeli, digitális és papíralapú eszközeivel, biztosítja munkatársainak a szükséges információkhoz és ismeretekhez való hozzáférés.

5. Az intézmény külső kapcsolatai

5.1. Az intézmény vezetése a jogszabályban előírt módon eleget tesz tájékoztatási kötelezettségeinek, a helyben szokásos módon tájékoztatja külső partnereit.

5.2. A partnerek tájékoztatását és véleményezési lehetőségeinek biztosítását folyamatosan felülvizsgálják, visszacsatolják és fejlesztik.

6. A pedagógiai munka feltételei

6.1. Az intézmény rendszeresen felméri a Pedagógiai Program megvalósításához szükséges infrastruktúra meglétét, jelzi a hiányokat a fenntartó felé.

6.2. Az intézmény rendszeresen felméri nevelő-oktató munka humán erőforrás szükségleteit, reális képpel rendelkezik róla.

6.3. A humán erőforrás szükségletben bekövetkező hiányt, a felmerült problémákat idejében jelzi a fenntartó számára.

6.4. A feladatmegosztás a szakértelem és az egyenletes terhelés alapján történik.

7. Az Óvodai nevelés országos alapprogramban megfogalmazott elvárásoknak és a Pedagógiai Programban megfogalmazott intézményi céloknak való megfelelés

7.1. A tervekben (Éves Munkaterv, Továbbképzési terv, ötéves Intézkedési terv) jól követhetők a Pedagógiai Program kiemelt céljaira vonatkozó részcélok, feladatok, felelősök, a megvalósulást jelző eredménymutatók.

A Fenntartóval való kapcsolattartás felelőse az intézmény igazgatója, felhatalmazása alapján az óvoda más dolgozója.

Óvoda - Békés Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat, Békés Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Szarvasi Tagintézménye, a Szarvasi Család- és Gyermejjóléti Központ

A jelenlegi társadalmi helyzet, a családok megváltozott életkörülményei megköveteli tőlünk napjainkban, hogy az eddigieknél is szorosabb, együttműködőbb kapcsolatot alakítsunk ki a szakmai és szakszolgáltató intézményekkel. Sajnos a családok életszínvonalának csökkenése következtében, valamint a családok széthullása miatt tapasztaljuk, hogy egyre több a veszélyeztetett gyermekek száma. Vannak olyan családok, akik rendkívül nagy erőfeszítéseket tesznek életszínvonaluk megtartásáért, ezáltal egyre kevesebb idejük jut a gyermekeik nevelésére. Ennek következményeként sajnálatos tény, hogy egyre több kisgyermeknek van szocializációs, viselkedési problémája. Mindemellett természetesen nem szabad megfeledkeznünk a tehetséggondozásról sem, melyben az óvoda vonzáskörzetében működő Tehetség Pontnak nagy szerepe lehet.

A különleges bánásmódot igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

A kapcsolattartás tartalma:

- A gyermekek megfigyelése, megismerése után - szükség esetén - a kapcsolatok felvételét az óvoda kezdeményezi.
- A szociális segítő, – aki a Gyermekjóléti Központ alkalmazottjaként a pedagógusok munkatársa – a kiscsoportos gyermekek szüleinek tájékoztatót tart a szolgáltatásairól, köztük az óvodai szociális segítő tevékenységről, melynek során elsődleges szempont az óvoda kapcsán a segítség és a segítség eszköztárának kialakítása, továbbá az új rendszer mihamarabbi bevezetése annak érdekében, hogy a veszélyeztetett gyermekek minél hamarabb kiszűrhetőek legyenek, és veszélyeztetett helyzetük megszűnjön.

Családsegítő Szolgálat:

- Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat feladata a gyermek testi, lelki egészségének, családban történő nevelésének elősegítése. E szervezettel folyamatos kapcsolatban áll a gyermekvédelmi felelős.
- Formái: esetmegbeszélések.

Mindhárom intézménnyel a főigazgató és a gyermekvédelmi koordinátor feladata a kapcsolattartás.

Az óvoda egyéb kapcsolatai

Az óvoda ételmezését biztosító vállalat

Kapcsolattartásunk során igyekszünk megfigyeléseinkre alapozott mérési eredményeinkkel rendszeresen visszajelezni a mindenkori ételmezési vállalatnak, melynek alapja:

Az egészséges táplálkozás érdekében gyermekeinknek naponta az öt alapélelmiszer-csoport mindegyik tagjából kellene fogyasztania. Az alapélelmiszer-csoportok között a következőket tartjuk számon:

- (1) kenyér, pékáru, tésztaféle, rizs,
- (2) gyümölcs, zöldség,
- (3) hús, hal, tojás,
- (4) tej és tejtermék,
- (5) olaj, margarin, vaj, zsír.

Célunk, hogy az óvodai ételmezés minél inkább biztosítani tudja a gyermekek számára az egész napra szóló megfelelő élelmiszerek szükségességét.

Szakorvos, védőnő

A székhely és a telephelyek óvodaorvosainak és védőnőinek neveit és az intézményben való tartózkodásuk időpontját a központi faliújságok tartalmazzák. A gyermekorvosok heti rendszerességgel tesznek látogatást az óvodaépületeinkben, a szakorvosi szűrővizsgálatok (fogászat, szemészet) időpontját a szakorvosok határozzák meg, melyről az óvodapedagógusok egy héttel korábban értesítik a gyermekek szüleit.

A diabéteszes gyermekek szak/háziorvosainak elérhetőségét az érintett óvodapedagógusok ismerik.

Érintettség esetén szülői értekezlet szervezése kerülhet sor az egészségügyi ellátásban dolgozók meghívásával a betegség bemutatásáról és az óvoda feladatellátásáról.

A védőnő szükség és igény szerint a gyermekek ápoltságát kíséri figyelemmel és tart kapcsolatot az óvodapedagógusokkal. Egy évben egyszer minden gyerekre kiterjedő fogászati szűrést szervezünk az óvodában, melynek időpontjáról a szülőket tájékoztatjuk.

A kapcsolattartás tartalma:

A kapcsolattartást az intézmény igazgatója látja el. Az óvoda védőnője az ütemezése szerinti rendszerességgel ellátogat az óvodába.

Közművelődési intézmények:

A környezet kínálta sajátos lehetőségeinket (könyvtár, múzeumok stb.) tudatosan építjük be a nevelőmunkánkba, ugyanakkor gyakran más intézmények is folyamatosan tájékoztatnak bennünket – többnyire kiemelten a gyermekeknek szóló – aktuális havi programjaikról és rendezvényekről. Ezeket – egyeztetve a szülőkkel – évente néhány alkalommal, a csoportos óvodapedagógusokkal vesznek részt a gyerekek, azonban ezeket a gyermekprogramokat a családoknak is ajánlani szoktuk.

Civil Szervezetek:

- A nevelési feladatok sokoldalú megoldása.
- Az óvodai programok színesítése, kézműves tevékenységek, népi kismesterségek, magyar és szlovák népdalkincs megismerése.

Szakmai Szervezetek:

- Szakmai tevékenységünk fejlesztése és megújítása érdekében folyamatosan figyeljük a felkínált képzéseket, programokat, konferenciákat, - lehetőségeinknek megfelelően részt veszünk azokon.

Kapcsolattartásunk az alábbi partnerekre terjed ki:

Magyar Óvodapedagógiai Egyesület,

Békés Megyei Tudásház és Könyvtár

Ipszilon Kiadó és Pedagógiai Szolgáltató Kft, Pedagógiai Intézet

Óvóképző intézmények

Szlovák kisebbségi Önkormányzat:

Kapcsolatunk együttműködő, támogató, segítő jellegű.

A kapcsolattartás formái:

- főigazgató beszámolója évente
- nemzetiségi programokon való részvétel

VIII. INKLUZÍV PEDAGÓGIA - INTEGRÁCIÓ A SAJÁTOS SÁGOK MEGŐRZÉSÉVEL, A KÜLÖNB SÉGEKHEZ VALÓ ALKALMAZKODÁSSAL – A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK

Differenciálás: a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése

A kiemelt figyelmet igénylő gyermek típusai:

Tanulási problémákkal küzdő gyermekek

- tanulási nehézséggel küzdők (például: lassú, motiválatlan, hosszabb betegség miatt lemaradó, családi-, szociális-, kulturális-, nyelvi hátrányok);
- tanulási zavarral küzdők (például: diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia, figyelemzavar, súlyosabb beszédhiba)

Magatartászavarok miatt problémás gyermekek

- visszahúzódo (regresszív) és depresszív (félénk, csendes, visszahúzódo stb.) viselkedésű gyermekek. Eredményhez vezethet a csoportos és a párban folyó munka, a testre szabott differenciált egyéni munka, motiválás stb.;
- ellenséges (agresszív) és inkonzekvens (engedetlen, kötekedő, támadó, hiperaktív stb.) viselkedésű gyermekek. Inkább egyéni feladattal köthető le, fontos a velük megbeszélte egyéni vállalások, követelmények következetes számonkérése az eredmények,

pozitívumok kiemelése, megerősítése mindkét típust motiválja, segítheti a beilleszkedést, a társak általi elfogadást.

Kivételes képességű gyermekek, tehetségesek

- intellektuális tehetség (a különböző tudományterületeken kimagasló: matematikai, fizikai, nyelvi stb.);
- művészi tehetség (képzőművészeti, zenei);
- pszichomotoros tehetség (sport, tánc, kézügyességet igénylő terület);
- szociális tehetség (vezető, szervező, irányító).

Tehetségnevelés, tehetségfejlesztés - a tehetségígéretes gyermekek felismerése

- a tehetségnevelés/tehetségfejlesztés/tehetséggondozás a tehetség felismerésével, azonosításával kezdődik;
- a pedagógusoknak és a családnak ismernie kell azokat a mutatókat, amelyek halmozott előfordulása tehetség ígéretes gyermeket sejtet;
- a kivételes tehetségek jellemzői: megszállottság, fokozott kritikai érzék, állandó önelégedetlenség;
- a valamilyen területen kiemelkedő gyermekek teljesítményei nem mindig jók, munkavégzésük, fejlődésük nem egyenletes, és gyakran nem vesznek részt a „munkában”.

A tehetségfejlesztés módjai közül óvodánkban elsősorban a gazdagítás –dúsítás módszerét alkalmazzuk. A tehetségígéretes gyerekek társaikkal együtt vesznek részt a különböző tevékenységekben, azonban a nap bizonyos idejében az óvodapedagógusok által differenciált „gondozásban” részesülnek. Minden esetben felhívjuk a szülők figyelmét arra, hogy tehetség ígéretes gyermekeiket milyen óvodán kívüli tehetséggondozó intézményekbe célszerű az óvodai nevelési időn túl is fejleszteni.

Különleges bánásmódot igénylők még:

- a nemzeti kisebbségekhez tartozók,
- a bevándorlók.

Eltérések

- az anyanyelv és a többségi nyelv birtoklása;
- kulturális sajátosságok; eltérés a többségi kultúrától;
- csoportkohézió; a többséghez való viszony.

Multikulturalizmus és interkulturalizmus

- Multikulturalizmus.: A kisebbségi társadalmi csoportok nyelvének és kultúrájának megjelenítése a pedagógiai hatásrendszerben.
- Interkulturalizmus: Egy óvodában a többséghez és a kisebbséghez tartozó gyerekek együttnevelése.

A szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységek

- Óvodahasználó gyermekeink szociokulturális háttere kiegyensúlyozott és jó képet mutat, munkánk tervezésénél azonban figyelembe kell vennünk az elfoglalt, időhiánnyal küszködő családok igényeit éppúgy, mint a szerényebb anyagi lehetőségekkel bíró, több gyereket nevelő, esetleg egyszülős, vagy nevelő szülők által nevelt családokét.
- Felelősségünk különösen nagy a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek nevelésében és fejlesztésében. A hátrányos helyzet esetenként a gyermek veszélyeztetettségét is magában hordja. Ők néha csak tőlünk kapnak segítséget a világban való eligazodáshoz, a kultúra értékeinek megismeréséhez, lelki és testi fejlődésükhöz.
- Feladatunk az óvoda világát nehezen elfogadó, illetve együtt nem működő, esetleg gyermeküket is elhanyagoló családokkal való – együttműködésre készítő – kapcsolattartás.

A hátrányos helyzet leggyakoribb okai

- A család anyagi és egészségügyi állapota, erkölcsi helyzete és életvitele, értékrendje.
- A család lakhelye és környezete.
- A gyermek és/vagy szülő egészségi állapota.

Környezeti okok lehetnek

- Sokgyermekes család: 3 vagy több gyermek.
- Szűkös lakásviszonyok: a család magas létszáma, több generáció együttélése.
- Szülők iskolázatlansága.
- Nevelési hiányosságok: kettős nevelés, felügyelet és gondozás hiánya, helytelen bánásmód (brutalitás), érzelmi sivárság, közömbösség, könnyelmű, felelőtlen életvitel, bűnöző családi háttér.
- Negatív hatású baráti kör.

Anyagi okok lehetnek

- Munkanélküliség.
- Létminimum alatti 1 főre jutó jövedelem.
- A szülő csökkent munkaképességű vagy munkaképtelen.
- A kereset nem a család szükségleteinek kielégítésére fordítódik.

Egészségügyi okok

- Születési rendellenesség vagy szerzett fogyatékoság mozgáskorlátozottság, érzékszervi károsodás (látás, hallás...), szervi rendellenesség.
- Tartós betegség.
- Idegrendszeri, pszichés problémák (szülő és/vagy gyerek).
- Higiénés hiányosságok.

A gyermek személyiségében rejlő okok

- Értelmileg, érzelmileg visszamaradt.

Feladataink a szociális hátrányok enyhítése érdekében

- anyagi támogatás lehetőségeinek kiaknázása;
- az önművelés igényének kialakítása;
- a tolerancia, segítőkészség kialakítása, a másság elfogadása;
- praktikus ismeretek elsajátíttatása;
- a mindennapi élethez szükséges készségek kialakításának segítése: tanácsadás, külső segítség felajánlása;

- családi életre és egészséges életmódra nevelés;
- a testnevelés és sport sajátos eszközeivel kialakítani az alapvető mozgás - és feladatmegoldó képességet, az egészséget értéknek tekintő gondozásmódot, a szabadidő tartalmas eltöltésének igényét.

Tevékenységeink a szociális hátrányok enyhítésére

- differenciált fejlesztés;
- egészségnevelés;
- a sport és egyéb mozgástevékenységek megismertetése, megszerettetése;
- interkulturális ismeretnyújtás: Pl. életvezetés, cigány irodalom, a cigányság története;
- tehetségígéretes gyermekek felkészítése;
- felzárkóztató foglalkozás a valamilyen területen lemaradóknak;
- igény szerint ügyelet biztosítása: szülői értekezletek és fórumok időtartama alatt;
- a családi életre nevelés tanítása: tanácsadás, külső segítség felajánlása;
- mozgáslehetőség biztosítása;
- kulturális rendezvények csoportos látogatása.

Szülőknek felajánlott segítség

- Fórum – Neveléssel, életvitellel kapcsolatos tanácsadás: Szülő Klub működtetése az igények függvényében.
- Közös programokon történő részvételi lehetőség az óvodában: Nyitott napok, Egészség Nap, barkácsolás, kertgondozás stb.
- Felvilágosítás a szociális juttatások lehetőségeiről a szülői értekezleten, családi beszélgetéseken (fogadó órákon), a gyermekvédelmi megbízott által szóban, valamint írásos tájékoztatón keresztül.

A sajátos nevelést igénylő gyermekek befogadása és fejlesztése

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény a sajátos nevelési igényű – mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő – gyermekek, eredményes fejlesztésének biztosítására kiemelt figyelmet fordít.

Az alapprogramban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak minden gyermek számára szükségesek, így az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik.

A gyermekek között fennálló különbségeket Pedagógiai Programunk kialakításakor mindvégig figyelembe vettük és számos helyen beépítettük. A nevelés hatására a sérült kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés. A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

Az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez:

- fontos, hogy fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg
- a sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl
- a rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő foglalkozások programjai váljanak mindennapi nevelőmunkánk tartalmi elemeivé

A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer-, és eszközrendszert minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg. Óvodánkban az együttnevelés – az illetékes Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleményének figyelembevételével – minden esetben egyéni döntést igényel a gyerek szükségletei szerint.

A rehabilitációs, rehabilitációs ellátás közös elvei

A sajátos nevelési igény kifejezi

- a gyermek életkori sajátosságainak a fogyatékoság által okozott részleges vagy teljes körű módosulását;

- a képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, eltérő ütemű fejleszthetőségét.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység olyan team-munkában kialakított és szervezett nevelési folyamatban valósul meg, mely az egyes gyermekek vagy gyermekcsoport igényeitől függő eljárások (időkeret, eszközök, módszerek, terápiák) alkalmazását teszi szükségessé.

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

A gyermekek rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének az alapja a Szakértői Bizottság szakvéleménye.

Nevelőmunkánk során figyelemmel kell lenni arra, hogy:

- a sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti;
- a gyermek iránti elvárás fogyatékosának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg;
- terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága, személyiségjegyei befolyásolják.

A rehabilitációs, rehabilitációs egyéni és/vagy csoportos fejlesztés gyógypedagógiai kompetencia. Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek fogyatékosának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus, konduktor, konduktor-óvodapedagógus, terapeuta együttműködése szükséges.

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai és feladatai

A fejlesztés céljait minden esetben a fejleszthetőséget megfogalmazó gyógypedagógiai-orvosi-pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira kell építeni.

- A mozgásszervi, érzékszervi vagy beszéd fogyatékból, több fogyatékból, autizmus spektrum zavarból fakadó hiányzó vagy sérült funkciók kompenzálása vagy helyreállítása, a meglévő ép funkciók bevonásával.
- Törekvés a különféle funkciók egyensúlyának kialakítására.
- A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása.
- Az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése.
- Az egyes területeken kimagasló képességeket mutató gyermek támogatása.

A habilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők

- A fogyatékból típusa, súlyossága.
- A fogyatékból kialakulásának, diagnosztizálásának és a speciális ellátás megkezdésének ideje.
- A gyermek
 - életkora, pszichés és egészségi állapota, rehabilitációs műtétei;
 - képességei, kialakult készségei;
 - kognitív funkciói, meglévő ismeretei;
 - családi háttere.

Mindezek alapján a fejlesztés magába foglalja a vizuális, akusztikus, taktilis, mozgásos észlelés folyamatait, a motoros képességek, a beszéd- és nyelvi készségek és az értelmi képességek fejlesztését. Az egyes fogyatékból típusok függvényében más-más terület kap nagyobb hangsúlyt.

Halmazottan fogyatékos gyermek, gyermekcsoport esetén a megállapított fogyatékból mindegyikére tekintettel kell lenni.

Pedagógiai Programunkat egyéni fejlesztési terv is kiegészíti.

A szükséges gyógypedagógiai feltételek biztosítása a sajátos nevelési igényű gyermek számára

- A sérülés specifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása.
- Az egyéni szükségletekhez igazodó környezet, speciális bútorok biztosítása.

- Az egyéni szükségletekhez igazodóan speciális segédeszközök használata; a segédeszközök elfogadtatása, azok következetes használatára és megóvására nevelés.
- A kompenzációs lehetőségek körének bővítése a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével.
- Annak felismerése, hogy a sajátos nevelési igényű kisgyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes.
- Rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához.
- Az óvodapedagógusok, valamint a pedagógiai munkát segítő alkalmazottai és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermek befogadására, együttműködés a sérült gyermek családjával.

Óvodákban megvalósuló – integrált nevelés-oktatás

A sajátos nevelési igényű gyermek családi nevelését, a közösségbe való beilleszkedését elősegíti/elősegítheti a többi gyermekkel részben vagy egészben együtt történő integrált nevelése.

Óvodánk többet vállal, magasabb értéket kínál a sajátos nevelési igényű gyermeknek, mint részvétet és védettséget:

- Pedagógiai Programunk készítésekor és a speciális tevékenységek megvalósításakor figyelembe vesszük a sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztésének igényeit.
- Külön gondot fordítunk arra, hogy – kompetenciáink függvényében - a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez.
- Az adott gyermek fejlesztési stratégiájának kialakítását a gyermek fogyatékosságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező, az integrált fejlesztésben lehetőleg tapasztalatokkal rendelkező gyógypedagógus, terapeuta segíti (módszertani intézmény, utazó pedagógusi szolgálat). Közreműködése kiterjed a gyermeket fejlesztő óvodapedagógusok felkészítésére, a fogadó óvoda sajátos teendői ellátásának tervezésére és folyamatos tanácsadásra, mely az óvodai nevelőmunkán túl a szülők és az óvoda együttműködésére is kellő hangsúlyt helyez.

- Az integráltan fejlesztett gyermek számára biztosítjuk mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértői bizottság javaslatot tesz.

Sikerkritériumnak a gyermekek beilleszkedése, egyenlő hozzáférése a foglalkozásokhoz, önmagához mért fejlődése tekinthető, melynek eredményes megvalósítását az alábbiak szolgálják:

- Az együttnevelés megvalósításában érvényesül a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet és a sérülés specifikus módszertani eljárások alkalmazása. A módszerek, módszerkombinációk megválasztásában a „sérülésspecifikusság” alkalmazkodást jelent a sajátos nevelési igény típusához, eltérő mértékéhez, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz.
- A gyermekek integrált nevelésében, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógus:
 - szükség esetén a fejlesztő szakember útmutatásainak és tanácsainak figyelembevételével – beépítve a gyermek fejlődési naplójába, annak részeként – egyéni fejlesztési tervet készít, individuális módszereket, technikákat alkalmaz,
 - a foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a gyermek fejlődésének elemzése alapján – szükség esetén – eljárásait megváltoztatja, az adott szükséglethez igazodó módszereket megválasztja,
 - egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres,
 - alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez,
 - együttműködik a különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus irányutatóit, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.
- A gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképesítéssel rendelkező, szakirányú végzettségű gyógypedagógus az együttműködés során:
 - segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését, figyelemmel kíséri a gyermek haladását,
 - javaslatot tesz gyógypedagógia-specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására, az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra, a gyermek igényeihez igazodó környezet kialakítására,

- segítséget nyújt a szükséges speciális (segéd)eszközök kiválasztásában, tájékoztat a beszerzés lehetőségéről,
- együttműködik az óvodapedagógusokkal, figyelembe veszi a gyermekkel foglalkozó óvodapedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait,
- segít a helyi feltételek és a gyermek egyéni szükségleteinek összehangolásában,
- kapcsolatot tart a szülővel a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismeretek átadásával,
- részt vesz a befogadó közösség felkészítésében,
- részt vesz az óvodai foglalkozások és tevékenységek adaptációjában.

Óvodánk igénybe veheti az egységes gyógypedagógiai módszertani intézmények, a Pedagógiai Szakszolgálati, illetve pedagógiai-szakmai szolgáltatást nyújtó intézmények szolgáltatásait, az utazó gyógypedagógiai hálózat működtetésére kijelölt intézmények segítségét a köznevelés-fejlesztési tervekben meghatározott feladatellátás szerint.

A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Az óvodában megvalósuló esélyegyenlőségi intézkedések közvetlen céljai

Az óvodai nevelés közvetlen célja az esélyegyenlőség biztosítása terén a szegényebb családok gyermekeinél jelentkező kognitív hátrányok mérséklése. A pedagógiai és az egyéb lépések tehát nem szociális, hanem nevelési/pedagógiai irányultságúak. Minden lépés a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek megfelelő - a beiskolázhatóságot biztosító - fejlődését szolgálja.

A szociális hátrányok kompenzálása

A szociális hátrányok kompenzálása nem jelenti azt, hogy az óvoda átveszi, átveheti a család, a szociális ellátórendszer vagy épp az önkormányzat szerepét. E helyett mélyebb együttműködésre törekszik a többi szereplővel, a szülőkkel, a gyermekjóléti szolgálattal, a fenntartóval, az iskolával, a civil szervezetekkel és más intézményekkel. Az óvoda csak a nevelési, szocializációs folyamatot közvetlenül akadályozó tényezők felszámolása terén bír hatékony eszközökkel.

Az egyenlő bánásmód követelménye és az esélyegyenlőség előmozdítása nevelési alapelveinkben és értékeinkben rejlik, miszerint minden gyermeknek vele született joga van az emberi méltósághoz. Intézményünk óvodapedagógusainak alapvető feladata, hogy az ellátott gyermekek hozzájussanak mindahhoz, amely a gyermeki személyiség szabadon történő kibontakoztatásához szükséges.

Az egyenlő bánásmód követelményét érvényesíteni kell

- a teljesítmények értékelése során
- az óvodai ellátáshoz kapcsolódó szolgáltatások biztosítása és igénybevétele során
- gyermeki jogok gyakorlása során
- az óvodai ellátással összefüggő juttatásokhoz való hozzáférés során (a jogszabály alapján járó juttatások, illetőleg a nevelési-oktatási intézmény mérlegelése alapján adható juttatások)
- az óvoda feladata az is, hogy a tehetségigéretes és képességeihez viszonyítva rosszul teljesítő gyermek részére segítséget nyújtson
- érvényesíteni kell az óvodai nevelésben való részvétellel összefüggő jogviszony megszüntetése során
- a gyermek csoportban való elhelyezése során
- szülői igény esetén vallási vagy más világnézeti meggyőződésen alapuló nevelésben részesüljön
- megfelelő számú szülői igény esetén nemzetiségi nevelésben részesüljön

IX. Gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek

Gyermekvédelmi tevékenységünket a Gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról, valamint a köznevelésről és annak módosításairól szóló törvények és jogszabályok határozzák meg:

- Minden gyermeket érintő döntésben elsődlegesen a gyermekek érdekeit vesszük figyelembe.

- Biztosítjuk a gyermekek jogait fajra, nemre, vallásra, származásra stb. való tekintet nélkül.
- A gyermeknek joga van a testi-, értelmi-, érzelmi-, és erkölcsi fejlődését, egészséges felnevelkedését és jólétét biztosító saját családi környezetében történő nevelkedéshez.
- Minden gyermeknek joga van ahhoz, hogy fokozott segítséget kapjon a fejlődését hátráltató körülmények leküzdéséhez és esélyeinek növeléséhez, fogyatékos, tartósan beteg gyermeknek a különleges ellátáshoz.
- A gyermek emberi méltóságát tiszteletben kell tartani.
- Személyes adatokat meghatározott célból és kötelezettség teljesítése érdekében a törvényi elvárások és előírások szerint kezelünk, ezt megelőzően erről a szülőket tájékoztatjuk. A gyermek, valamint a gyermek személyes adatai, – jelzések esetén – csak a törvényben meghatározott célból és személynek (szervezetnek) továbbítható.
- A gyerekeket hátrányos megkülönböztetés nem érheti.
- A gyerekeknek joga, hogy biztonságban és egészséges környezetben nevelődjenek.
- A gyerekeket védeni kell a fizikai, lelki erőszakkal szemben.
- A sajátos nevelést igénylő gyerekekkel való kiemelt foglalkozás minden óvodapedagógus kötelessége.

A gyermekvédelmi munka első és legfontosabb feladata a megelőzés megszervezése és a speciális segítséget igénylő gyermek és családok tájékoztatása, segítése.

A gyermekekre való fokozott odafigyelés lehetővé teszi, hogy a személyiségfejlődési problémákat időben felfedezzük. Ilyenek: testi, szellemi fejlődésben való elmaradás, nehezen nevelhetőség, higiénés gondozatlanság, súlyos familiáris konfliktusok.

Mivel a családnak a nevelésben elsődleges szerepe van, ezért az óvodapedagógus és a gyermekvédelmi felelős együttes feladata a szülők segítése, olykor az egész család „nevelése”, gondozása, védelme. Mindez csak megfelelő bizalom alapján, és nagy tapintattal történhet. Bizonyos esetekben a gyermekvédelmi rendszer szociális szakembereit, valamint a családorvos, védőnő segítségét is igénybe kell vennünk: Ha a gyermek fejlődése, egészsége a családban veszélyeztetve van, kötelességünk segítséget kérni a további intézkedéshez. Más esetekben a szülő tudtával és beleegyezésével megfelelő szakember segítségét kérjük (pl. logopédus, gyógypedagógus, gyógytornász).

Alapelvünk:

- Az óvoda dolgozói, a szülők és a gyermekek körében legyen természetes a másság elfogadása, a mássággal való együttélés, különös tekintettel a gyermek fogyatékoságára, retardációjára.
- Tiszteletben tartjuk, hogy a gyermekek szexuális felvilágosítása a szülők joga.

A gyermekvédelmi munkánk célja:

- A halmozottan hátrányos és hátrányos helyzetben élő gyerekek problémáinak mielőbbi felismerését követően a probléma kezelése, segítése, ellensúlyozása, a hátrányok csökkentése.
- A különleges bánásmódot igénylő gyermekek önmagukhoz képest eljussanak a fejlődő képességük optimális fokára és ehhez megkapják a megfelelő segítséget.

A célok elérése érdekében feladataink:

- családokkal jó kapcsolat kialakítása – tolerancia, elfogadás, bizalom kialakítása;
- a gyermek elfogadtatása a társak körében – tolerancia;
- fokozatosság elvének megtartása;
- biztonság megteremtése;
- gyermek aprólékos megfigyelése, pozitívum kiemelése;
- gyermeki és szülői jogok érvényesítése;
- együttműködés segítő, speciális szolgáltatást nyújtó szervezetekkel;
- a családok szociális és anyagi helyzetének megfelelően különböző támogatásokhoz történő segítségnyújtás;
- felzárkóztatás megszervezése;
- szükség esetén javasoljuk a szülőnek, hogy keressék fel a Gyermekjóléti Szolgálatot.

A gyermekek zavartalan fejlődéséért, a gyermekek védelméért az óvodai nevelőtestület együttesen felelős

Kompetencia szintek a gyermekvédelem területén:

1. szint: Az óvodapedagógusok szintjén:

- A gyermekek és a szülők **jelzéseinek fogadása.**
- A hátrányos vagy veszélyeztetett helyzet felismerése felfedezése.
- Az ebbe a körbe tartozó gyermekek személyiségéhez illeszkedő **differenciált és egyéni fejlesztés.**

2. szint: Gyermekvédelmi koordinátorok (megbízottak) szintjén:

- A pedagógusoktól beérkező **információk gyűjtése** →
- A meglévő információk alapján a gyermekvédelmi felelősnek lehetősége nyílik a **tanácsadásra és forrásfeltárássra** (szociális támogatás, étkezési támogatás stb.) a hátrányos vagy veszélyeztetett helyzetben lévő szülők felé a **kapcsolattartásra** a Család-, és Gyermekjóléti Szolgálat felé.

3. szint: Óvodaigazgatói szinten:

- Irányítja és ellenőrzi az óvodában folyó gyermekvédelmi munkát.
- A gyermekek érdekeinek érvényesítése, és az érvényesítés ellenőrzése.
- Szükség szerinti feladata: **határozottan felvenni a kapcsolatot** az illetékes gyermekjóléti szolgáltatást biztosító intézményekkel.

Az óvodaigazgató feladatai:

- gondoskodik a gyermekvédelmi koordinátor továbbképzéséről, és beszámoltatja az elhangzottakról;
- évente egy alkalommal értékeli és minősíti a gyermekvédelmi munka eredményességét;
- a rendszeres támogatás iránti kérelmekről a gyermekvédelmi felelőssel, és az érintett óvodapedagógusokkal folyamatosan egyeztet és a megfelelő intézkedéseket megteszi;
- a gyermekek sérelmére elkövetett bűncselekmény gyanúja esetén szükség szerint vagy segítséget kér, vagy nyújt a gyámhatóságnak, gyermekvédelmi szakembernek, adott esetben a rendőrhatalóságnak;
- írásban tájékoztatja a szülőket a gyermekvédelmi felelős személyéről és elérhetőségéről;

- segítségére van a szülőknek problémáik megelőzésében és megoldásában.

A gyermekvédelmi feladatokat koordinálók feladatai:

- a nevelési év elején megtervezi a gyermekvédelmi munkát az adott évre;
- nyilvántartja a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket;
- az étkezési kedvezmények dokumentációinak folyamatos vezetése és karbantartása céljából kapcsolatot tart az óvodatitkárral;
- szükség szerint családlátogatások végzése az óvodapedagógusokkal;
- a fogadó órák alkalmával a szülők rendelkezésére áll a felmerülő problémák és kérések megoldásában;
- segélykérő lapok kitöltéséhez segítségadás, javaslatok készítése (együtt az óvodapedagógusokkal);
- a központi faliújságon a szülők folyamatos tájékoztatása az őket érintő témákban;
- szükség szerint hospitálások, tapasztalatcserék végzése a csoportokban;
- folyamatos kapcsolattartás az óvodapedagógusokkal;
- kerületi gyermekvédelmi továbbképzéseken, konferenciákon történő részvétel;
- félévente beszámoló készítése az óvodapedagógusok és az óvodaigazgató felé;
- Szükség szerint kapcsolatfelvétel – kapcsolattartás:
 - ✓ Gyámhivatallal,
 - ✓ Gyermekjóléti intézményekkel – Szociális segítő munkatárssal.
 - ✓ Pedagógiai Szakszolgálattal
 - ✓ Egészségügyi intézményekkel.
- abban az esetben, ha az óvoda a felmerülő problémákra nem tud megoldást találni, kapcsolatfelvétel a mindenkori jegyzővel.

Az óvodapedagógusok feladatai:

- elősegíti a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését és járását;
- biztosítja a gyermekeket megillető jogok érvényesülését, szükség esetén védő – óvó intézkedésre javaslatot tesz;
- a családok szociális és anyagi helyzetének megfelelően a támogatáshoz való hozzájárulást javaslatával elősegíti;

- a problémákat, a hátrányos helyzet okozta tüneteket és okokat felismeri, és szükség esetén szakember segítségét kéri;
- a feltáró munka után a felzárkóztatást, tehetséggondozást megtervezi, megvalósítja, ezekről a gyermekek fejlődési naplójában feljegyzést készít;
- szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztése, fejlődésük elősegítése: *A halmozottan hátrányos és hátrányos helyzetű, fejlődésükben lemaradt, vagy lassabban fejlődő gyermekeknek, különösen nagy szükségük van a megértő, türelmes bánásmódra. Ha érzik a gyermekek, hogy elegendő időt és segítséget kapnak, szívesebben vállalnak komolyabb erőfeszítéseket. A feladatokat a fejleszthetőség tempója határozza meg. Elsődleges feladat, hogy feltérképezzük a gyermek képességeit, területenkénti fejlettségét. A hátrányos helyzetű gyermekeknél a szükségletek kielégítése korlátozott valamilyen mértékben, de fejlődése nem veszélyeztetett.*
- a szülőkkel megfelelő, együttműködő kapcsolat kialakítása;
- közreműködik az óvodán belüli szociális szolgáltatások megszervezésében.

Szociális segítő szolgáltatás az óvodában

Az óvodai szociális segítő szolgáltatás a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében - igény szerint - a szociális segítő munka eszközeivel nyújt támogatást az óvodába járó gyermeknek, a gyermek családjának és az intézmény pedagógusainak.

Az óvodai szociális segítő egyéni, csoportos és közösségi szociális munkát végez, valamint támogatást nyújt a gyermek-védelmi feladatok ellátásában.

Ennek keretében segíti:

- a gyermeket a korának megfelelő nevelésbe és oktatásba való beilleszkedéséhez,
- a gyermeket lehetőségei kibontakozásában,
- a gyermek óvodába járási kötelezettségeinek teljesítését akadályozó tényezők észlelését és feltárását,
- a gyermek családját a gyermek óvodai életét érintő kérdésekben, valamint nevelési problémák esetén a gyermeket és a családot a közöttük lévő konfliktus feloldásában,
- prevenciós eszközök alkalmazásával a gyermek veszélyeztetettségének kiszűrését és

- a jelzőrendszer működését.

Az intézményben nyújtott szociális szolgáltatás során eljáró óvodai szociális segítő – amennyiben, és amikor a gyermekkel közvetlenül foglalkozik –, az egyéni szociális szolgáltatások megvalósításának ideje alatt a gyermek felügyeletéről maga gondoskodik.

X. A pedagógiai munka dokumentációi - A gyermekek fejlettségállapotának mérése

A jogszabályi változások és elvárások okán 2024. szeptember 1-től intézményünk oviKRÉTA tanulmányi rendszert alkalmazza. A pedagógusok – szükséges jogosultság birtokában – a „Gyermek” és „Csoport” menüpontok alatt érhetik el az intézmény által is alkalmazott tanügyiigazgatási dokumentumokat.

A pedagógiai dokumentáció célja, hogy megjelenítse a helyi Pedagógiai Program elv-, cél-, és feladatrendszerét, meghagyva az óvodapedagógusok választási szabadságát a módszerek és az eszközök alkalmazásában. Az óvodapedagógus feladata, hogy a különböző tevékenységeket, kötetlen és kötött foglalkozásokat a Pedagógiai Program cél-, és feladatrendszere mentén logikusan építi fel.

Elvárás, hogy a pedagógiai munka napi gyakorlata összhangban legyen az éves, valamint a kapcsolódó tematikus tervezésben foglaltakkal. Eltérések csak indokolt esetben fordulhatnak elő.

A pedagógiai dokumentumok elkészítése (tervezés, értékelés) és a tartalmak megvalósítása során – szükség szerint – elengedhetetlen a pedagógusok egymással, és a pedagógiai munkát segítő kollégákkal (pedagógiai asszisztensekkel, dajkákkal, fejlesztőkkel) történő együttműködése.

A tervezési folyamatot érintő legfontosabb meghatározások és érvényesítendő tartalmi elvárások: *(Kiemelés az Útmutató a pedagógusok minősítési rendszeréhez c. dokumentum fogalomtárából.)*

- **Éves terv:** A pedagógus által készített tervezési dokumentum, amely az Óvodai nevelés országos alapprogramjára és az intézmény Pedagógiai Programjára épül. Célja áttekintést adni a pedagógusnak egy-egy tevékenységhez kapcsolódva az adott csoportban zajló egész éves nevelési-oktatási folyamatáról. Az éves terv tartalmazza a

csoport megnevezését, a foglalkozások számát és felosztását témakörönként. A foglalkozásokhoz kapcsolódva megadja a főbb didaktikai feladatokat, a fejlesztendő készségeket és képességeket, valamint a kapcsolódó ismereteket is. Az éves tervet a pedagógus év közben a tapasztalataival, megjegyzéseivel egészítheti ki.

– **Tanulási-tanítási egység:**

A tanulási-tanítási folyamatnak egy olyan egysége, amelynek keretében a gyermek valamely nevelési-oktatási célt egy adott műveltségtartalom, tanítási téma feldolgozása révén ér el. A tanulási-tanítási egységhez meghatározott időkeret kapcsolódik. Egyik fajtája a tematikus terv.

– **Tematikus terv:** A tanulási-tanítási egység egyik fajtája. A pedagógus által készített tervezési dokumentum, amely az Óvodai nevelés országos alapprogramjára, az adott műveltségi területhez és tevékenységhez kapcsolódva, az intézmény Pedagógiai Programjára és a pedagógus által készített éves tervre épül. Célja, hogy áttekintést adjon egy adott csoportban egy konkrét témakörnek a tanulási-tanítási folyamatáról. A tematikus terv részletesebb, mint az éves terv, mely intézményünkben a nevelőközösség által elfogadott Óvodai csoportnaplóban a csoport megnevezésén, a foglalkozások számán és felosztásán, a foglalkozásokhoz rendelt didaktikai feladatokon, a fejlesztendő készségeken és képességeken, valamint a kapcsolódó ismereteken túl az alkalmazott főbb módszerek, szervezési módok és tanítási eszközök megnevezését is tartalmazza.

– **Foglalkozásterv** A pedagógus által készített tervezési dokumentum, amely rögzíti a foglalkozás céljait, nevelési-oktatási stratégiáját, a foglalkozás felépítését, menetét, az alkalmazott módszereket és szervezési módokat, valamint az eszközöket. A foglalkozásterv tartalmazhatja a gyermeki és a pedagógusi tevékenységek tömör leírását, valamint a pedagógus instrukcióit is, továbbá a lehetséges gyermeki válaszokat és választevékenységeket. A foglalkozástervhez – önértékelés, szakmai ellenőrzés, minősítés, portfólióba történő feltöltés során – a mellékletben célszerű csatolni a gyermekek részére szóló feladatlapokat, a feldolgozott szövegeket, az egyéb segédeszközöket, és érdemes mellékelni az IKT- műveltségtartalmakat is.

A foglalkozástervek készítésének intézményi gyakorlata

- Gyakornok minden napra írásban készít foglalkozástervet/terveket.
- Amennyiben külső vagy belső ellenőrzés, látogatás (teljesítményértékelés, tanfelügyeleti ellenőrzés, hospitálás, belső továbbképzés) várható, az érintett pedagógus köteles foglalkozástervet készíteni, amelyet átad a látogatóknak, vezetőnek.
- A foglalkozás tervek formai kivitelezése megkötések nem tartalmaz.

Intézményi szintű pedagógiai dokumentumok

- Az óvodai nevelés országos alapprogramja 2025
- A Kondorosi Többsincs Óvoda és Bölcsőde Pedagógiai Programja, valamint a tagóvoda/telephelyek saját hatáskörben - nevelőtestületi határozattal elfogadott - és a program mellékletében elhelyezett kiegészítő szakmai anyagai.
- A Kondorosi Többsincs Óvoda és Bölcsőde Értékelési (teljesítményértékelési) Programja
- A Kondorosi Többsincs Óvoda és Bölcsőde mindenkori Éves Munkaterve, mely komplex módon a teljes szakmai szervezetre, azon belül pedig nyomon követhetően az egyes tagóvodákra/telephelyekre, személyekre vonatkozó – a Pedagógiai Program adott évben megvalósítandó – céljait és feladatait tartalmazza

Csoportszintű pedagógiai dokumentumok

1. **Csoportnapló – A gyermekcsoportok nevelési-fejlesztési programja, mely tartalmazza:**
 - A gyermekcsoport összetételére, létszámára, a csoport működésére vonatkozó adatokat,
 - Javasolt napi és hetirendet,
 - Speciális fejlesztésben résztvevő gyermekek névsorait,
 - Csoportprofil,
 - Befogadási tervet,
 - Éves tanulási tervet,
 - A csoport szokásrendszerének tervezését; időkeret: 1/2 év ciklusra,

- A csoport szokásrendszerének értékelését; időkeret: 1/4 év ciklusra,
- Tervezett programokat, szervezési feladatokat,
- Fejlesztési ütemterveket; A tevékenységekben megvalósuló tanulás – Tematikus terveket, Reflexiót időkeret: 4 hét ciklusra,
- Átvett intézményi jó gyakorlatok, saját innovációk nyomon követését,
- Kapcsolatot a szülőkkel,
- Hivatalos ellenőrzések, látogatókat,
- Balesetek nyilvántartását,
- A csoport életével kapcsolatos feljegyzéseket,
- A csoportnapló önellenőrzési / ellenőrző lapját.

2. **Felvételi és mulasztási napló** egységes vezetésére az oviKRÉTA tanulmányi rendszer felületen; időkerete: naponta

3. **A gyermekek fejlettségállapotának mérése – Egyéni fejlődés nyomon követésének dokumentuma** – Fejlődési napló egységes vezetésére az oviKRÉTA tanulmányi rendszer felületen kerül sor.

Valamennyi mérés célja a gyermekek – elsősorban saját magukhoz mért – képességeinek feltérképezése, fejlődésállapotuk beazonosítása, mely szükség szerint a család bevonásával a további fejlesztések kiindulópontja kell, hogy legyen.

A gyermekek fejlődésállapotának mérésére a pedagógiai szabadság számos lehetőséget kínál. Intézményünkben az **Elektronikus Diagnosztikus Iskolakészültség Tesztek (EDIT)** - A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltés kori nevelési évben diagnosztikus mérési rendszert alkalmazunk.

Figyelemmel kell kísérnünk az Oktatási Hivatal kijelölése szerinti országos hatókörű Elektronikus Diagnosztikus Iskolakészültség Tesztek (EDIT) mérések országos, kijelölésünk esetén pedig a saját intézményi, valamint az egyes gyermekek eredményeire. A mérés során összesen 29 szegmenset érintően az anyanyelvi és számolási képességek állapotfelmérésére kerül sor.

4. Egyéni fejlesztési terv

A Szakértői Bizottság szakvéleményében meghatározott fejlesztési területek alapján, a segítő szakemberekkel (gyógypedagógus, pszichológus, utazó gyógypedagógusok) együttműködve készíti el az óvodapedagógus az egyéni fejlesztési tervet, amely az érintett gyermek fejlődési naplójában kerül elhelyezésre.

Az egyéni fejlesztési terv tartalmazza:

a fejlesztendő területeket;

a tevékenységet, amelyet az óvodapedagógus felajánl;

az eszközöket;

a foglalkoztatási formát;

a fejlesztés gyakoriságát, időpontjait;

a fejlesztés kimenetelét (fejlődés, stagnálás, visszalépés...).

Az egyéni fejlesztési tervekre alapozott fejlesztés eredményeiről az óvodapedagógus és a gyógypedagógus szükség szerint, de legalább negyedévenként konzultáció formájában egyeztet.

XI. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek a sikeres iskolai munkához.

- A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra

képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

- A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. (Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.)

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermeknél

- Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés.
- Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele.
- A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek

- Érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni; minden szófajt használ; különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtaikat alkot; tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek); végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.
- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi. A szociálisan érett gyermek

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni; késleltetni tudja szükségletei kielégítését;
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

<p>Intézmény OM - azonosítója:</p> <p>028159</p>	<p>Készítette:</p> <p><i>Kalmár - Openci Zoltán</i></p> <p>főigazgató P.H</p> <p>az Nkt. 26. § (1) bekezdése szerint a nevelőtestület bevonásával</p>
<p>Legitimációs eljárás</p>	
<p>A Pedagógiai Programot 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 118. § (3) a) bekezdése alapján az óvoda szakmai munkaközössége a jogszabály által ráruházott hatáskörében véleményezte szakmai javaslatait megtette.</p> <p><i>[Signature]</i></p> <p>A szakmai munkaközösség nevében</p>	<p>Az Nkt. 72. § (5) a) bekezdése alapján a pedagógiai programot a Szülői Szervezet megismerte és támogatja annak megvalósítását.</p> <p><i>[Signature]</i> (SKORKA BARBARA)</p> <p>Szülői Szervezet tagja</p> <p>Továbbá</p> <p>A nevelőmunkát közvetlenül segítő alkalmazottak a pedagógiai program tartalmáról a tájékoztatást megkapták</p> <p><i>[Signature]</i> Szabó Beáta</p> <p>Nevelőmunkát közvetlenül segítő alkalmazottak nevében</p>
<p>Az Nkt. 26. § (1) bekezdése és 83. § 2) g) pontja által felhatalmazva, a(z) -..... Óvoda Pedagógiai Programját a fenntartó a 32./2025. (XI.12.) KKB. számú határozatával jóváhagyta.</p> <p><i>[Signature]</i></p> <p>A fenntartó képviselőjében</p> <p>P.H</p>	
<p>A dokumentum jellege a Nkt. 26. § (1) bekezdése és a 20/2012. EMMI rendelet 82. § (1) és (3) bekezdése alapján: Nyilvános</p> <p>Megtalálható: www.tobbsincs.hu</p>	<p>Érvényes és hatályos: A kihirdetés napjától visszavonásig</p>

IRODALOMJEGYZÉK

- Az óvodai nevelés országos alapprogramja (Budapest 2025.)
- Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel (Szolnok 1997.)
- Nagy Jenőné: Óvodai programkészítés, de hogyan? (OKI Budapest 1998.)
- Balázsné Szűcs Judit: Miből lesz a cserebogár? (Alex-typo 1992.)
- Balázsné Szűcs Judit - Szaitzné Gregorits Anna: Szabadon játékosan örömmel (Budapest 1998.)
- Bencsik Endre: Pedagógiai pszichológia (Tankönyvkiadó Bp. 1985.)
- Dr. Salamon Jenő: Fejlődéslélektan (Tankönyvkiadó Bp. 1984.)
- Dr. Róna Borbála - Dr. Merétei Klára: Gondozás az óvodában (OPI 1983.)
- Dr. Nánási Miklós: Pedagógia (Tankönyvkiadó Bp. 1973.)
- Kondacs Mihályné-Podmanicki Mária: Vizuális nevelés az óvodában (Szarvas 1994.)
- Dr. Farkasi István: Az alapvető mozgásformák és képességek fejlődése (Budapest 1995.)
- Dr. Tótszöllősiné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában (1994.)
- Brunszvik Teréz Óvóképző Főiskola: Programfüzet III.
Programterv az óvodai testneveléshez (Szarvas 1995)
- Berczik Sára: Mozgásfejlesztő és tartásjavító gimnasztika (1992.)
- Dr. Bence Sándorné - Szászné Sziklai Ilona - Dr. Bacsó Lajos: Új lehetőségek a gyógytestnevelésben (Mozgáskultúra fejlesztés - differenciált torna) (1995.)
- Gárdos Magda - Dr. Momes András: Gyógytestnevelés
Csendes Éva: Életvezetési ismeretek és készségek (Óvodai program 1997.)
- Dr. Kovács György - Dr. Bakosi Éva: Játék az óvodában
Molnárné Lóczi Tünde: Drámajáték az óvodában
Új utakon az óvodában (Debrecen 1994.)
- Zilahi Józsefné - Stöckert Károlyné - Dr. Ráczné Dr. Főző Klára:
Óvodai nevelés játékkal, mesével (OKI Sopron 1996.)
- Fábián Katalin: Tevékenységközpontú óvodai nevelési program (OKI)
- Makra Lajosné - Fülöpné Kiss Ibolya - Laki Judit:
Óvodai élet a " Százholdas Pagonyban " (Rőszke 1997.)
- B. Méhes Vera: Az óvónő és az óvodai játék (Budapest 1982.)

Négyszínvirág A Vésztői Napköziotthonos Óvoda Helyi Nevelési Programja (Vésztő 1998.)
Az óvodai nevelés programja (OPI 1989.)
Porkolábné Dr. Blogh Katalin - Dr. Páli Judit - Pintér Éva - Szajitzné Gregorits Anna:
Komplex prevenciós óvodai program (OKI Budapest 1996.)
Dr. Hűvös Éva: Differenciált Óvodai Bánásmód (OKI Budapest 1996.)
Óvodavezetők kézikönyve III. (OKKER Oktatási Iroda 1995.)
Óvodavezetők kézikönyve IV. (OKKER Oktatási Iroda 1996.)
Óvodavezetők kézikönyve V. (OKKER Oktatási Iroda 1997.)
Kövér Sándorné Dr.: Nem csak vezetőknek (Hajdúböszörmény 1993.)
Óvodai nevelés országos alapprogramja Korm.r.255/2009.(XI.20.)
Óvodai nevelés országos alapprogramja 137/1996. (VIII. 28.) Korm. Rend.
Báthory Z.-Falus I.: Pedagógiai Lexikon II. kötet. Keraban, Bp, 1997.
Kudarccal az iskolában. Alextypo, 1992.
Strauszné Simonyi E.: Gyermek- és ifjúságvédelem. Comenius Bt., Pécs,
Labáth Ferencné-Gilicze Zoltán-Kovács Erika: ÓVODAI NEVELÉS
KOMPETENCIATERÜLET-Elméleti alapvetések© sulinova Közoktatás-fejlesztési és
Pedagógus-továbbképzési Kht., 2006